

Rejniško društvo Slovenije

56

REJNIŠKI GLASNIK

Rejništvo in denar

Spoštovane bralke in spoštovani bralci!

Rejništvo je poslanstvo, rejnik mora imeti rad otroka, potrebna je ljubezen in široko srce – to največkrat slišimo, ko govorimo o temeljih za dobro skrb za otroka, ki ne more živeti v svoji matični družini. Seveda je to res, pa vendar, ali je dovolj? Tudi vzgojitelj v vrtcu, učitelj v šoli in zdravnik pediater mora imeti rad otroke in veliko razumevanja zanje, da lahko dobro opravlja svoje delo. Pa vendarle dobijo ljudje, ki opravljajo te poklice, tudi plačo, regres, dopust in nihče jim tega ne očita. Družba jim skuša urediti primerne pogoje za njihovo delo, od materialnih do delavskih pravic.

Rejniki, ki delajo 24 ur dnevno, skrbijo za otroke v stiski in zraven sodelujejo še z njihovimi starši, ki imajo prav tako vrsto svojih težav. Rejnik, ki mu družba nalaga vrsto zahtev in nalog, naj bi vse razumel, ljubil otroka v rejništvu in po drugi strani naj bi ga bil sposoben kadar koli brez zadržkov oddati od sebe. Otroka naj bi vključil v svojo družino in mu znal pomagati v vseh mogočih in nemogočih okoliščinah ter mu po zaključku rejništva dal tudi možnost, da ostane v družini, če nima iti kam drugam. In pri tem svoje delo opravlja skoraj kot prostovoljec. Tako nekako gleda na status rejnika naša država, mnogokrat celo družba. Res je, večina ljudi občuduje rejnike in mnogokrat slišimo komentar: »da se jim le da ukvarjati s tujimi otroki« in nekateri zaključijo na hitro in brez poznavanja dejanske rejniške situacije: »verjetno je posredi denar«.

Res je posredi denar, saj so rejnice in rejniki do konca razočarani nad plačilom za svoje delo. Plačilo ni vredno te besede, gre bolj za nagrado. Vse dobitnice priznanj, s katerimi sem govorila, so opozorile na to. Družba s tem kaže svoj odnos do pomena te dejavnosti. Vse denarne dajatve za otroke v rejništvu in tudi za rejnike so v okvirih, ki veljajo za občane, ki niso vključeni v delo in ničesar ne prispevajo družbi. Rejniki dobijo simbolično plačilo za delo, najnižjo pokojnino, ne dobijo povrnjenih dejanskih stroškov za svoje delo, kot so na primer investiranje ob

sprejemu otroka, potni stroški za prihode na IPS, sodišča, na izobraževanja; zakon je napisan tako, da jih večina ne dobi dodatka za veliko družino ...

Plačilo za delo je bil samo eden od razlogov, da je Rejniško društvo Slovenije začelo z intenzivnim opozarjanjem na probleme v rejništvu in tudi pripravilo vrsto predlogov in pobud za ureditev tega področja. V RDS menimo, da je bilo v preteklosti v rejništvu marsikaj storjenega in da ni vse slabo, vendar so nekatere zadeve preživele in jih je potrebno posodobiti ter urediti primerljivo z drugimi področji. Revidirati je potrebno pogoje za delo za vse člane rejniškega sistema: za strokovne delavce, matične družine in seveda najbolj za otroka v rejništvu. Družba se bo morala odločiti: rejništvo da ali ne. Z novo zakonodajo so strokovni delavci CSD svoje aktivnosti usmerili bolj k sodiščem in birokratskim zahtevam, so preobremenjeni, zato rejniki in otroci niso vedno slišani, z matičnimi družinami se ne dela dovolj ... Praksa je povsem drugačna od teorije in na Posvetu o rejništvu v Sloveniji se je izkazalo, da so vsi udeleženci v rejniškem sistemu v veliki stiski, ne le rejniki, saj nihče nima ustreznih pogojev za delo. V takšnih razmerah bo rejniški sistem težko dobro deloval, ne bomo mogli pomagati otroku kljub prizadevanjem vseh. Strokovni delavci bodo preobremenjeni gasili le »požare«, rejniki in otroci bodo imeli občutek, da niso slišani, nove rejnike bomo težko privabili v tak sistem, starši pa bodo razumeli situacijo vsak po svoje ...

Vse več je tudi pobud, da se posodobi terminologija, rejništvo ni več ustrezen izraz za to dejavnost.

Tako smo v Rejniškem društvu Slovenije predlagali, da se položaj rejništva obravnava na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve in enake možnosti in dejansko je bil v marcu 2022 že izveden pogovor o naših predlogih s predstavniki Ministrstva. Rejniško društvo Slovenije, ki je član Sveta za otroke in družino pri Ministrstvu za delo in družino in enake možnosti, je temu organu v januarju 2022 predlagalo sklic seje, kjer naj bi bilo rejništvo prednostno obravnavano, vendar odgovorni seje še niso sklicali. V sodelovanju s FSD UL smo organizirali posvet »Rejništvo v Sloveniji« s ciljem opozoriti na probleme pri vseh udeležencih rejniškega sistema in z željo, da nastopamo skupaj in povezano. Jeseni je že

dogovorjen nov posvet, kjer se bomo pogovarjali samo o pravnem položaju rejnika v sodnem sistemu, ker je tukaj največ dilem in vprašanj.

Rejniško društvo Slovenije želi povezovanje, skupne pobude, pozitivne spremembe, predvsem pa si rejniki in rejnice želijo ustreznih pogojev za svoje delo, pošteno plačilo in vlogo strokovnega sodelavca. Vztrajali bomo in delovali po svojih močeh še naprej, saj le zadovoljni rejniki lahko pomagajo otroku, da bo srečen in bo lahko zadovoljno živel z obema družinama.

Vaša urednica

Maksimiljana Mali

Kazalo vsebine:

REJNIŠKO DRUŠTVO SLOVENIJE	6
Vsebinsko poročilo o izvedenem programu v letu 2021 (mag. Darko Krajnc, predsednik RDS).....	6
Posvet o rejništvu v Sloveniji (pripravila Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc. del.)...	20
Predlogi za spremembe na področju rejništva (pripravili Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc. del. in mag. Minka Žiberna, univ. dipl. soc. del.).....	35
Rejniški tabori nam veliko pomenijo (Majda Koban Justinek, rejnica).....	41
Povabilo za mednarodno sodelovanje (Majda Koban Justinek, rejnica).....	43
STROKOVNI ČLANKI	45
Raziskovanje sorodstvenih in nesorodstvenih rejniških družin (Diana Radešič, univ. dipl. soc. del in Polona Bažec, univ. dipl. soc. del.).....	45
Vloga rejnika v sodnem postopku (mag. Matej Čujovič, vrhovni sodnik).....	58
Razvoj izvajanja rejniške dejavnosti zadnjih 20 let in izzivi, ki so pred nami (Tanja Oberski, MDDSZ)	64
Izzivi rejnikov, izzivi rejništva (Irena Zajc univ. dipl. soc. del., rejnica).....	82
Iščemo novo besedo za "rejništvo" (Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc. del.).....	88
IZ ŽIVLJENJA REJNIŠKIH DRUŽIN	92
Dobitniki priznanj za rejniško dejavnost v letu 2020 in 2021.....	92
Položaj strokovnih delavcev na področju rejništva je izjemno težak, intervju Marta Tomec (pripravila Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc. del.).....	112

Vsebina

Rejništvo (Marina Salihovič, rejnica).....	121
Rejništvo (N., otrok v rejništvu).....	123
ZGODBE rejníc.....	125
REJNIŠTVO V SVETU.....	134
Rejništvo v Rusiji: zgodovinsko ozadje in sodobnost (Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc. del.).....	134
ZGODBE O USPEHU	142
Tajda Korče – zmagovalka šova Slovenija ima talent 2021 (intervju pripravila Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc. del.).....	142
NAŠI DONATORJI	147

VSEBINSKO POROČILO O IZVEDENEM PROGRAMU V LETU 2021

Rejniško društvo Slovenije deluje že od leta 2006. S svojim programom in projekti si prizadeva doprinesiti k višji kakovosti bivanja otrok, ki so iz matičnih družin premeščeni v rejniške. Želi pomagati otrokom, rejniškim družinam, strokovnim delavcem in biološkim staršem, javnosti pa želi približati realno sliko rejništva, razbiti tabuje in ljudem pokazati, da gre za družine, ki opravljajo srčno dejavnost in otrokom nudijo varno zavetje, čustveno toplino in vse, kar potrebujejo v obdobju odraščanja.

Namen Društva je posvetiti večjo pozornost tistim vsebinam, ki jih stroka ne uspe ali ne more izvajati: to so srečanja rejniških družin, razni tabori za rejniške otroke, dodatno izobraževanje za izvajalce rejništva, informiranje in tudi opozarjanje na težave v rejništvu ter posledično vplivanje na sprejem zakonodaje in na nastajanje strokovnih smernic. Društvo daje poudarek tudi pozitivni medijski promociji rejništva.

Rejniško društvo Slovenije ima s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pridobljen status društva, ki deluje v javnem interesu na področju izvajanja družinske politike.

V letu 2021 smo povečali tudi število članov, trenutno jih imamo 286.

Glavni cilj Društva je povezati vse somišljenike in jih organizirati v obliki različnih aktivnosti z namenom doseči čim boljšo kakovost rejništva.

Ostali cilji:

- povezovanje rejniških družin z namenom izmenjave izkušenj in opozarjanje na odprta vprašanja v rejništvu,
- povezovanje in pomoč otrokom, ki se nahajajo v rejništvu,
- informiranje,
- izobraževanje rejnikov in rejnic ter nudenje strokovne pomoči otrokom,
- pozitivna medijska promocija rejništva,
- povezovanje in sodelovanje z institucijami, ki skrbijo za izvajanje rejništva,
- opozarjanje na odprta vprašanja in težave pri izvajanju rejništva,
- povezovanje z društvi in drugimi asociacijami iz drugih držav.

UPORABNIKI PROGRAMA REJNIŠKEGA DRUŠTVA SLOVENIJE

Naši uporabniki so otroci iz rejniških družin, rejniki in rejnice s svojimi biološkimi družinami, strokovni delavci (CSD, šole ...) ter vsi, ki jih rejništvo zanima. Pogojev za vključitev v naš program ni bilo, lahko so sodelovali člani in nečlani Društva.

POROČILO O IZVEDENIH DOGODKIH / PROJEKTIH

1. SREČANJE REJNIŠKIH DRUŽIN

15. SREČANJE REJNIŠKIH DRUŽIN, ČLANOV REJNIŠKEGA DRUŠTVA SLOVENIJE V ZGORNJI SAVINJSKI DOLINI 12. JUNIJA 2021

V Rejniškem društvu Slovenije smo tedne pred srečanjem intenzivno spremljali podatke o gibanju obolelih z virusom covid-19, ukrepe vlade v zvezi z epidemijo in ob vsem tem čakali še, da posije sonce.

V soboto, 12. junija, je bil lep sončen dan in v Zgornji Savinjski dolini se nas je zbralo več kot 140 članov rejniških družin in prijateljev rejništva. Povabili smo vse člane Rejniškega društva in zaprosili centre za socialno delo, da povabijo še njihove rejniške družine. Pripotovali smo iz vseh koncev Slovenije, od Lendave do Kopra, od Ilirske Bistrice do Jesenic.

Zbrali smo se
v Mozirskem
gaju, kjer sta
nas vodiča
popeljala
med rožami,
drevesi,
zelišči.

Povzpeli smo se na razgledni stolp, si ogledali staro kmečko hišo, se sprehodili skozi krasno začarano vas za otroke.

Po ogledu vrta smo se zapeljali nekaj kilometrov do Kampa Menina. Ob jezeru je bil za nas pripravljen prostor za druženje. Naše želodčke smo napolnili z dobrotami z žara, potem pa nadaljevali srečanje vsak po svoji želji. Otroci, ki se poznajo s prejšnjih srečanj, so se zabavali po svoje: eni so se kopali v jezeru, drugi so šli na različna igrala, nekateri so risali, drugi igrali karte, se družili s starimi prijatelji in

spoznavali nove. Odrasli smo se pogovarjali o težavah v zvezi s korono, o življenjskih in rejniških stiskah in radostih. Z veseljem smo pozdravili rejniške družine, ki so prvič prišle med nas.

Vsi smo bili veseli, da smo se po dolgem času srečali, pogovarjali, se družili v lepi naravi in v prijazni družbi in že delali načrte, kdaj in kje se vidimo v naslednjih mesecih. Izvedbo tega dogodka kot tudi ostalih dejavnosti Rejniškega društva Slovenije nam omogočajo občine, ki nas sofinancirajo preko

razpisov, in številni donatorji, ki so se tudi tokrat izkazali. Sofinancerje in donatorje smo na dogodku omenili in se jim tudi javno zahvalili.

SREČANJE IN DRUŽENJE REJNIŠKIH DRUŽIN V TERMAH PTUJ 23. JUNIJA 2021

Tudi letos je Radio Tednik Ptuj organiziral dobrodelno glasbeno prireditev v Termah Ptuj. Osnovni cilj in poslanstvo projekta je sporočilo, da življenje ni iskanje problemov in skrbi, ampak je to želja in volja po lepem, pozitivnem, po malenkostih, ki osrečujejo in napolnjujejo naša življenja.

Organizator je prireditev izvedel že sedmič. Zagotovijo nam kopanje v Termah Ptuj, vsem, ki potrebujejo avtobusni prevoz, ga uredijo iz vseh krajev Slovenije. Za zaključek celodnevne družnje pojemo in plešemo na glasbeni prireditvi.

Iz Rejniškega društva Slovenije se nas je prireditve udeležilo 47 članov, ena družina je potovala z avtobusom, ostali z lastnim prevozom. V vročem sončnem dnevu smo lenarili v senci ob bazenu, se pogovarjali, igrali in seveda čofotali v bazenu. Prijeten dan smo zaključili na glasbenem

koncertu, kjer smo zapeli in zaplesali s Petovia kvintetom, Čuki, Duom BQL in Dejanom Vunjakom.

Minka in Gal pa sva vtise o druženju in nekaj o našem Rejniškem društvu na kratko povedala še za Štajerski tednik.

SREČANJE IN DRUŽENJE REJNIŠKIH DRUŽIN V LJUBLJANI 28. AVGUSTA 2021

Kar nekaj časa smo iskali primeren datum za naše druženje, da bi se rejniške družine vrnile z dopusta in še ne bi bile obremenjene s šolo. In da bi bilo seveda lepo vreme, saj zaradi covid ukrepov v teh časih najlažje izvedemo aktivnosti na prostem. Ob vsem tem smo morali izbrati še dejavnosti, kjer se ne zahteva izpolnjevanje PCT pogojev. Kar zahtevna naloga, a smo jo uspešno izvedli v soboto, 28. avgusta.

Pred živalskim vrtom se nas je zbralo 106, razdelili smo sendviče, pijačo in Rejniške glasnike ter naredili plan druženja. V živalskem vrtu smo uživali vsi, mladi in malo manj mladi. Bila pa je to tudi priložnost za medsebojno spoznavanje, pogovore, tudi reševanje nekaterih stisk v rejniških družinah. Niti nekaj kapljic dežja nam ni pokvarilo razpoloženja – pa saj je kmalu posijalo sonce.

Drugi del srečanja je potekal v Trampolin parku WOOP. Toliko zainteresiranih je bilo za skakanje, da smo se razdelili v dve skupini. Uživali so predvsem otroci, pa tudi nekaj rejniških staršev se je preizkusilo na trampolinih. In vsi so prihajali z njih preznjeni in navdušeni nad novo izkušnjo.

Vsi smo bili zadovoljni, da smo se spet srečali, izmenjali izkušnje in si nabrali pozitivno energijo pred novim šolskim letom.

SREČANJE IN DRUŽENJE REJNIŠKIH DRUŽIN V MURSKI SOBOTI 6. NOVEMBRA 2021

V soboto, 6. novembra, smo rejniške družine iz občine Lendava in iz Centra za socialno delo Lendava povabili na druženje v kinu v Murski Soboti. Preučili smo aktualen spored in se odločili, da nas najbolj zanimajo filmi Pri Addamsovih 2, Večni in James Bond. Dogovorili smo se, kdo si želi ogledati kateri film, in se na podlagi tega razdelili v skupine. Najmlajši so si ogledali animirani film Pri Addamsovih 2, ostali pa filma Večni in James Bond. Seveda ogleda filma ni brez kopic, nachosov in pijače. Druženje smo nadaljevali ob bowlingu. Srečanja in druženja se je udeležilo 37 ljudi.

LETNO USPOSABLJANJE ZA REJNICE IN REJNIKE, IDRIJA, 6. 11. 2021

Rejniško društvo Slovenije je prejelo vabilo, da izvedemo redno letno usposabljanje za rejnice in rejnike Centrov za socialno delo Severna Primorska, Južna Primorska, Primorsko-Notranjska in Osrednja Slovenija-Zahod. Povabilo smo sprejeli in 6. novembra 2021 izvedli izobraževanje v Idriji.

Maksa Mali je pripravila zanimivo uvodno predavanje: Rejniki v mnogih vlogah. Po predavanju smo se o predstavljeni temi pogovarjali v manjših skupinah. Iz poročanja o delu skupin je bilo razvidno, da so rejniški starši izmenjavali mnenja, stiske, s katerimi se srečujejo v rejništvu, težave pri postopkih na sodiščih, imeli so tudi veliko predlogov za izboljšanje rejništva. V drugem delu srečanja je Minka Žiberna predstavila organiziranost, programe in aktivnosti Društva. V zadnjem delu srečanja je beseda tekla o pobudah in predlogih za spremembe v rejništvu, ki smo jih pripravili v RDS z namenom, da jih predstavimo vsem pomembnim akterjem v Sloveniji in si tako prizadevamo za spremembe in boljše pogoje za izvajanje rejništva.

Izobraževanja se je udeležilo 36 rejnic in rejnikov ter socialnih delavk s primorskih CSD-jev. Udeleženci so bili zadovoljni s srečanjem, izrazili so željo po nadaljnjem sodelovanju. Veliko število prisotnih se je tudi včlanilo v RDS. Socialne delavke s CSD-jev so povedale, da so večinoma nove na področju rejništva, brez izkušenj oz. pomoči in da si tudi one želijo dodatnih

usposabljanj, kjer bi pridobile konkretna znanja za področje rejništva ter izmenjale izkušnje in mnenja.

Srečanje je bilo predstavljeno tudi v medijih: na TV je bil zanimiv, dolg prispevek v italijanskem jeziku in lep prispevek v Primorskih novicah.

TABOR ZA REJNIŠKE DRUŽINE IN OTROKE IZ REJNIŠKIH DRUŽIN, PORTOROŽ, NOVEMBER 2021

Žal smo morali zaradi koronavirusa večkrat prestaviti rejniški tabor, zato smo bili toliko bolj veseli, da smo ga po dveh letih le izvedli v začetku novembra v Portorožu. Želja rejniških družin za udeležbo je tako velika, da smo letos že na občnem zboru Društva zbrali toliko prijav, da razpisa nismo objavljali. Čeprav so se razmere zaradi koronavirusa slabšale, smo ga uspešno organizirali z upoštevanjem PCT pogojev in vseh ostalih navodil, vendar z manjšim številom udeležencev. Veseli ponovnega srečanja smo se zbrali v petek popoldne, imeli zvečer spoznavni večer in rekreacijski pohod.

V soboto dopoldne nam je Dragica Korenjak, uspešna poslovna ženska, ki ima sama izkušnjo rejništva, pripravila predavanje z naslovom: Mala šola retorike. Predavanje je popestrila z vajami, tako da smo udeleženci pridobili lastno izkušnjo, kako nastopati, se organizirati, biti samozavesten, se postaviti zase. Otroke je obdarila tudi z majčkami in še nekaterimi šolskimi potrebščinami. V soboto popoldne in v nedeljo dopoldne smo imeli skupino za rejnice in rejnike ter delavnico za mladostnike iz rejniških družin.

Minka je koordinirala skupino rejniških staršev, kjer smo iskali rešitve za konkretne težave. Rejniki so imeli možnost izpostaviti svoj problem in slišati

predloge in mnenja drugih. In ob tem je vsak zase še ugotavljal, da nima samo on problemov, težav, stisk, in pridobil novo izkušnjo, kako reševati težave. Katja je imela dve delavnici z mladostniki, kjer so se na podlagi didaktičnih vprašanj pogovarjali o težavah in stiskah mladih, se učili spregovoriti, poslušati druge,

iskati rešitve. Skupina je sprejela dogovor, da se o tem, kaj so se pogovarjali, ne govori, zato to ostane njihova skrivnost. V soboto zvečer nam je gospod Marjan, ki je tudi hišnik v Karitasovi Sončni hiši, spregovoril o svoji izkušnji alkoholizma, zdravljenja le-tega in življenja brez alkohola. Zelo zanimiva izkušnja in zanj smo imeli tudi veliko konkretnih vprašanj.

Med našimi predavanji, skupinami in delavnicami smo veliko hodili po okolici Portoroža, se vmes igrali in pogovarjali, se nadihali svežega zraka in nabrali energije za mrzle zimske dni. Ob koncu smo že delali načrte za naprej, saj so vsi izrazili željo po čim prejšnjem srečanju.

REJNIŠKI GLASNIK

Letos je Rejniško društvo Slovenije izdalo 55. številko Rejniškega glasnika, ki je s številnimi zanimivimi članki zagotovo prijetno in koristno branje. Društvo nadaljuje z izdajo glasila, saj je za številne rejnice in rejnike glasilo edini pisan vir informacij, iz katerega lahko črpajo dodatno strokovno pomoč. Vodenje uredniškega odbora nadaljuje Maksimiljana Mali, dolgoletna urednica Rejniškega glasnika.

Namen in cilji izdaje glasila so:

- izobraževanje,
- informiranje,
- izmenjava izkušenj,
- pozitivna medijska promocija.

Število natisnjenih izvodov je

800 (600 rejnikov, 100 strokovnih delavcev CSD, direktorji CSD-jev, študenti, občine, knjižnice ...).

V letu 2021 smo tudi prenovili zunanji videz glasila: na prvi in zadnji strani so dobile mesto risbice otok iz rejniških družin.

PSIHOSOCIALNA POMOČ REJNIŠKIM DRUŽINAM

Psihosocialna pomoč rejniškim družinam je zelo pomembna skozi celo leto. Člani rejniških družin se obrnejo po pomoč, za pogovor, za nasvet, ko se znajdejo v stiski, ko ne zmorejo sami rešiti težav ali pa včasih le za razbremenilni pogovor. Da imajo Društvo, ki jim lahko pomaga pri reševanju stisk in težav, povezanih z izvajanjem rejništva, je zanje zelo pomembno, saj gre za specifično področje, kjer najbolj kompetentno pomagajo tisti, ki imajo ustrezno znanje in izkušnje.

Psihosocialna pomoč nekaterim družinam je trajala več mesecev, saj so bile težave take narave, da je družina potrebovala dolgotrajno reševanje in podporo. Npr. pri krivi obtožbi spolne zlorabe, ko je vsak član družine potreboval pogovor in oporo ter družina skupaj strokovno psihosocialno in pravno pomoč za reševanje zadeve. Prav tako je bila dolgotrajna pomoč potrebna v družini, kjer je umrla rejnica in so bile v družini štiri deklice, ki se šolajo in potrebujejo pomoč pri družinskih odnosih, vzpodbudo pri učnih težavah, vodenje pri porabi sredstev, vodenju gospodinjstva idr.

Rejniške družine se velikokrat znajdejo v stiski pri izvajanju stikov med otroki in njihovimi starši. Prav tako potrebujejo oporo in pomoč pri postopkih na Centrih za socialno delo. Pomagali smo družinam tudi pri znižanju normativa za rejništvo, velikokrat pa so bili izvedeni razbremenilni pogovori z družinskimi člani.

Uporabniki naših programov v letu 2021:

- srečanje rejniških družin v Zgornji Savinjski dolini: 140 udeležencev,
- srečanje rejniških družin v Termah Ptuj: 47 udeležencev,
- srečanje rejniških družin v Ljubljani: 106 udeležencev,
- srečanje rejniških družin v Murski Soboti: 37 udeležencev,
- izobraževanje rejnic v Idriji: 36 udeležencev,
- tabor za rejniške družine v Portorožu: 25 udeležencev,
- Rejniški glasnik: 800 izvodov.

Medijsko smo aktivni. Spletno stran Rejniškega društva Slovenije sproti posodabljam.

Prostovoljci, ki sodelujejo pri izvedbi posameznih programov:

Zap. št.	Ime in priimek	Izobrazba	Navedba dela, vloga v programu	Način dela v programu
1.	Andrej Omulec	magister zakonskih in družinskih študij	organizacija in izvedba strokovno-zabavnih taborov za otroke, sodelovanje pri okrogli mizi	prostovoljec
2.	Darko Krajnc	magister sociologije in socialnega dela, kot otrok v rejništvu	stiki z javnostjo, sodelovanje pri okrogli mizi, delovanje društva	prostovoljec
3.	Maksimiljana Mali	univerzitetna diplomirana socialna delavka	stiki z javnostjo, stiki s Centri za socialno delo, sodelovanje pri okrogli mizi, urednica Rejniškega glasnika, pisanje člankov v Rejniškem glasilu	prostovoljec
4.	Majda Koban Justinek	Komercialist, rejnica	sodelovanje pri okrogli mizi, pisanje člankov v Rejniškem glasilu	prostovoljec
5.	Minka Žiberna	magistrica sociologije in socialnega dela	pomoč pri organiziranju ter izvajanju celotnega programa	prostovoljec
6.	Katja Dunaj	profesor sociologije in geografije	sodelovanje pri rejniških taborih, pomoč pri izdaji Rejniškega glasnika	prostovoljec
7.	Dušan Vidič	diplomirani upravni organizator, rejnik	pomoč pri organiziranju celotnega programa, informiranje	prostovoljec
8.	Vanja Vidič	ekonomski tehnik, rejnica	pomoč pri organiziranju ter izvajanju celotnega programa	prostovoljec
9.	Majda Čeh	ekonomski tehnik	pomoč pri organiziranju ter izvajanju celotnega programa, informiranje, skrb za koordiniranje programa, urejanje evidenc	prostovoljec
10.	Tamara Fordan	turistični tehnik	pomoč pri organiziranju ter izvajanju celotnega programa, informiranje, skrb za koordiniranje programa, urejanje evidenc	prostovoljec

Mag. Darko Krajnc, predsednik RDS

POSVET O REJNIŠTVU V SLOVENIJI

Dne 29. marca 2022 je v prostorih Fakultete za socialno delo v Ljubljani potekal dogodek z nazivom Posvet o rejništvu v Sloveniji, ki sta ga organizirala Rejniško društvo Slovenije in Fakulteta za socialno delo. Namen Posveta je bil na enem mestu prikazati stališča in mnenja o rejništvu s perspektive različnih udeležencev rejniškega sistema. Vabljeni so bili rejnice, rejniki, odrasli z izkušnjo rejništva, strokovni delavci CSD, predstavniki družinskih sodišč, študentje FSD, člani Rejniškega društva Slovenije, predstavniki Varuha človekovih pravic, Instituta za socialno varstvo Slovenije, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ter enake možnosti, Socialne inšpekcije. Posveta se je udeležilo preko 100 udeležencev. Posvet je potekal od 9. do 16. ure. V prvi polovici so bile predstavljene uvodne teme za razpravo, v drugem delu pa je potekala razprava v 9 manjših skupinah, kjer je lahko vsak udeleženec predstavil refleksijo na podano, povedal svoje izkušnje in predloge. Predstavljeni so bili tudi primeri dobre prakse in predlogi za izboljšanje razmer na področju rejništva. Na koncu so predstavniki skupin z vsemi prisotnimi podelili zaključke in predloge svoje skupine.

Kratke 15-minutne uvodne predstavitve kot izhodišča za razpravo je podalo osem predstavnikov različnih institucij in udeležencev v rejniškem sistemu.

1. Rejništvo v Sloveniji skozi analizo diplomskih in magistrskih nalog FSD od leta 2010 dalje

Najprej so svoj prispevek z naslovom **Rejništvo v Sloveniji skozi analizo diplomskih in magistrskih nalog FSD od leta 2010 dalje** podale predstavnice Fakultete za socialno delo Nina Mešl, Tadeja Kodele in Tamara Rape Žiberna. Na osnovi analize diplomskih nalog so podale sledeče zaključke in predloge za

področje rejništva v Sloveniji:

REJNIŠKE DRUŽINE

- reorganizacija izobraževanj za rejniške družine, tudi z združevanjem CSD-jev pri organizaciji le-teh
- skupine za rejnice in rejnike, neformalna druženja
- organizacija posebnih skupin za samopomoč za rejnice-ke sorodnike
- delavnice in skupna izobraževanja za rejniške in matične družine
- sorodstvenim rejniškim družinam nuditi posebno podporo
- sistemske spremembe (več pooblastil rejnicam, vloga partnerja rejnic, zvišanje rejnine itd.)
- boljša priprava in informiranje rejniških družin (o otroku in matični družini) pred prihodom otroka v rejniško družino

OTROCI V REJNIŠTVU

- podporne skupine (skupine za samopomoč) za otroke v rejništvu (tudi za biološke otroke)
- dostopnost do psihoterapevtske pomoči
- sistemske spremembe na ravni države za podporo otrokom po zaključku rejništva (skupnostne oblike pomoči za otroke, stanovanja za prehodno obdobje, finančna pomoč)

- več sodelovanja med otrokom v rejništvu in SD ter več nadzora nad izvajanjem rejniške dejavnosti
- več podpore otroku ob prihodu v rejniško družino
- slišati otrokov glas!

MATIČNE DRUŽINE

- intenzivnejše in bolj raznoliko delo z matičnimi družinami (tudi izobraževanja zanje, skupaj z ostalimi deležniki)
- skupine za samopomoč MD znotraj CSD-jev
- okrepiti in slišati glas MD
- tako SD kot RD so lahko močna podpora MD (tekem rejništva kot po prenehanju le-tega), če se vzpostavijo in negujejo primerni, empatični odnosi, sodelovanje in zaupanje

STROKOVNO DELO CSD

- kadrovska okrepitev SD na CSD (organizacija dela na način, da bi bila ena SD na CSD vedno dosegljiva rejniškim družinam za podporo in pomoč)
- izboljšanje tudi ostalih pogojev za delo (zagotoviti ustrezna usposabljanja, primerna obremenjenost in izkušnost SD na tem področju dela, vsebinska reorganizacija CSD, primerna opremljenost CSD – IKT, avtomobili)
- podrobnejša opredelitev, namen in pogostost srečanj IPS (vključiti tudi biološke otroke)
- več podpore in pomoči s strani strokovnih služb pri ohranjanju odnosov med otrokom v rejništvu in njegovo matično družino; matičnim družinam
- povečati ozaveščenost o pomembnosti dela, ki ga izvajajo RD, in primernejši odnos s strani SD do MD
- okrepiti zavedanje o pomembnosti primernega zaključevanja rejništva in ga dosledno izvajati
- večkrat (tudi tekem rejništva) vsem udeleženiim pojasniti namen rejništva

- tematiko vzpostavljanja, ohranjanja in zaključevanja odnosa rejnice z otrokom je potrebno ob začetku in koncu rejništva bolj vključevati med delovne teme rejništva v procesu dela z vsemi udeleženi v rejništvu
- pomembno je bolje seznaniti družbo in medije z rejništvom in ostalimi oblikami rejništva

razmislek o novem bolj nevtralnem poimenovanju za izraz rejniška družina in rejnica-rejnik

2. Vloga rejnika v sodnem postopku

Kot drugi je nastopil mag. Matej Čujovič, vrhovi sodnik, ki je predstavil **Vloga rejnika v sodnem postopku**. V svojem prispevku je osvetlil položaj udeležencev nepravdnega postopka na sodišču, ki lahko nastopajo kot formalni udeleženec, materialni udeleženec ali zakoniti udeleženec. Rejnik je udeležen

v dveh temeljnih postopkih: v postopku odvzema otroka, kjer sodišče omogoči rejniku, da je slišan in da poda tudi svoje mnenje, in v postopku urejanja stikov med starši in otrokom, ki je v rejništvu. V tem postopku ima rejnik položaj udeleženca v postopku. Za boljše razumevanje te tematike je avtor tega prispevka pripravil tudi strokovni članek, ki ga **objavljamo v naši rubriki Strokovni članki pod naslovom Vloga rejnika v sodnem postopku**.

3. Razvoj izvajanja rejniške dejavnosti zadnjih 20 let in izzivi, ki so pred nami

To je predstavila Tanja Oberski, sekretarka na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

V svojem prispevku je orisala razvoj rejništva skozi zakonodajo in prikazala statistične podatke, ki jih beleži ministrstvo. Rejništvo v zadnjih letih močno upada, znižalo se je tako število rejniških družin kot otrok v rejništvu. V svojem prispevku je opozorila na vrsto zakonskih aktov, ki se nanašajo na rejništvo in prikazala položaj rejnikov z vidika zakonodaje. V celoti je prispevek objavljen v istoimenskem članku v tem glasilu v rubriki Strokovni članki.

4. CSD po namestitvi otroka – očitki iz prijav in ugotovitve inšpekcijskih nadzorov na področju rejništva

Ta prispevek je pripravil **direktor Socialne inšpekcije Peter Stefanovski**.

Kot glavne očitke CSD navaja:

- »odtujevanje« otrok s strani rejniške družine
- »drugačna« vzgoja, varstvo, skrb, vrednote ...
- »onemogočanje« stikov
- »skrita« posvojitev
- nasilje nad otrokom s strani rejniške družine
- nepripravljenost CSD/sodišča, da zaključi rejništvo
- nejasnost zahtev o odpravi vzrokov za odvzem otroka/namestitev v rejništvo
- nejasni kriteriji za prenehanje rejništva

Na podlagi izvedenih nadzorov predlaga sledeča priporočila:

- še več pozornosti nameniti »ubesedenju« vzrokov za namestitev,
- še več pozornosti nameniti načrtovanju in izvajanju aktivnosti za odpravo vzrokov za namestitev,
- še več pozornosti nameniti »usmerjenemu« sodelovanju staršev, rejniške družine in CSD v okviru »izvirnega delovnega projekta pomoči« za otroka,

- še več pozornosti nameniti oceni, ali bodo starši po določenem času ponovno lahko prevzeli skrb za otrokovo vzgojo in varstvo,
- še več pozornosti nameniti čim hitrejši refleksiji ravnanj rejniške družine v primerih starševih očitkov.

5. Perspektiva otroka v rejništvu

Po odmoru so bili na vrsti prispevki z vidika neposrednih udeležencev v rejniškem sistemu, in sicer je kot prvi nastopil **Darko Krajnc, predsednik Rejniškega društva Slovenije** in kot oseba z izkušnjo rejništva predstavil svojo osebno zgodbo, ki jo je naslovil **Perspektiva otroka v rejništvu**. Poudaril je, da mora biti rejništvo za otroka druga dobra priložnost, ki mu

nudi dobre izkušnje in vse možnosti za dober vstop v odraslo življenje. Poudaril je, da njega osebno naziv »rejenec« v otroštvu ni motil, verjame pa, da je ta terminologija za mnoge otroke v rejništvu boleča in se strinja, da razmišljamo o spremembi in skupaj poizkusimo poiskati nov izraz.

6. Izzivi rejništva, izzivi rejnikov je dala naslov svojemu prispevku **rejnica Irena Zajc**.

V svojem prispevku je preko svoje osebne zgodbe rejnice opozorila na lepote pa tudi na težave v rejništvu in podala tudi predloge za spremembe, ki bi bile nujne in bi bili z njimi omogočeni boljši pogoji za delo rejniških družin. Prispevek prav tako v celoti objavljamo v našem glasilu.

7. Inovativni pristopi v socialnem delu

Predstavnike Centrov za socialno delo je zastopala Uršula Ješe iz CSD Ljubljana s prispevkom Inovativni pristopi v socialnem delu. V svojem prispevku je poudarila velik pomen stroke socialnega dela v rejniškem sistemu, poudarila pomen teorije navezanosti in položaj otroka

ter opredelila vlogo strokovnega delavca v sistemu rejništva. Opozorila je na veliko obremenjenost kadra na centrih za socialno delo.

8. Predlogi in pobude za spremembe na področju rejništva v Sloveniji

Zadnji prispevek z naslovom **Predlogi in pobude za spremembe na področju rejništva v Sloveniji** je predstavila **Maksimiljana Mali, predstavnica Rejniškega društva Slovenije**.

Rejniško društvo s perspektive tako rejnikov in rejnic kot otroka v rejništvu in tudi strokovnih delavcev predlaga vrsto pobud in

sprememb, ki naj bi prispevale k izboljšanju pogojev dela tako za rejnike kot strokovne delavce in posledično za bolj kvalitetno izvajanje skrbi za otroka. Naši predlogi se v veliki meri nanašajo na spremembo zakonodaje, ki naj bi predvsem izboljšala materialni in družbeni status rejnikov, zavzemamo se za okrepitev stroke, da bodo SD dobro strokovno usposobljeni, in s tem za otroka v rejništvu, da bo ves čas slišan in razumljen. Naše Društvo tudi predlaga spremembo terminologije za besedo rejništvo. Predlogi in pobude so v celoti objavljeni v tem Rejniškem glasniku.

ZAKLJUČKI, POBUDE IN PREDLOGI UDELEŽENCEV PO RAZPRAVI

- ❖ Večina udeležencev je pozdravila posvet in poudarila pomen komunikacije, sodelovanja, usmerjanja sprememb vase in iskanje dialoga z ostalimi, s katerimi sodelujejo. Potrebno je nadaljevati s takšnimi posveti in skupaj iskati nove, boljše možnosti za rejništvo.
- ❖ Iz vseh razprav je razvidno, da je rejništvo področje, ki ga je potrebno podrobno prevetriti in v nekaterih vidikih posodobiti v korist boljših pogojev dela za vse udeležence rejniškega sistema s ciljem doseči dober izid za otroka. Nekaj skupin je predlagalo oblikovanje delovnih skupin, ki naj bi pregledale področje in začele delati na spremembah, da ne ostanemo le pri posvetih.
- ❖ Potrebni so sistemski premiki tako na zakonodajni in strokovni ravni kot tudi stremljenje k najboljšemu možnemu delovanju vsakega udeleženca v rejniškem sistemu.
- ❖ Osnovni strokovni pristop v rejništvu naj izhaja iz razumevanja teorije navezanosti in travme ter na razumevanju dialoga in povezovanja v rejniškem sistemu.
- ❖ Poskrbeti za pozitivno promocijo dejavnosti.

REJNIŠKE DRUŽINE

- Izboljšati plačilo za delo.
- Dati rejnikom več materialne podpore (pokritje zagonskih stroškov, subvencije za osebni avtomobil, dodatek za veliko družino za vse rejnike, višji zneski za plačilo prispevkov za pokojninsko in zdravstveno zavarovanje s strani države, plačilo prevozov na izobraževanja, IPS, sodišča ipd.).
- Spremeniti status rejnikov (nosilca dejavnosti oba rejnika, možnost poklicnega dela na osnovi skrbi za enega otroka ...).
- Usposobiti nekaj specializiranih rejnikov.
- Rejniki niso slišani – niti na CSD, niti na sodiščih – sodišča in CSD z birokratskimi in izključujočimi postopki »travmatizirajo« rejnike in rejnice.
- Urediti pravno pomoč rejnikom.
- Rejniki naj bi imeli pravico, da so seznanjeni z vso dokumentacijo glede otroka (psihologi, izvedenci, mnenja zdravnikov in drugih strokovnjakov).
- Več podpore s strani strokovnih delavcev – rejniki/ce naj dejansko postanejo strokovni sodelavci v rejniškem sistemu.
- Rejniki potrebujejo na vseh CSD-jih delo v skupinah.
- Supervizija za rejnike.
- 24-urni SOS telefon za rejnike, zlasti v času, ko ustanove ne delujejo.
- Več in drugačno izobraževanje in usposabljanje za kandidate za rejništvo, več izobraževanja že delujočih rejnikov v okoljih, kjer živijo (CSD).
- Pomoč rejnikom in otrokom ob zaključku rejništva, saj veliko otrok ostaja v rejniških družinah brez podpore države.

- Načrti za pridobivanje novih rejniških družin.
- Varuh rejnikovih pravic – ustanoviti instanco za primere, ko rejnik ni slišan.

OTROCI V REJNIŠTVU

- **Niso slišani! (tudi na posvetu je bilo podanih najmanj predlogov direktno glede na položaj otroka)**
- Vključenost otrok na vseh nivojih obravnave.
- Zanje ni mogoče dobiti terapevtske pomoči, potrebno je seznaniti rejnike in CSD-je z ustanovami, ki to pomoč izvajajo, to pomoč otrokom je potrebno sistemsko zagotoviti.
- Problemi stikov otrok s starši, veliko stikov pod nadzorom.
- Pomoč otrokom po zaključku rejništva (prednost pri stanovanjih, službi, ustanovitev stanovanjskih skupin).
- Z otroki delati več na neformalni ravni (tabori, pogovori v skupinah glede na starost, druženje v naravi).
- Stalno bivališče otroka naj bi bilo pri rejnikih, da bi imel s tem zagotovljeno stalnost s strani socialnega delavca.
- Več znanja vsem za ustrezno komunikacijo z otrokom.
- Varuh otrokovih pravic – ustanoviti instanco za primere, ko otrok ni slišan.

MATIČNE DRUŽINE

- Kljub zahtevam Družinskega zakonika se spremembe v teh družinah še ne kažejo.
- CSD-ji ne delajo z družinami.
- Ni programov za rehabilitacijo teh družin.
- Na sodišču matične družine s pomočjo odvetnikov izrabljajo pravno premoč, ki ni vedno v korist otroka.
- Delati z matično družino že preden otrok pride v rejništvo.
- Na osnovi poznavanja situacije v družini izbrati ustrezno rejniško družino.
- Delati z matičnimi družinami in rejniki v skupini skupaj.
- Ni zaupanja v rehabilitacijo matičnih družin.
- ZIRD bi moral v okviru IPS zagotoviti tudi socialno delavko/ca za matično družino.

CENTRI ZA SOCIALNO DELO

- ❖ Rejništvo je na CSD-jih spregledano področje, preveč menjav kadra, kadri izgorevajo.
- ❖ Strokovni delavci si želijo, da bi imeli čas in sistemsko podporo za strokovno delo.
- ❖ **Kadrovsko okrepiti CSD** in s tem delavcem za rejništvo zagotoviti dovolj časa za delo.
- ❖ Preveč birokracije, premalo časa za delo z ljudmi.
- ❖ Izboljšati komunikacijo in odnose na vseh ravneh – do rejnikov, med SCD-ji, s sodišči ...
- ❖ Strokovni delavec naj bi v osnovi gradil temelje na kvalitetnih odnosih, vsebini in pogovoru v skupnosti, bil bolj usmerjen na teren.
- ❖ Pravna pomoč strokovnim delavcem na sodišču.

- ❖ Več usposabljanja in podpore strokovnim delavcem, več usmerjenega izobraževanja za področje rejništva (pogovor z otrokom, podpora rejniški družini, delo z matično družino, izbira rejniških družin).
- ❖ Zagotoviti je potrebno več strokovnih delavcev za delo z matično družino (tudi zakonsko v okviru IPS).
- ❖ Ni strokovnih delavcev za izvajanje stikov pod nadzorom, kot jih določajo sodišča, in sploh v času, kot jih določa sodišče.
- ❖ Strokovni delavci na sodiščih niso slišani, kljub dolgotrajnemu intenzivnemu delu s celotnim rejniškim sistemom sodišča dajejo prednost izvedencem, ki svoj pregled opravijo na hitro in manj poglobljeno, sodišča mnogokrat odločajo drugače kljub soglasju stališč na IPS.
- ❖ Težava strokovnih delavcev, ker ne morejo nuditi ustrezne pomoči otroku glede na sistemske vrzeli (nimajo dovolj časa za vse postopke in gasijo le požare, ni terapevtske pomoči otrokom, ni zagovornikov in zastopnikov otrok, ni pomoči otrokom ob odhajanju v samostojnost – problem stanovanja, zaposlitve ...).
- ❖ Timsko delo na področju rejništva, obvezno sodelovanje psihologov (diagnostika, pogovori z otrokom ...).
- ❖ Več sodelovanja s sodišči v smislu razumevanja dela eden drugega.
- ❖ Dobro izhodišče za spremembe je ustanovitev aktiva za rejništvo pri SCSD Slovenije.

SODIŠČA

- Odločajo in skušajo delati po svojih pravilih v najboljšo korist otroka.
- Potrebno je stalno sodelovanje med CSD in sodišči in podpirajo že sedanjo dobro prakso.

FAKULTETA ZA SOCIALNO DLEO

- V svojih programih naj fakulteta študentom zagotovi učenje za področje rejništva, za izvajanje sistemskega pristopa v praksi, nudenje podpore vsem udeležencem v sistemu rejništva, ustvarjanje podlag za dialog in pogajanje, način pogovora z otrokom, razumevanje teorije navezanosti ...

SPREMEMBA TERMINOLOGIJ »REJNIŠTVO«

- ❖ Večina skupin je podprla dejstvo, da se za besedo rejništvo najde ustreznejšo terminologijo in predlagajo, da se predlogi zbirajo in se nato začne sistemsko urejati tudi ta problem.

Pripravila Maksimiljana Mali

PREDLOGI ZA SPREMEMBE NA PODROČJU REJNIŠTVA

REJNINA

- Zvišanje **plačila dela** (50., 51., 52. čl. ZIRD)
- Zvišanje **oskrbnine (materialnih stroškov)** za otroka (53., 54. čl. ZIRD)
- Zvišanje **prispevkov za socialno varnost** poklicnim rejnikom in rejnicam (50. čl. ZIRD) – **nizke pokojnine**
- **Rejniški status naj se uredi primerljivo s statusom osebnega asistenta oziroma družinskega pomočnika!**

DRUGI MATERIALNI STROŠKI REJNIKOV

- **Prejemek ob namestitvi otroka** v r. d. naj **dejansko pokrije stroške**, ki jih imajo rejniki ob sprejemu novega člana v družino (50. čl. ZIRD, točka 2)
- **Povračilo potnih stroškov** rejnikom, kadar morajo voziti otroka v oddaljene kraje na IPS, na stike s starši, na sodišče, k zdravniku idr. (50 čl. ZIRD)
- **Tudi rejniška družina naj dobi dodatek za veliko družino** (77. čl. ZSDP-1)

Subvencije za nakup in registracijo avtomobila

REJNIKI ZA SVOJE DELO NUJNO POTREBUJEJO AVTO

- 18. člen **Zakona o davku na motorna vozila (ZDMV-1)**
oprostitve davka od motornih vozil, nabavljenih za prevoz velikih družin - sem je že vključena tudi rejniška družina!
- Tudi rejniki naj imajo možnost uveljavljanja **oprostitve plačila letne dajatve** za uporabo vozil v cestnem prometu (8 čl. ZLDUVCP)
- Rejniške družine naj dobijo enake pravice kot velike družine **pri nakupu vinjete (50 % subvencije)** (ZDDP-19)

Urejanje statusnih pravic

REJNIŠTVO IZVAJA CELOTNA DRUŽINA!

- **Nosilca rejniške dejavnosti** naj bosta **oba rejniška starša**
- ali vsaj, da se v primeru **smrti ali bolezni rejnika status prenese na drugega družinskega člana po skrajšanem postopku** (1. do 13. čl. ZIRD).
- **Sprememba normativa za rejnika, ki opravlja rejniško dejavnost kot poklic – 1 otrok (18. čl. ZIRD)**
- V primeru **odpovedi, bolezni, smrti rejnika ali zaradi koristi "otroka"** se lahko rejništvo podaljša ali uredi novo namestitev **tudi po polnoletnosti otroka**

STROKOVNA POMOČ IN IZOBRAŽEVANJE

REJNIKI IN REJNICE RABIJO PODPORO IN POMOČ, NA SODIŠČIH NISO SLIŠANI!

- **Ureditev pravne pomoči rejnikom na sodišču (odvetnik)**

Pravni zastopniki bi morali dobro poznati dejavnost rejništva, delovanje rejniškega sistema ter potrebe otrok in rejnikov!

- **Reorganizacija usposabljanja kandidatov** za izvajanje rejniške dejavnosti in več rednega izobraževanja že delujočih rejnikov (12. in 28. čl. ZIRD) – **približati izobraževanje** rejnikom
- **Supervizija in druge oblike terapevtske pomoči rejniškim staršem (ZIRD)**
- **Dežurni telefon za pomoč rejnikom**

SODELOVANJE S CSD

Rejniki in strokovni delavci CSD so dolgoletni sodelavci in morajo poskrbeti za intenzivno in kvalitetno komunikacijo!

- Rejnike naj se upošteva kot **strokovne sodelavce**
- Želijo, da so **slišani**, da je tudi njihovo **mnenje upoštevano!**
- Stroka naj nameni **več časa za rejnika in otroka** in se ne sme izgubiti v pretiranih birokratskih zahtevah
- **Varuh otrokovih in rejnikovih pravic** v primeru neskladja med rejnikom in CSD

POLOŽAJ OTROKA

CILJ REJNIŠTVA: NAJVEČJA KORIST OTROKA!

- ❖ Nujno je **slišati otroka** v vseh postopkih!
- ❖ Otroci morajo imeti na CSD **stalno rejniško socialno delavko/ca**
- ❖ Otrokom omogočiti redno, kontinuirano in takojšnjo **psihoterapevtsko pomoč**
- ❖ Zagovornik in zastopniki naj dobro poznajo rejniški sistem
- ❖ **Hiša za otroke** v kazenskih postopkih
- ❖ **Pomoč mladim ob vstopanju v samostojnost – mladi ostajajo v rejniških družinah** (problem stanovanje, zaposlitev težje zaposljivih)
- ❖ Možnost brezplačnih vstopnic za rejniške otroke za kulturne, športne in zabavne prireditve

POLOŽAJ STROKOVNIH DELAVCEV

STROKA JE KLJUČNEGA POMENA ZA DOBRO REJNIŠTVO

Naj bo usmerjena k človeku, ne v birokratske zahteve!

- ☐ **Kadrovska podhranjenost** delavcev na CSD
- ☐ Urediti **normative** za delo strokovnih delavcev na področju rejništva
- ☐ Rejništvo **je zahtevno in kompleksno strokovno delo**, kjer je **potrebno nenehno usposabljanje in izobraževanje**
- ☐ Na področju rejništva se socialni delavci/delavke **ne bi smeli pogosto menjavati**
- ☐ Zagotoviti **pravno pomoč pri zastopanju CSD na sodiščih**

Položaj matične družine

TUDI MATIČNA DRUŽINA POTREBUJE HITRO POMOČ!

Večina staršev po mnenju rejnic ni sposobna urediti svojih razmer.

Otroci bodo ostali v dolgotrajnem rejništvu!

- **Bolj intenzivno delo z družinami**
- opredeliti **možnosti CSD pri nujenju pomoči staršem** (izdelava načrta, svetovanje, spremljanje)
- Urediti **več programov za pomoč staršem**, ki naj bodo **regijsko pokriti** in predvsem **usmerjeni na krepitev starševskih sposobnosti**
- Moč staršev ne sme prevladati nad koristmi otroka!

Promocija dejavnosti

POMEMBNA JE POZITIVNA PROMOCIJA!

- ❖ Prevečkrat se o rejništvu govori le ob kriznih situacijah
- ❖ Potrebna je skrb za stalno in kontinuirano pozitivno promocijo rejništva
- ❖ Priprava načrta pridobivanja novih rejniških družin na državnem in lokalnem nivoju

Predlagamo odpoklic starejših učbenikov Družba in jaz za 4. razred OŠ (avtorici dr. Maja Umek in dr. Olga Janša Zorn), kjer je na strani 47 predstavljena definicija rejniške družine, in sicer: "**Rejniška družina je družina, ki za plačilo vzame v oskrbo tujega otroka.**" V izdaji l. 2016 je to popravljeno. V šolah še vedno uporabljajo stare učbenike.

Sprememba poimenovanja “rejništva”

POIŠČIMO USTREZNEJŠO BESEDO!

- izraz rejništvo je postal **neprimeren, zastarel in ne odraža vsebine**, ki se izvaja v okviru te dejavnosti
- Ta izraz je velikokrat **razlog za stigmatizacijo**
- Mnogi otroci v rejništvu imajo in so imeli težave zaradi te terminologije

Zadovoljen rejnik – srečen otrok

Cilj rejništva: dober izid za otroka!

- **Zadovoljen rejnik** – ustrezni pogoji dela, ustrezna nagrada, da je slišan in ima ustrezno strokovno podporo!
- **Stroka, CSD** – trdna, dobro usposobljena ter samozavestna, naj se ji omogočijo primerni pogoji dela
- Konstruktivno sodelovanje z vsemi udeleženci rejniškega sistema!
- **Država – odločevalci** bodo dober izid otroku omogočili **z ustrezno finančno in normativno podporo**

Pripravili Maksimiljana Mali, Minka Žiberna

REJNIŠKI TABORI NAM VELIKO POMENIJO

V Rejniškem društvu Slovenije smo kljub epidemiji v novembru organizirali tabor za rejniške družine v Portorožu. V teh korona časih smo si zelo želeli druženja, s prijavi udeležencev smo takoj, že na občnem zboru, napolnili kapacitete. S strahom smo čakali ukrepe vlade in bili veseli obvestila, da tabor bo! Skrbno smo opravili covid teste in se odpeljali v Portorož, kjer nam svoje prostore odstopi Slovenska Karitas.

V petek popoldne smo se zbrali vsi veseli, da se spet po dolgem času vidimo in preživimo vikend skupaj kot ena velika družina. Še enkrat smo se testirali, da zavarujemo zdravje drug drugega. Naša Minka nam je povedala, kako bo tabor potekal, kaj bomo delali, kako sodelovali, da nam bo vsem prijetno. Na obali nas je pričakal sonček, ki je napovedal prijazno druženje.

Ko smo se družine namestile po sobah, sem jaz prva v kuhinji, da napolnim hladilnik, skuham kavo, narežem sadje, pecivo in nalijem sok za dobrodoščilo. V hiši je zelo živahno, imamo si veliko povedati, saj smo bili za srečanja prikrajšani za obdobje, ko se nismo smeli družiti.

Na začetku tabora se okvirno dogovorimo za pravila, da bomo skrbeli za red in čistočo, se udeleževali skupnih aktivnosti, kot so delo v skupini rejniških staršev, v skupini mladih, da se bomo spoštljivo obnašali drug do drugega, si pomagali, se pogovarjali, šli na sprehod in še kaj.

Na taboru smo imeli strokovno predavanje ge. Dragice z naslovom: Mala šola retorike. Vedno znova smo veseli, ko pride med nas. Je uspešna poslovna ženska in ima tudi izkušnjo rejništva. Naši otroci si zapomnijo njene besede: POSTAVI SI CILJE IN Z DELOM JIH BOŠ DOSEGEL; ČE PADEMO, VSTANEMO IN GREMO NAPREJ. Prinesla nam je tudi darila in kmalu sta se z možem poslovila. Mi pa si želimo, da pride med nas tudi naslednjič.

Na vsakem taboru ima Minka skupine za rejnike, ki jih kar težko zaključimo, saj imamo potrebo in željo govoriti o svojih doživetjih, težavah, stiskah, veselju v naših rejniških družinah. Še več stisk se je nabralo v tem epidemiološkem času, zato smo bili hvaležni, da smo imeli možnost govoriti, izmenjati mnenja, podpreti drug drugega.

Naši mladostniki so bili zelo veseli in zadovoljni, da je bila tokrat z nami Katja, ki je vodila skupino mladih. S strokovnim znanjem in didaktičnimi rekviziti je v skupini ustvarila varno vzdušje, da so se najstniki zaupali, govorili o svojih izkušnjah, problemih, veselju, žalosti. Dogovorili so se, da je pogovor zaupne narave in o vsebini ne bodo govorili. Tudi njim je zmanjkalo časa, tako da si želijo nadaljevanja.

V soboto zvečer nam je g. Marjan predstavil svojo življenjsko zgodbo iz odvisnosti od alkohola do treznosti in nadaljnje poti v življenju. Zelo zanimiva in poučna je bila njegova pripoved za mlade in odrasle.

Veliko smo se tudi gibal v naravi, igrali družabne igre, se vmes pogovarjali. Otroci bi ostali budni dolgo v noč, a potrebno se je bilo naspati za aktivnosti naslednjega dne. Vikend je ob toliko aktivnostih zelo hitro minil. Hvala vsem za ta tabor, še posebej Dragici, Katji in Minki. Na koncu smo skupaj pospravili hišo in pogledali, da ne bi kdo česa pozabil.

Ob odhodu so bili naši obrazi veseli, sproščeni, zadovoljni, hvaležni. Kar težko smo se poslovili in se hkrati že dogovarjali, kdaj se spet vidimo.

Majda Koban Justinek,
rejnica

POVABILO ZA MEDNARODNO SODELOVANJE

Na RDS se je obrnila predstavnica Zavoda Wellenbrecher iz Nemčije (<https://wellenbrecher.de/>), ki se ukvarja s projekti na področju rejniških družin in otrok z vedenjskimi motnjami. V omenjenem zavodu otrokom iz nemških družin, ki kažejo znake vedenjskih motenj oziroma so težje

obvladljivi, ponujajo projektna bivanja v tujini, kjer otroci bivajo pri rejniških družinah za nek določen čas.

Informativnega razgovora s predstavniki omenjenega zavoda sva se v aprilu 2022 udeležili Minka in Majda.

Predstavnika zavoda Wellenbrecher sta nam povedala, da so doslej dobro sodelovali z Ukrajino in Rusijo. Še vedno sodelujejo z Romunijo, Gruzijo in Madžarsko. V Nemčiji imajo veliko potrebo za nameščanje otrok v rejniške družine in po njihovem mnenju je za veliko otrok koristno, da jih namestijo v tujino. Za obisk Slovenije so se odločili, ker jim je naša država všeč, je lepo urejena, zelena in bi želeli vzpostaviti sodelovanje.

Na naše vprašanje, ali uspejo dobiti rejniške družine v drugih državah, sta povedala, da je to verjetno lažje zaradi višjega plačila, saj je pri njih rejnina okrog 1.100 EUR. Po njunem mnenju bi morala biti rejnina v Sloveniji okrog 1.500 EUR, kot je plača pedagoških delavcev.

Na kratko sva ju seznanili s sistemom rejništva pri nas, kjer nam primanjkuje rejniških družin in bomo morali še veliko narediti za izboljšanje rejništva. Usmerili sva ju, naj se o sodelovanju med Nemčijo in Slovenijo pogovarjajo z ministrstvom.

Med pogovorom sem začutila, da si želita tudi praktično videti, kako živi rejniška družina pri nas. Zato sem poklicala naše družinske člane in se posvetovala, ali ju lahko povabim k nam. Vsi smo se strinjali, zato smo se dogovorili za popoldanski obisk.

Ob 17. uri se je oglasil naš zvonec, seveda sta bila Nemca do minute točna. Vsi naši družinski člani smo se predstavili in začeli smo se pogovarjati. Seveda, kot je navada pri nas, če dobimo goste, mora biti miza polna dobrot in to je gosta zelo presenetilo. Naša najstnika sta bila zelo zgovorna, Samo je celo prijel v roke harmoniko in zaigral dve pesmi. Na prošnjo, da bi želela videti tudi naše prostore oz. otroške sobe, smo jima z veseljem pokazali naš dom. Hvaležni in veseli smo, da imamo tako veliko hišo, da je za vse dovolj prostora. Gosta sta bila pozitivno presenečena, kaj vse imamo v Sloveniji: lepo naravo, vse zeleno, dobro hrano itd. Kar naenkrat je bila ura osem zvečer, zato smo naredili še eno skupno sliko in se poslovili.

Naša družina je tako dobila veliko informacij, kako rejniški otroci živijo v tujini, in dobro izkušnjo z obiskom iz tujine.

Majda Koban Justinek, rejnica

RAZISKOVANJE SORODSTVENIH IN NESORODSTVENIH REJNIŠKIH DRUŽIN

V prispevku je predstavljena raziskava, ki jo je študentka Diana Radešić izvedla v okviru pisanja diplomskega dela. Zadnje dve leti študija na Fakulteti za socialno delo na dodiplomski stopnji je prakso opravljala na centru za socialno delo, kjer je imela možnost sodelovati z rejniško družino, v kateri je rejnica bila hkrati babica otrok. Kot vsaka družina se je soočala z različnimi izzivi. Ob sodelovanju z družino v sklopu prakse je velikokrat razmišljala o vplivu sorodstvenih vezi med rejnico in otrokoma na odnose v družini. Začela se je spraševati, s kakšnimi izzivi se soočajo rejnice, ki so otrokove sorodnice, in tiste, ki to niso. Tako je nastala tudi tema diplomskega dela. Raziskovala je o poteku prihoda otroka v rejništvo, o občutkih, s katerimi so se soočale rejnice ob začetku rejništva, o odnosih v družini, soočanju rejnic z izzivi ob odraščanju otrok v rejništvu, o odnosih med rejniško in otrokovo matično družino ter o pomoči in podpori, ki ju rejnice potrebujejo za izvajanje rejniške dejavnosti.

METODOLOGIJA

Raziskava, ki jo je izvedla v okviru diplomskega dela, je kvalitativna. Kvalitativno raziskavo sestavljajo osnovno izkustveno gradivo, ki ga zberemo v

raziskovalnem procesu, besedni opisi ali pripovedi, gradivo pa je tudi obdelano in analizirano na besedni način, ne pa z uporabo merskih postopkov, ki nam dajo števila (Mesec, 2018, str. 11).

Podatke je zbirala s pomočjo fokusne skupine in intervjujev. V raziskavi so populacijo predstavljali rejniki in rejnice, ki izvajajo rejniško dejavnost v Republiki Sloveniji v letu 2021. Raziskavo je izvedla s pomočjo oseb, katerih kontakte je dobila s pomočjo mentorice, zaposlene na centru za socialno delo. Za fokusno skupino je vzorec zajemal štiri rejnice, od teh dve rejnici, ki izvajata sorodstveno rejništvo. Za intervjuje je vzorec zajemal ravno tako štiri rejnice in od teh dve, ki izvajata sorodstveno rejništvo.

Najprej je obravnavala fokusno skupino, saj je tako dobila odgovore na zastavljena raziskovalna vprašanja, hkrati pa še dodatne ideje in želje, ki so jih izpostavile rejnice na skupini. Ideje je nato upoštevala pri sestavljanju smernic za intervju. Pomembno je bilo, da obe metodi zbiranja podatkov zajemata tako rejnice sorodnice, kot rejnice, ki niso otrokove sorodnice, saj je bilo tako omogočeno prepletanje različnih vidikov. S tem je dobila podrobnejšo sliko obeh oblik rejništva in boljši vpogled v njiju.

POTEK NAMESTITVE OTROKA V REJNIŠTVO

Na vprašanje o tem, če se je rejnica z otrokom pred začetkom rejništva srečala, je ena od rejníc odgovorila, da je bilo obema s partnerjem pomembno, da sta se na rejništvo pripravila in se z otrokom spoznala. Pomembno jima je bilo

namreč, da sta se v to podala previdno in najprej preverila, ali se bosta z otrokom razumela in ali ju bo otrok sprejel. Mihorič (2018, str. 18) pravi, da je v svoji raziskavi ugotovila, da je zelo pomembno, da se tako rejniki kot rejnice na rejništvo dobro pripravijo, saj dogodki in ravnanja ob prihodu otroka v rejniško družino vplivajo na trdne in medsebojne odnose na poti v odraslost. V raziskavi se je izkazalo, da so v primeru sorodstvenih rejniških družin rejnice otroke sprejele k sebi, ker jim je bilo težko otroke prepustiti sistemu rejništva. Obenem so prevzele vlogo osebe, ki bo družini pomagala stopiti nazaj na noge. Pri vprašanju o poteku prihoda otroka v rejništvo so rejnice poročale o predhodnih okoliščinah, ko je bil otrok zanemarjen, ko je bilo prisotno veliko prepiranja. Rejnice sorodnice so poročale o dogajanju s svojega vidika, saj so bile tudi same osebno vpletene v dogodke. Rejnice, ki niso otrokove sorodnice, so poročale o okoliščinah, za katere so izvedele pred prihodom otroka v rejništvo. V primeru sorodstvenega rejništva je sam prihod potekal manj intenzivno, saj so bili otroci veseli, da so pri domačih. V primeru nesorodstvenega rejništva pa je prihod potekal tako intenzivno kot prijetno; veliko se je dogajalo in potekalo je spoznavanje.

OBČUTKI, S KATERIMI SO SE REJNICE SOOČALE OB ZAČETKU REJNIŠTVA

V obeh primerih so rejnice občutile srečo, skrb in odgovornost. Rejnice sorodnice so poročale tudi o tem, da so občutki drugačni, saj so z otrokom v sorodu, in da jima je bilo s partnerjem težko, vendar tega nista pokazala.

Poročale so tudi o težkih občutkih, ko so opazovale, kaj se dogaja z njihovimi družinami. Zato so bili tu prisotni različni občutki: tako sreča kot strah pred prihodnostjo.

ODNOSI V DRUŽINI OD ZAČETKA REJNIŠTVA DO ZDAJ

V primeru nesorodstvenega rejništva so rejnice poročale o procesu sproščanja napetosti ter poteku spoznavanja in navajanja eden na drugega. Rejnice so v obeh primerih poročale o tem, da so se odnosi v družini s časom izboljševali. Tudi rejnica, ki je otrokova sorodnica, je povedala o podobnem poteku, vendar je bil slabši odnos, ki sta ga imela z otrokom, posledica tega, da jo je otrok krivil, da je ostal brez staršev. Druga rejnica sorodnica je omenila, da je bil prihod otrok sprva prijetna izkušnja, vendar pa z njima kasneje ni mogla vzpostaviti dobrega odnosa, saj so se že prej poznali in imeli težave v odnosih. Ravno ta osebna vpletenost in sorodstvene vezi so torej motile vzpostavljanje nekaj »novih« odnosov. Tudi Mihorič (2018, str. 40) je v svoji raziskavi ugotovila podobno, in sicer, da je bilo sprva pri prehodu iz matične družine v rejniško v pomoč rejnicam to, da je šlo za prihod k sorodnikom in sorodnicam, kasneje pa so se te vezi izkazale kot oteževalna okoliščina.

SOOČANJE REJNIC Z IZZIVI ODRAŠČANJA V DRUŽINI: Ker je vsaka rejniška družina individualna in se vsaka sooča z različnimi izzivi, so raznoliki tudi izzivi, s katerimi se soočajo rejnice. Kot je ugotovila Mihorič (2018, str. 19), ima pri vzgoji veliko rejnikov dvome pri postavljanju meja, hkrati

pa doživljajo tudi občutke strahu pred tem, da bo otrok zašel v slabo družbo. Mihorič doda, da je za premagovanje izzivov pomemben trden partnerski odnos, pri katerem je potrebno veliko dela in truda, kot so to izpostavili rejniški starši v njeni raziskavi.

V raziskavi so rejnice sorodnice izpostavile naslednje izzive:

- vključenost bioloških staršev v rejniško družino,
- vzpostaviti tak odnos z otrokom, da ji zaupa,
- velika količina dela z otrokom (hiperaktivnost, motnje pozornosti, trmoglavost, puberteta),
- težave pri vzgoji, usmerjanju in sodelovanju z otroki in
- pojasnjevati otroku o rejništvu.

Rejnice nesorodnice pa so izpostavile izzive:

- vzpostaviti tak odnos z otrokom, da ji zaupa,
- pojasnjevati otroku o rejništvu,
- dejstvo, da so otroci rejniški,
- vzpostavljati pravo mejo otroku,
- prisluhniti otroku,
- zaščititi otroka,
- vzpostaviti stik z otrokovo matično družino.

Poleg tega je veliko izzivov, s katerimi se soočajo otroci v rejništvu, kar je posledica ravno tega, da ima vsak otrok svojo zgodbo, ki jo nosi s sabo, in vsak se tudi različno sooča z izzivi, ki jih prinese odraščanje. V raziskavi se je ugotovilo, da se najbolj pogosto pojavljajo izzivi, povezani z biološkimi starši, in izzivi, povezani s potrebami, ki jih imajo otroci v rejništvu med odraščanjem. Tudi stiske so povezane:

- s pomanjkanjem osnovnih higienskih in delovnih navad,
- s šolskim okoljem,
- z dejstvom, da so v rejniški družini postavljene meje,
- s soočanjem otroka z odraščanjem v rejniški družini,
- s stiskami otrok pred odhodom nazaj v matično družino.

ODNOSI REJNIŠKE DRUŽINE Z OTROKOVO MATIČNO DRUŽINO

V primeru sorodstvenih rejništev imajo otroci dovoljenih več stikov z matičnimi družinami, le-ti so pa tudi bolj pogosti. Rejnice so poročale, da je izvedenih stikov celo manj, kot je dovoljeno. Tudi same so bolj pogosto v stiku z matičnimi družinami kot rejnice, ki izvajajo nesorodstveno rejništvo, kjer stikov ni ali potekajo le v nujnih primerih.

Odnos matične družine do rejniške opisujejo rejnice sorodnice v primerjavi z nesorodnicami bolj negativno; navajajo zamere in ščuvanja otrok s strani bioloških staršev. V primeru nesorodstvenega rejništva opisujejo odnose bolj

pozitivno, saj rejnice menijo, da je odnos tudi dober, spoštljiv, hvaležen in zaupljiv.

Odnos rejniške družine do matične so rejnice sorodnice opisovale podobno kakor prej. Omenjale so težave, prepire, žaljenje, nestrinjanje in to opredelile kot posledico medsebojne povezanosti že od prej, saj si obe strani tako več dovolita v odnosih. Rejnice nesorodnice pa so med opisi odnosa navajale tudi kot dobrega, normalnega in nevtralnega.

POMOČ IN PODPORA, KI BI JU REJNICE POTREBOVALE ZA IZVAJANJE REJNIŠKE DEJAVNOSTI

Pri rejnicah je bila najbolj izpostavljena finančna podpora. Tudi tam, kjer sicer finančno zmorejo, so rejnice poročale, da bi si težko privoščili kaj več kot to, kar je nujno (npr. kino, počitnice). To bi bilo zanje namreč finančno obremenjujoče. Temo o premalo plačanem delu so v fokusni skupini izpostavljale predvsem rejnice nesorodnice. Na drugi strani pa je ena od rejnic sorodnic izpostavila, da se sicer strinja, vendar bo ona svojemu otroku kupila in dala vse, saj je to njena kri, in v tem ne vidi težave.

Podpora, ki jo še potrebujejo, je podpora psihoterapevta oz. psihoterapevke in psihologov oz. psihologinj, saj jim socialno-delavska podpora ni dovolj. Prijatelj (2015, str. 48–49) kot izvajalka rejniške dejavnosti piše o pomembnosti

terapevtske pomoči za uspešno izvajanje rejniške dejavnosti. Na podlagi svoje zgodbe izpostavi še pomembnost, da družina najde strokovnjaka oz. strokovnjakinjo, ki ustreza čisto vsem. Doda namreč, da jih veliko ne ve, kako delati s težavami, ki jih imajo otroci v rejništvu, kar pa izvira ravno iz tega, da rejniški starši ne poiščejo pomoči, saj menijo, da bo sčasoma bolje. Rejnice so v raziskavi poročale tudi o potrebah po bolj rednem spremljanju otrok in nadzoru nad biološkimi starši, ki bi po njihovem mnenju moral biti bolj poostren. Ena od rejníc je izpostavila tudi potrebo po več izobraževanja, usposabljanja, saj ji je to zelo manjkalo v času epidemije covid-19. Navsezadnje so izpostavile še potrebo po spoštovanju, pohvali in hvaležnosti.

KRITIKA REJNIŠKEGA SISTEMA V SLOVENIJI

Pomembno je izpostaviti tudi nekaj kritik, ki jih je podala ena izmed rejníc nesorodnic. V fokusni skupini je potekala diskusija o rejniškem sistemu, ki je v Sloveniji slabo urejen. Povedala je, da se počuti ničvredno in da tako vidi tudi otroka v očeh sistema. Povedala je svojo misel, in sicer, da otrok ni njen, da bi morala zanj skrbeti ona sama, ampak da je otrok ravno tako od države in da bi tako država kot šola morali skrbeti zanj. Tudi ostale rejníc so se z njo strinjale. Ena od rejníc je dodala tudi svoje mnenje, in sicer, da ne bi smelo biti odvisno od ekonomskega stanja družine, koliko potem rejniški starši dobijo za otroka. Kot je sama razložila, se vsaka družina tekom življenja znajde v različnih

položajih. Na finančno stanje njene družine je recimo vplivala epidemija covid-19, na kar pa se sistem ni odzval. Diskusija o kritiki rejniškega sistema je torej bila sestavljena predvsem iz pomanjkanja spoštovanja in cenjenja dela, za kar pravzaprav ni potrebno odšteti denarja. Potrebno je poudariti, da rejnice nikoli niso izpostavljale velikih vsot denarja, ampak ravno toliko več denarja, da bi družini lahko privoščile še kaj več (npr. kino, počitnice, malo dražje čevlje za otroka), in ne vedno gledati na vsak euro.

GLAVNE RAZLIKE MED REJNICAMI SORODNICAMI IN NESORODNICAMI

V raziskavi se zazna, da so glavne razlike pri odnosu in komunikaciji med rejniško in matično družino. Pri sorodstvenem rejništvu rejnice težje ohranijo dobre odnose z matično družino in obratno. Na to vpliva sorodstvena vez, saj si znotraj odnosov več dovolijo, kar vodi v prepire in nestrinjanja. Do krhkih odnosov je v istih primerih prišlo tudi med odnosom rejnice in otroka. Poročale so namreč o težavah pri sodelovanju z otrokom in njegovim ne sprejemanjem dogajanja. Zato bi rejniški sistem moral ne le skrbeti za to, da se izvajajo stiki matične in rejniške družine, ampak da se jih izvaja na način, da se ohranjajo dobri in zdravi odnosi med družinama. Namreč to, kako pogosti so stiki, ni merilo za dobro komunikacijo med družinama. Medsebojni odnosi med vsemi v rejništvu se zelo povezujejo in vplivajo drug na drugega. Zato je tukaj socialno delo, da obema družinama nudi podporo in pomoč ter da zagotovi ustrezno drugo vrsto pomoči tam, kjer se ugotovi, da je to potrebno. V primeru

nesorodstvenih rejništev pa se je izkazalo, da so odnosi med družinama dobri, pozitivni ali nevtralni, saj se ne poznajo dobro, se med seboj spoštujejo in ohranjajo »zdravo« razdaljo.

Ena od bistvenih razlik med obema oblikama rejništev se je pokazala tudi pri občutkih, ki so jih rejnice doživljale ob začetku rejništva. O'Brien (2000, str. 198) piše, da se rejnice nesorodnice lahko same odločijo o vstopu v sistem rejništva in se na to lahko dalj časa pripravljajo in izobražujejo za to. Po drugi strani pa rejnice sorodnice vanj vstopijo relativno hitro in pod pritiskom, saj gre za otroka, s katerim so v sorodu. V raziskavi se opazi, da je prišlo do hitrega odločanja o sorodstvenem rejništvu. To je vplivalo tudi na občutke, ki so jih rejnice sorodnice doživljale ob začetku rejništva. Bile so negotove, strah jih je bilo prihodnosti in hkrati jim je bilo težko zaradi vsega, kar se dogaja v njihovi družini. Zato menim, da je za rejnice sorodnice potrebno zagotoviti pogovor, pripravo in izobraževanje za sorodstveno rejništvo in ne le rejništvo kot tako, saj to »*ni isto*«, kot je to v raziskavi opredelila ena od rejnic. V primeru nesorodstvenih rejništev pa so rejnice vstopile vanje z občutki odgovornosti, sreče, ljubezni pa tudi z nevtralno držo.

Tretja razlika, ki je bila izpostavljena, je, da se je v primerih nesorodstvenih rejništev izkazalo, da so se odnosi s časom izboljševali, saj so se privajali eden na drugega in to je zahtevalo čas, da ustvarijo dobre in trdne odnose. Ena od rejnic sorodnic pa je povedala, da so bili odnosi sprva v redu, kasneje pa je prihajalo do napetosti in nerazumevanja v družini, kar je vodilo v prepire.

Vse tri razlike nam dokazujejo, da je potrebno rejnicam sorodnicam omogočiti posebno obliko podpore in pomoči, ki bo odgovarjala na stiske, povezane s sorodstvenimi vezmi, ki jih imajo z otrokom in matično družino.

PREDLOGI

Predlogi za boljši sistem rejništva, ki jih je Diana Radešić zastavila v diplomskem delu, so naslednji:

- Predlaga, da Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti na področju rejništva v vseh centrih za socialno delo v Republiki Sloveniji zaposli poleg obstoječih še vsaj eno socialno delavko, ki bi bila namenjena rednemu spremljanju otrok v rejniških družinah.
- Predlaga, da Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti razmisli o možnostih za zvišanje rejnine in posebej odgovarja na finančne stiske rejnikov, povezane z epidemijo covida-19. Predlaga, da se rejniškim družinam zagotovi pomoč drugih strokovnjakov-inj poleg socialnih delavk-cev za zagotavljanje maksimalne podpore in pomoči tam, kjer jo družina potrebuje.
- Predlaga, da se sorodstvenim rejniškim družinam nudi posebna podpora, če se izkaže, da odnosi med rejniško in matično družino niso dobri in oboji ne zmorejo imeti dobre komunikacije. Predlaga tudi, da se v primeru nerazumevanja otroka in rejnice rejniški družini ravno

- tako nudi podpora, ki bo odgovarjala na težave, ki se pojavljajo zaradi obstoječih sorodstvenih vezi.
- Predlaga, da se v izvajanje rejništva že takoj vključi tudi učitelje-ice, ki otroka poučujejo, in ostale, ki z njim sodelujejo, da se s tem zagotovi dobra informiranost glede dogajanja in boljša pripravljenost za sodelovanje z rejniško družino in otrokom samim. Predlaga tudi, da se zanje izvede vsaj enkrat na leto izobraževanje o rejništvu.
- Predlaga, da se v študij socialnega dela vključi tudi spoznavanje področja rejništva vsaj kot možnost izbirnega predmeta.
- Za nadaljnje raziskovanje predlaga, da se bolj podrobno razišče pristope, ki jih imajo rejnice-ki pri reševanju morebitnih težav in stisk, ki se pojavijo v rejništvu. Prav tako predlaga, da se tema sorodstvenega in nesorodstvenega rejništva razišče še z vidika otrok v rejniških družinah, saj je njihov pogled na to enako pomemben.

VIRI

- Mesec, B., Rape, T. (ur.) & Rihter, L. (ur.) (2009). Načrtovanje raziskave: študijsko gradivo za interno uporabo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

- Mihorič, M. (2018). Rejništvo skozi prizmo oseb z izkušnjo rejništva. *Rejniški glasnik* 52, 36–51. Ljubljana: CSD Domžale. Pridobljeno 17. 2. 2021 s http://www.rejniskodrustvoslovenije.si/datoteke/rejniskiglasnik/REJNISKIGLASNIK_52.pdf
- Prijatelj, V. (2015). Pismo rejnice. *Rejniški glasnik* št. 49, 48–49. Ljubljana: CSD Domžale.
- O'Brien, V. (2000). Relative care: A Different Type of Foster Care – Implications for Practice. V G. Kelly & R. Gilligan, *Issues in Foster care: Policy, Practice and Research* (str. 193–213). London, Philadelphia: Jessica Kingsley.

Pripravili Diana Radešič in Polona Bažec

VLOGA REJNIKA V SODNEM POSTOPKU

ZNP-1 v 21. členu opredeljuje stranke nepravdnega postopka in jih splošno imenuje udeleženci. V prvem odstavku 21. člena ZNP-1 opredeljuje, kdo so (lahko) **udeleženci nepravdnega postopka**, in sicer so to: 1. predlagatelj postopka, 2. oseba, proti kateri je predlog vložen (nasprotni udeleženec), 3. oseba, glede katere se vodi postopek oziroma oseba, na katero se sodna odločba neposredno nanaša, in 4. oseba, katere pravni interes utegne biti s sodno odločbo prizadet. Ni nujno, da v vsakem nepravdnem postopku nastopajo vsi tipi udeležencev.

Formalna udeleženca nepravdnega predlaganega postopka sta **predlagatelj** (to je tisti, ki mu zakon daje aktivno legitimacijo za vložitev predloga in to pravico tudi izkoristi, ko vloži zahtevo za sodno varstvo) in **nasprotni udeleženec** (to je tisti, proti komur je zahteva za sodno varstvo vložena). Njuno procesno vlogo v postopku začrta predlagatelj s svojim predlogom.

Za udeležence, katerih udeležba v postopku je obvezna po samem zakonu, ZNP-1 uporablja izraz **zakoniti udeleženec**. Gre za osebo ali organ, ki mu zakon daje pravico do udeležbe v postopku in mora v postopku vselej sodelovati. Če ima ta oseba ali organ predlagalno pravico in jo izkoristi, v postopku nastopa kot predlagatelj. Če je ne izkoristi in ne vloži predloga, v postopku nastopa kot zakoniti udeleženec. Zakonitega udeleženca poznamo zlasti v postopkih za odločanje o ukrepih za varstvo koristi otrok, v okviru katerih se pogovarjamo tudi o namestitvi v rejništvo, in sicer je to center za socialno delo (108. člen ZNP-1).

V nepravdni postopek se lahko vključi tudi vsak, ki oceni, da bi z izdajo odločbe v tem postopku utegnil biti prizadet njegov pravni interes (t. i. materialni udeleženec – primerjaj prvi odstavek 21. člena ZNP-1). Vse take osebe, ki niso formalni udeleženci in niso zakoniti udeleženci, a sodelujejo v postopku, označujemo z izrazom **udeleženec**. Udeleženca lahko označi že predlagatelj, a njegovo/njihovo udeležbo v postopku vselej dopusti sodišče. Oseba, ki na kakršen koli način izve, da teče nepravdni postopek, v katerem bo izdana odločba, s katero utegne biti njen pravni interes prizadet, lahko tudi

sama priglasí udeležbo v postopku na naroku ali s pisno vlogo, pod določenimi pogoji tudi šele v postopku z rednimi/izrednimi pravnimi sredstvi. Odločitev, ali bo sodišče nekomu priznalo status udeleženca, je odvisna od razmerja, ki ga predlagatelj zastavi z vložitvijo predloga, in nemalokrat tudi od povsem specifičnih okoliščin. Potencialnega udeleženca lahko v postopek pritegne tudi sodišče, saj mu ZNP-1 nalaga dolžnost, da vse zainteresirane osebe obvesti o uvedbi postopka (drugi odstavek 22. člena ZNP-1). S sklepom, s katerim sodišče dovoli udeležbo, določi obseg, v katerem je osebi udeležba dopustna (prvi odstavek 22. člena ZNP-1). Določbo, da sodišče udeležbo omeji na opravljanje posameznih procesnih vprašanj, moramo razumeti v smislu omejevanja na posamezno fazo oziroma del nepravdnega postopka, znotraj katerega ima materialni udeleženec pravico opravljati vsa procesna dejanja.

Rejnik nima pravice postati (niti ostati) rejnik točno določenemu otroku, zato v **postopku za odvzem otroka/starševske skrbi in namestitvev v rejništvo** (106. člen ZNP-1) **oziroma v postopku za namestitvev v rejništvo** (116. člen ZNP-1) **ni materialni udeleženec** v obsegu, ki se nanaša na odvzem otroka

-
1. V članku predstavljam stališča, ki sem jih zavzel v Kraljić, S., in drugi, Komentar k Zakonu o nepravdnem postopku, Založba WD, Maribor, 2022, v tisku.
 2. ZNP-1 pozna postopke, ki se začnejo na predlog, in tiste, ki se začnejo po uradni dolžnosti. V prvih najpogosteje nastopata le predlagatelj in nasprotni udeleženec, v drugih le udeleženec – oseba, v zvezi s katero je začel postopek.
 3. V postopkih za namestitvev v rejništvo, v katerih nameščanje ni posledica predhodnega odvzema otroka staršem ali odvzema starševske skrbi, je edini predlagatelj center za socialno delo, zato v tem postopku logično ni predpisana njegova zakonita udeležba (primerjaj prvi odstavek 116. člena ZNP-1).

staršem/odvzem starševske skrbi in namestitev k njemu ali na vrnitev otroka k staršem. V teh postopkih sodišče rejnika zasliši in mu na ta način omogoči, da je v postopku slišan (prvi odstavek 28. člena ZNP-1). Zaslišanje rejnika je namenjeno temu, da sodišče preizkusi, ali je taka namestitev otroku resnično v korist oziroma da preveri učinkovitost izrečenega ukrepa ob izteku dobe, za katero je bil ukrep izrečen.

Drugače je **v postopkih, v katerih se urejajo stiki med starši in otroki, ki se jih namešča, in postopkih, v katerih sodišče ureja stike z otrokom, ki je že v rejništvu**. V teh postopkih ima rejnik interes za udeležbo v postopku, kolikor se odločitev nanaša na način izvajanja stikov (kdaj, kje in celo kako potekajo stiki, morebiten nadzor rejnika nad izvajanjem stikov med otrokom, ki je nameščen v rejništvo, in otrokovimi starši ipd.). V teh primerih in v obsegu, v katerem ima rejnik interes, je lahko udeleženec postopka. Toda rejnik ne more predlagati začetka postopka za varstvo koristi otroka, kar pomeni, da tudi ne more predlagati spremembe ureditve stikov ali njihove ukinitve. Če rejnik oceni, da sodna odločba, ki se izvršuje, ni v otrokovo korist, lahko njeno spremembo doseže le tako, da s tem seznaní center za socialno delo, ki je upravičen predlagatelj za začetek postopka (drugi odstavek 174. člena DZ v zvezi s prvim odstavkom 106. člena ZNP-1).

Obseg rejnikove udeležbe lahko **ponazorim** tudi **s primerom**. Med starši in otrokom, ki je nameščen v rejništvo s sklepom sodišča v postopku za odločanje o ukrepih za varstvo koristi otroka, je treba urediti stike (po logiki stvari se urejanje stikov tu nanaša na omejitev stikov oziroma na njihovo prepoved). Če je otrok že dopolnil 15 let, lahko predlog vloži sam (106. člen ZNP-1). V tem primeru je otrok predlagatelj postopka. Nasprotna udeleženca sta starša, s katerima otrok želi urediti stike. Center za socialno delo v vseh postopkih za varstvo koristi otroka sodeluje po samem zakonu (108. člen ZNP-1), zato je zakoniti udeleženec v tem postopku. Ker urejanje stikov otroka, ki je nameščen v rejništvo, posega tudi v pravice rejnika, je rejnik prav tako udeleženec tega nepravdnega postopka. Rejnik je udeleženec ob predpostavki, da ga predlagatelj označi kot udeleženca, oziroma če sam priglasí udeležbo in jo sodišče dopusti (22. člen ZNP-1), sicer pa, kadar sodišče na podlagi predloga ugotovi, da utegne biti z odločbo prizadet njegov pravni interes, ga obvesti. Ne glede na to, na kakšen način pride do vključitve rejnika v nepravdni postopek,

je rejnik v njem udeležen le toliko, kolikor se posega v njegove pravice. Rejnik, ki ga je predlagatelj zajel s predlogom kot „nasprotnega udeleženca“, se namreč postopka ne more udeleževati širše (tj. s širšim spektrom pravic in dejanj) kot rejnik, o katerega udeležbi in njenem obsegu odloča sodišče na podlagi 22. člena ZNP-1.

Drugačno vlogo ima rejnik v postopku za postavitvev otroka, ki je k njemu nameščen, **pod skrbništvo**. V primeru, da je sodišče otroka namestilo v

-
4. Iz prakse so poznani primeri, ko je otrok v rejništvo nameščen neposredno po rojstvu. V teh primerih otrok primarno navezavo razvije z rejnico, brez katere se stiki z biološko materjo (ali/in očetom) sploh ne morejo izvajati.
 5. Rejnik se lahko kot predlagatelj za ureditev stikov pojavi le kot druga oseba v smislu drugega odstavka 102. člena ZNP-1, če po prenehanju rejništva zatrjuje, da je otrok z njim povezan in nanj navezan (nekdanjega rejnika oziroma rejnico med druge osebe, ki imajo pravico do stika, izrecno omenja tudi DZ v prvem odstavku 142. člena).
 6. Višje sodišče je že pojasnilo, da gre pri vprašanju ureditve stikov za varstvo celovitega položaja otroka. Časovne prvine (vidiki) so med seboj neločljivo povezane. To pomeni: o stikih otroka z očetom ni mogoče odločati, ne da bi imelo sodišče pred očmi tudi vprašanje stikov matere z otrokom. Sklep VSL IV Cp 3781/2010 z dne 13. 10. 2010.
 7. Rejništvo je odgovornost, katere namen je izrazito soroden namenu starševstva. Stična točka je korist otroka. Odgovorno rejništvo in korist otroka pa sta lahko zagotovljena le, če ima rejnik položaj subjekta, ne pa zgolj objekta. Tako višje sodišče v sklepu VSL IV Cp 3781/2010 z dne 13. 10. 2010.

rejništvo, se namreč lahko postopek o postavitvi otroka pod skrbništvo začne **tudi na predlog rejnika, h kateremu je bil otrok nameščen** (drugi odstavek 113. člena ZNP-1). Aktivno legitimacijo je zakonodajalec rejniku podelil zato, ker z namestitvijo otroka k njemu praviloma ne prenehajo druge pravice staršev do otroka (drugi odstavek 174. in drugi odstavek 175. člena DZ). Staršem ostane vse tisto, kar je združljivo z namenom odvzema otroka iz družine in z njegovo namestitvijo v drugo okolje. Če starši tega dela starševske skrbi ne izvajajo v korist otroka, lahko (med drugim) rejnik, h kateremu je otrok nameščen, ki to opazi, sodišču predlaga, da otroka postavi pod skrbništvo. Navajam primer: otrok, star 14 let, je v rejništvu in želi z rejniki na počitnice v državo, kamor ni mogoče potovati z osebno izkaznico – ker rejnik ne more za otroka zaprositi za izdelavo potnega lista, mora to storiti eden od staršev ali skrbnik; če starša tega nočeta ali ne želita urediti, lahko rejnik predlaga, da sodišče otroku postavi skrbnika, da uredi osebni dokument za prehod državne meje. Nima pa rejnik pravice zahtevati zamenjave otrokovega skrbnika. Če meni, da skrbnik svojega dela ne opravlja ali ga ne opravlja v otrokovo korist, mora to sporočiti centru za socialno delo, ki je upravičen predlagatelj. Ureditev je razumna, kajti naloga rejnika je skrb za otroka, skrbnikovo delo pa nadzira center za socialno delo, s katerim rejnik tudi sodeluje in mu poroča.

In končno še **o položaju rejnika v postopku za njegovo razrešitev**. Ker razrešitev konkretnega rejnika ne pomeni, da je rejništvo za otroka prenehalo, mora sodišče imenovati novega rejnika. Ta postopek zato imenujemo tudi **postopek za zamenjavo rejnika**. Do zamenjave rejnika lahko pride iz razlogov, naštetih v 49. členu ZIRD. Sodišče v postopku po tretjem odstavku. 116. člena ZNP-1 razreši rejnika izvajanja rejniške dejavnosti le za določenega otroka, medtem ko ne odloča o dovoljenju za opravljanje rejniške dejavnosti na splošno. Center za socialno delo je tisti, ki ima dolžnost, da spremlja izvajanje rejništva. Ob nastopu katerega koli izmed razlogov, ki terjajo razrešitev rejnika, mora center za socialno delo obvestiti sodišče in predlagati imenovanje drugega rejnika ali drugo obliko varstva in vzgoje v skladu z DZ (četrty odstavek 49. člen ZIRD). Udeležba rejnika v takem postopku je odvisna od razloga, zaradi katerega se zamenjava predlaga. Če center za socialno delo, na primer, rejniku

očita, da se ni udeležil usposabljanj iz 28. člena ZIRD (razlog za razrešitev po drugi alineji prvega odstavka 49. člena ZIRD), ima rejnik pravico sodelovati v tem postopku kot udeleženec – nastopal bo kot nasprotni udeleženec (otrok in starši, če niso neznani, pa kot udeleženci). Rejnik sicer lahko sam predlaga svojo razrešitev (peta alineja prvega odstavka 49. člena ZIRD), ne more pa sam vložiti predloga pri sodišču in začeti postopka. To mora, potem ko prejme rejnikovo izjavo, storiti center za socialno delo na podlagi tretjega odstavka 116. člena ZNP-1, sodišče pa rejnika v tem primeru ne more razrešiti prej kot tri mesece po vložitvi rejnikove zahteve, če ni v rejniški pogodbi določen daljši odpovedni rok (drugi odstavek 49. člena ZIRD). Zamenjave rejnika ne morejo predlagati druge osebe, zlasti ne starši, prav tako ne otrok. Otrok lahko pod pogoji iz drugega odstavka 116. člena ZNP-1 predlaga le prenehanje rejništva v celoti.

Rejnikova vloga v sodnem postopku je torej odvisna od vrste postopka. V vseh postopkih, v katerih rejnik nima položaja udeleženca sodnega postopka, je druga oseba, ki jo lahko sodišče povabi na narok in zasliši ter s tem (za)varuje otrokovo korist. Zaslišanje rejnika lahko predlaga center za socialno delo, lahko pa rejnik sodišču predlog za zaslišanje posreduje tudi sam.

mag. Matej Čujovič, vrhovni sodnik

RAZVOJ IZVAJANJA REJNIŠKE DEJAVNOSTI ZADNJIH 20 LET IN IZZIVI, KI SO PRED NAMI

Uvod

Rejništvo je kot institut družinskega prava posebna oblika varstva otrok, ki jim je potrebna oskrba in vzgoja pri osebah, ki niso njihovi starši. Vsebinsko je institut rejništva urejen v Družinskem zakoniku (Uradni list RS, št. 15/17, 21/18 – ZNOrg, 22/19, 67/19 – ZMatR-C in 200/20 – ZOOMTVI, v nadaljevanju: DZ), ki se v celoti uporablja od 15. 4. 2019.

Sámo izvajanje rejniške dejavnosti je predmet posebnega zakonskega urejanja v Zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 110/02, 56/06 – odl. US, 114/06 – ZUTPG, 96/12 – ZPIZ-2, 109/12 in 22/19, v nadaljevanju: ZIRD). ZIRD ureja pogoje, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki želi izvajati rejniško dejavnost, ureja postopek pridobitve dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti, določa način izvajanja rejniške dejavnosti tako s strani rejnic oz. rejnikov kot tudi centrov za socialno delo, ureja način in financiranje rejništva, podelitev priznanj na področju rejništva ter nekatera druga vprašanja, povezana s samim izvajanjem rejniške dejavnosti.

Od uveljavitve ZIRD v začetku januarja 2003 do danes je bilo na področju rejništva narejenega veliko in to tako na sistemski ravni kot tudi pri konkretnem izvajanju in spremljanju rejniške dejavnosti. Nedvomno je potrebno izpostaviti rejnice in rejnike kot tudi strokovne službe oz. centre za socialno delo, ki se skupaj trudijo, se otrokom in mladostnikom, ki živijo v rejniških družinah, v čim večji meri zagotavlja primerno varstvo in vzgoja ter priprava na življenje.

Na tem mestu želimo izpostaviti, da so se sistemske spremembe vedno pripravljale skupaj z udeleženi v sistemu rejništva; seveda pa je bilo potrebno iskati kompromise, saj okoliščine niso vedno dovoljevale realizacije vseh rešitev, ki bi jih želeli.

V nadaljevanju na kratko predstavljamo najpomembnejše sistemske rešitve na področju izvajanja rejniške dejavnosti v zadnjem skoraj 20-letnem obdobju, ki se udejanjajo tudi v praksi.

Zagotovo je pomenila uveljavitev ZIRD v začetku leta 2003 neke vrste prelomnico. Je pa potrebno poudariti, da je bilo ob pripravi zakona (in podzakonskega akta) ves čas zavedanje, da rejništvo v Sloveniji ni bilo nekaj novega in je torej v določenem delu šlo za to, da se dobre prakse prenese v zakonodajo in s tem poenoti za celo državo. S sprejemom ZIRD je torej šlo za nadgradnjo obstoječega stanja, za vzpostavitev pogojev za dvig kakovosti izvajanja rejništva in s tem uresničevanje osnovnega namena rejništva, to je nuditi otrokom čim bolj ustrezno obravnavo.

Zakonodaja

Pomembnejše sistemske rešitve, ki jih je prinesel ZIRD, skupaj s kasnejšima novelama v letu 2013 (ZIRD-A) in v letu 2019 (ZIRD-B) so:

- **uvedba dovoljenj za izvajanje rejniške dejavnosti:** vsaka oseba, ki želi izvajati rejniško dejavnost, mora pred začetkom izvajanja le-te pridobiti dovoljenje, bodisi po t.i. rednem postopku bodisi po krajšem postopku (sorodniki oz. druge osebe), skladno s 14. členom ZIRD;
- **določeni so pogoji in postopek za izvajanje rejniške dejavnosti kot poklic;**

- **določeni so normativi za izvajanje rejniške dejavnosti** (tri otroke, razen izjem);
- **opredeljene so osnovne dolžnosti rejnice oz. rejnika**, in sicer tako v razmerju do otrok kot tudi širše – do sodelovanja s centrom za socialno delo, z otrokovimi starši, obveznost sodelovanja v IPS, obveznost kontinuiranega usposabljanja;
- **opredeljene so naloge centrov za socialno delo**, in sicer tako glede izbora kandidatov za izvajanje rejniške dejavnosti, pri samem izvajanju rejniške dejavnosti (izbor rejniške družine, vzpostavitev IPS, spremljanje rejništva, priprava vseh vpletenih na odhod otroka oz. mladostnika iz rejniške družine) in druge naloge, kot so organizacija usposabljanj na lokalni ravni, skupinske in skupnostne oblike dela;
- **uvedba t.i. individualne projektne skupine (IPS)** - to je skupina, ki jo pristojni center za socialno delo po namestitvi otroka vzpostavi za vsakega otroka v rejništvu in kjer se kontinuirano načrtuje in spremlja konkretno rejništvo;
- **enotna ureditev financiranja rejništva** - rejnine in prispevki za socialno varnost rejnic in rejnikov, ki izvajajo rejniško dejavnost kot poklic; prejemki iz naslova rejništva so izvzeti iz plačila dohodnine;
- **podelitev priznanj rejnicam in rejnikom** - na državni ravni minister, pristojen za družino, vsako leto podeli do tri priznanja za dolgoletno in uspešno izvajanje rejniške dejavnosti;
- **sprememba poimenovanja** - izraz »rejenec« se nadomesti z izrazom »otrok« (ZIRD-A);

- **novi (ostrejši) pogoji, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki želi izvajati rejniško dejavnost** - rejnik ne more biti oseba, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti ali zaradi kaznivega dejanja zoper življenje in telo ter kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost, za katerega se storilec preganja na predlog, kot tudi ne oseba, ki živi skupaj z osebo, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi enakega kaznivega dejanja (ZIRD-A);
- uvedba **enkratnega prejemka ob prvi namestitvi otroka** v višini enkratnega denarnega prejemka ob rojstvu otroka, določenega s predpisom, ki ureja družinske prejemke (ZIRD-A);
- poleg nekaterih postopkovnih in terminoloških sprememb **zaradi uveljavitve DZ** je ZIRD-B prinesel še **nekater druge dopolnitve oz. spremembe**, ki so se v praksi pokazale kot potrebne (možnost seznanitve rejnika z drugimi osebnimi podatki otroka, ki so potrebni za izvajanje rejniških dolžnosti; zvišanje plačila dela; možnost podaljšanja veljavnosti rejniške pogodbe tudi za polnoletno osebo, ki po zaključku srednješolskega izobraževanja ne nadaljuje šolanja in nima druge možnosti bivanja za največ 12 mesecev).

Seveda na tem mestu ne moremo mimo **Družinskega zakonika**, ki je v s 15. 4. 2019 v celoti nadomestil prejšnji Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Ena bistvenih novosti, ki jih je prinesel DZ, je **prenos stvarne pristojnosti za odločanje** o vprašanjih iz razmerij med starši in otroki **na sodišča**; med drugim tudi odločanje o namestitvi otroka v rejniško družino in imenovanju rejnika.

Poleg DZ in ZIRD je institut rejništva sistemsko umeščen na **številna druga pravna področja**, s čimer se želi tako otrokom v rejništvu kot izvajalcem

rejniške dejavnosti nuditi čimbolj ustrezno obravnavo ter dodatno socialno varnost. Gre za:

1. Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (*Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19 in 189/20-ZFRO*)

- **24. člen:** otroci v rejništvu so v **celoti oproščeni plačila vrtca** (ceno programa krije občina, v kateri ima otrok stalno prebivališče), vlogo za oprostitev plačila vrtca za otroka odda rejnik;
- **25. člen:** **učenci in dijaki**, ki so nameščeni v rejniško družino, imajo **pravico do brezplačne malice**;
- **26. člen:** **učenci**, ki so nameščeni v rejniško družino, imajo **pravico do brezplačnega kosila**;
- **30. člen:** do **plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje** so upravičene tudi osebe (med 18 in 26. letom starosti), nameščene v rejniško družino, če niso obvezno zdravstveno zavarovane iz drugega naslova; te osebe so upravičene do zdravstvenih storitev pod enakimi pogoji kot otroci, zavarovani kot družinski člani.

2. Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (*Uradni list RS, št. 26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G, 14/18, 81/19 in 158/20, 92/21, v nadaljevanju ZSDP-1*)

➤ **Iz naslova starševskega varstva**

- **23. člen, 28. člen in 38. člen:** rejnica oz. rejnik kot druga oseba za otroka v rejništvu uveljavlja **materinski, očetovski oz. starševski dopust** (ter pripadajoče **nadomestilo**);
- **39. člen:** če rejnica oz. rejnik ne more več izrabiti starševskega dopusta v skladu z 38. členom ZSDP in **otrok še ni zaključil prvega razreda OŠ**, ima pravico do **starševskega dopusta v trajanju 30 dni**; nastopi ga najpozneje 15 dni po namestitvi otroka v rejništvo (velja od 1.1.2020);
- **50. – 55. člen:** pravica druge osebe do **krajšega delovnega časa in do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi starševstva** (do tretjega leta starosti otroka oz. če neguje in

varuje najmanj dva otroka – do končanega prvega razreda OŠ najmlajšega otroka);

➤ **Iz naslova družinskih prejemkov**

- 64. člen: rejnica oz. rejnik kot druga oseba lahko za otroka v rejništvu uveljavlja **starševski dodatek**;
- 78. člen: rejnica oz. rejnik kot druga oseba lahko za otroka v rejništvu uveljavlja **dodatek za veliko družino** (kadar trije ali več otrok iz iste družine živijo brez staršev); dodatek za veliko družino s tremi otroki znaša 424,30 eurov, za družino s štirimi ali več otroki pa 515,60 eurov;
- 78a. člen: **pomoč pri nakupu vinjete** (če je uveljavil pravico do 50% znižanja letne dajatev za velike družine za to vozilo, je upravičen do enkratne pomoči v višini razlike nad ceno letne vinjete);
- 80. in 81. člen: rejnica ali rejnik lahko kot druga oseba uveljavlja pravico do **dodatka za nego otroka** (na podlagi mnenja zdravniške komisije), če za istega otroka ne uveljavlja pravice do zvišane oskrbnine, povezano z zdravjem otroka v skladu z ZIRD in 27. členom Pravilnika o pogojih in postopkih za izvajanje rejniške dejavnosti; višina DNO je 107,42 oz. 214,84 EUR mesečno.

3. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (*Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUIF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUIF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K, 36/19 in 189/20 – ZFRO 51/21, 159/21, 196/21 – ZDOsk in 15/22*)

- 30. člen: pravica (zaposlene) rejnice oz. rejnika za otroka v rejništvu imajo pravico do **nadomestila zaradi nege** (enako kot za nego ožjega družinskega člana).

4. **Zakon o delovnih razmerjih** (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPdve, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US in 15/22)
- 189. člen: pravica do enega **dodatnega dneva letnega dopusta** za vsakega otroka, ki še ni dopolnil 15 let starosti (četrty odstavek 159. člena) in zagotovljeno **varstvo v zvezi z nočnim oz. nadurnim delom** (prvi in tretji odstavek 185. člena).
5. **Zakon o dohodnini** (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19 in 39/22)
- 31. člen: **dohodnine se ne plača od prejemkov**, ki jih rejnik ali izvajalec socialno-varstvene storitve oskrbe v drugi družini prejme za izvajanje storitev v okviru javne službe, če za to storitev sklene pogodbo s centrom za socialno delo.
6. **Zakon o dajatvah na motorna vozila** (Uradni list RS, št. 54/17 in 112/21 – ZIUPTG))
- 8. člen: rejnica oz. rejnik lahko uveljavlja **nižjo letno dajatev v višini 50% letne dajatev za osebna vozila** v primeru skupnega stalnega prebivališča vlagatelja (rejnika) in štirih ali več otrok, starih do 18 let. Rejnica oz. rejnik, ki je upravičen do te dajatve, je v skladu z 78.a členom ZSDP-1 upravičen tudi do pomoči pri nakupu vinjete.
7. **Zakon o davku na motorna vozila** (Uradni list RS, št. 200/20)
- 18. člen: **oprostitvev davka** od motornih vozil, nabavljenih za prevoz velikih družin (rejnice in rejniki za tri ali več otrok).
8. **Pravilnik o subvencioniranju bivanja študentov** (Uradni list RS, št. 22/01, 35/06, 75/08, 97/10, 46/12, 55/13, 38/16, 13/17, 13/18 in 58/20)
- 17. člen: študentu, ki je v rejništvu, se dodeli **dodatne točke** v okviru meril za subvencioniranje bivanja študentov (50 točk)

V času epidemije covid-19, tj. v zadnjih dveh letih so bili sprejeti številni interventni ukrepi, pri čemer so bili do enkratnih **solidarnostnih dodatkov** upravičene tudi rejnice in rejniki:

- v **višini 150 evrov** za otroka do dopolnjenega 18. leta, za katerega ima sklenjeno veljavno rejniško pogodbo v skladu z ZIRD in za polnoletno osebo za katero ima sklenjeno veljavno rejniško pogodbo, v skladu z ZIRD in ta oseba ni bila iz naslova študija že upravičena do enkratnega solidarnostnega dodatka (t. i. PKP2 – izplačilo je bilo v juniju 2020);
- v **višini 50 evrov** za otroka do dopolnjenega 18. leta, za katerega je imel/a v novembru 2020 sklenjeno veljavno rejniško pogodbo v skladu z ZIRD (t. i. PKP7 – izplačilo je bilo v januarju 2021);
- **enkratni solidarnostni dodatek za novorojence v višini 500 evrov** za otroka s stalnim prebivališčem v RS, rojenega od vključno 1. 1. 2020 do vključno 30. junija 2023 – rejnica oz. rejnik je lahko upoštevana kot druga oseba, ki je na podlagi veljavnega izvršilnega naslova v celoti prevzela skrb za novorojenca (t. i. PKP7);
- **enkratni solidarnostni dodatek za odpravo posledic energetske revščine v višini 150 evrov** za rejnike, ki so imeli v decembru 2021 sklenjeno vsaj eno rejniško pogodbo v skladu z določbami zakona, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti in ki niso sami ali otroci v rejništvu upravičeni do dodatka iz prve, druge, tretje, četrte ali pete alineje drugega odstavka 2. člena Zakona o nujnih ukrepih za omilitev posledic zaradi vpliva visokih cen energentov (dodatek se izplača najpozneje do 15. 4. 2022).

Poleg zakonske ureditve je potrebno izpostaviti še naslednje:

- za potrebe izvajanja, spremljanja, načrtovanja, razvoja rejništva, za znanstveno raziskovalne namene in za statistične namene je na področju

rejništva že od leta 2004 **vzpostavljena centralna zbirka podatkov** (informacijski sistem);

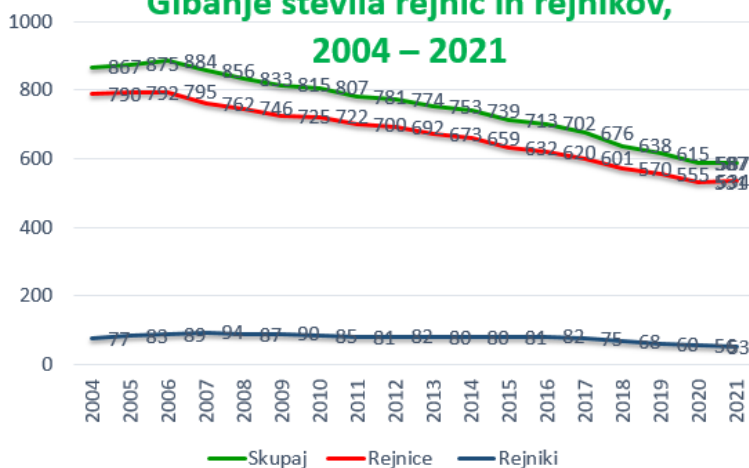
- v letu 2012 so bile pripravljene **Strokovne smernice za delo centrov za socialno delo na področju rejništva**, ki zelo konkretno naslavlja celoten proces izvajanja rejniške dejavnosti – od strokovnih meril za izbiro kandidatk in kandidatov za izvajanje rejniške dejavnosti, do izbire rejniške družine ter priprave otroka in rejniške družine na rejništvo do samega izvajanja rejništva, ki zajema spremljanje otrokovega doživljanja, delo z rejniško in matično družino, delo centra za socialno delo, razločevanje med rejništvom in posvojitvijo ter zaključevanje rejništva.
- od sprejema ZIRD, ko so bili postavljeni temelji obveznega usposabljanja rejnic in rejnikov, do danes, je **razvit sistem obveznih usposabljanj rejnic in rejnikov** na dveh ravneh, in sicer na državni in na lokalni ravni. Sistem usposabljanj na državni ravni trenutno poleg t.i. osnovnih treh modulov vključuje še 18 različnih vsebin, ki predstavljajo nadgradnjo osnovnim vsebinam in se ves čas dopolnjujejo, v skladu s potrebami na terenu.

Statistika

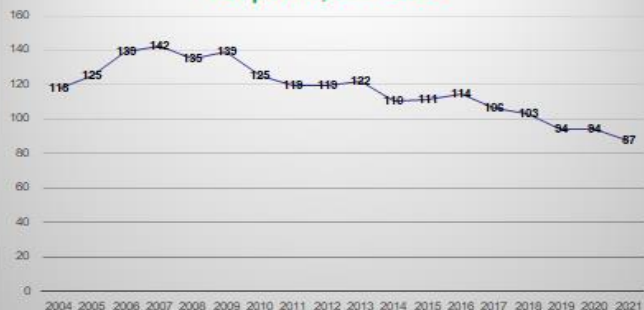
Število oseb, ki izvajajo rejniško dejavnost	Skupaj	584
	ženske	531 (91%)
	moški	53 (9%)
Število oseb, ki izvajajo rejniško dejavnost kot poklic		87 (14,9%)
Število oseb, pri katerih so trenutno nameščeni otroci		451 (77,2%)
Število oseb, pri katerih trenutno ni nameščenih otrok		133 (22,8%)
Povprečno število nameščenih otrok		1,7
Povprečna starost oseb, ki izvajajo rejniško dejavnost		55,4 let
Število prostih mest		136

Gibanje števila rejnic in rejnikov, 2004 – 2021

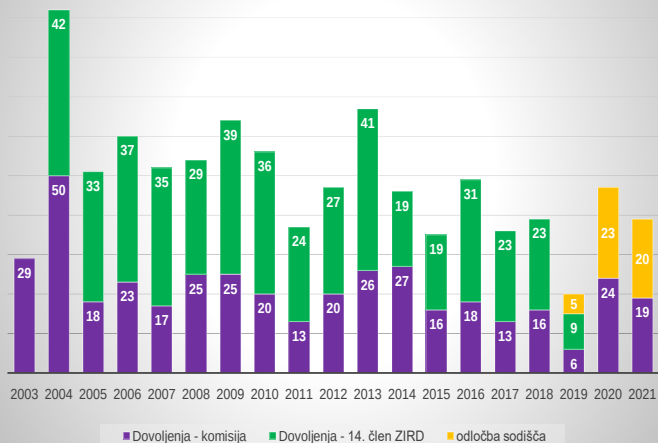

Gibanje števila rejnic/kov, ki izvajajo rejništvo kot poklic, 2004-2021

18

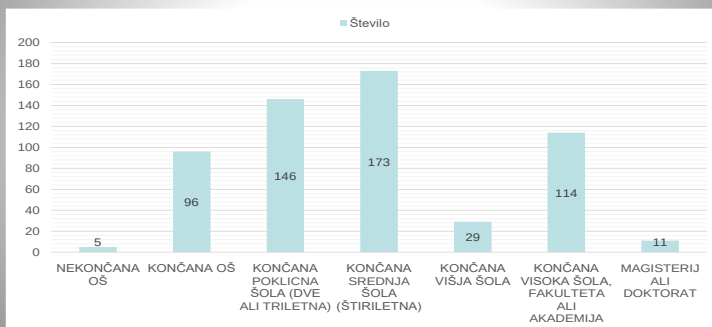
Izdana dovoljenja, 2003-2021

19

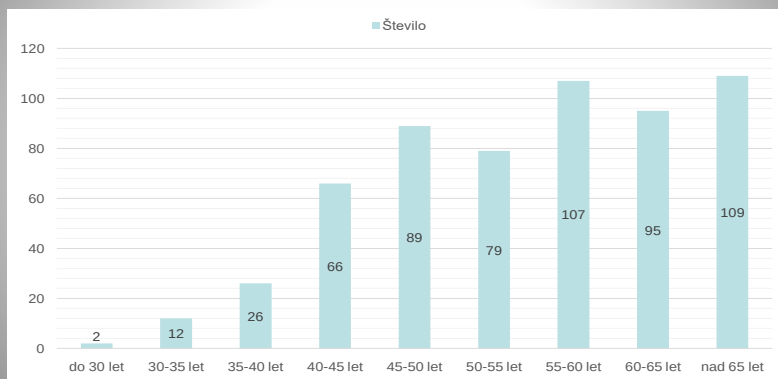

Izobrazbena struktura rejnic in rejnikov (februar 2022)

21

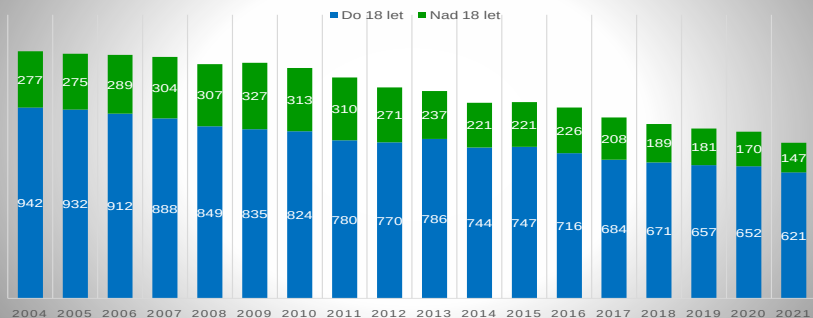
Statistika starostne porazdelitve rejnic in rejnikov (februar 2022)

22

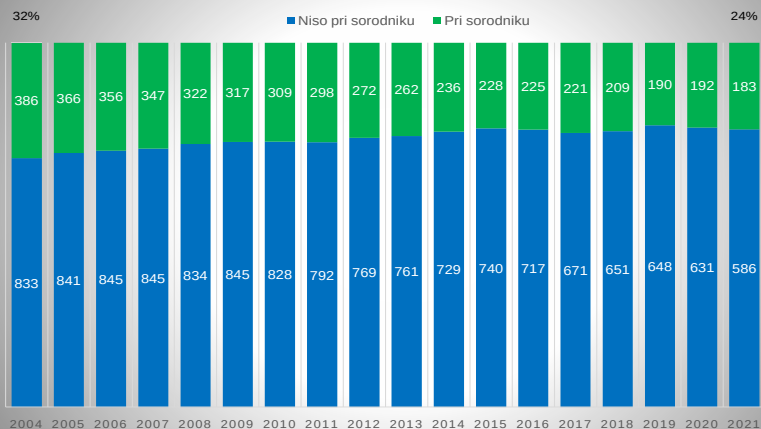

Otroci/osebe v rejništvu, glede na starost, 2004-2021

24

Otroci/osebe v rejništvu glede na to, ali so pri „nesorodniški“ ali „sorodniški“ družini 2004-2021

Struktura otrok glede na zdravstveno stanje

(februar 2022)

Zdravstveno stanje	Število
Otrok nima posebnih zdravstvenih težav	492 (64%)
Otrok s čustvenimi motnjami	105
Otrok s hudimi prilagoditvenimi težavami	12
Vedenjsko in osebnostno moten otrok	21
Zlorabljen otrok	19
Hudo bolan otrok	10
Lažja motnja v duševnem razvoju	22
Zmerna motnja v duševnem razvoju	11
Težja motnja v duševnem razvoju	2
Težka motnja v duševnem razvoju	0
Gibalno oviran otrok	3
Slep ali slaboviden otrok	1
Gluh ali naglušen otrok	4
Drugo	67
Skupaj	769

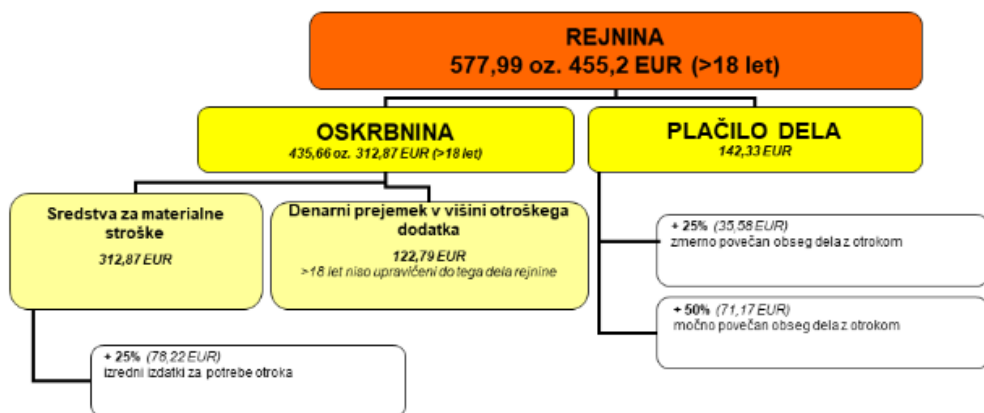
Razlog namestitve v rejništvo

(februar 2022)

Razlog namestitve v rejništvo	Število
Neustrezne družinske in socialne razmere	260 (34%)
Nesposobnost enega oz. obeh staršev skrbeti za otroke	244 (32%)
Smrt enega oz. obeh staršev	42
Prekomerno uživanje alkohola enega oz. obeh staršev	46
Zapustitev otroka s strani enega oz. obeh staršev	38
Zdravstvene težave enega oz. obeh staršev	38
Zloraba s strani staršev	21
Uživanje nedovoljenih drog enega oz. obeh staršev	43
Prestajanje zaporne kazni enega oz. obeh staršev	12
Otrok se je sam odločil za odhod iz matične družine	3
Vedenjske težave otroka	4
Drugo	18
Skupaj	769

Razlogi prenehanja rejništva, 2016 – 2022 (marec)

Razlog	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vrnitev v matično družino	32	26	36	17	15	25	1
Posvojitev	12	11	3	5	4	5	2
Namestitev v vzgojni zavod	6	5	5	12	6	11	1
Namestitev v zavod za usposabljanje	0	1	1	4	1	1	1
Polnoletnost	42	45	50	29	19	22	2
Zaposlitev	6	9	11	5	10	13	1
Smrt otroka/osebe v rejništvu	0	0	1	0	0	0	0
Drugo	26	34	13	28	37	30	2
Št. vseh zaključenih rejništev	124	132	120	100	92	107	10

Izzivi

Trenutno je pred nami kar nekaj izzivov, v zvezi s čimer so že bile izvedene določene aktivnosti in izmenjava stališč s centri za socialno delo, Rejniškim društvom Slovenije in tudi naših opažanj.

Sistemeski okvir izvajanja rejništva nudi podlago za kvalitetno in strokovno izvajanje te dejavnosti in s tem zagotavljanje ustrezne družinske oskrbe otrokom in mladostnikom. Ves čas imamo v mislih tudi sprotne izboljšave sistema, kar narekujejo tudi aktualne družbene spremembe.

Vsi, ki smo vključeni v sistem rejništva, si prizadevamo, da je sistem prijazen in prilagojen potrebam otrok, pri čemer pa ne pozabljamo na izvajalce. Žal so bile aktivnosti na sistemeski ravni v zadnjih dveh letih zaradi epidemije covid-19 okrnjene, saj smo se vsi v večinskem delu posvečali nujnim opravilom v zvezi z blaženjem posledic epidemije in reševanjem konkretnih situacij. Pred nami pa

so izzivi, za katere bomo v prihodnje morali skupaj poiskati čim primernejše rešitve.

V nadaljevanju izpostavljamo najpomembnejše izzive, ki jih zaznavamo na področju rejništva:

- zagotoviti dovolj rejniških družin oz. prostih mest za namestitvev otrok in mladostnikov v rejništvo: kako narediti sistem privlačnejši, da bi se več ljudi odločalo vstopiti v ta sistem z željo nuditi ustrezno družinsko oskrbo otrokom in mladostnikom, ki so za to iz različnih razlogov prikrajšani;
- proučiti in prilagoditi višino rejnine v razmerju do drugih primerljivih institutov v Republiki Sloveniji;
- zagotoviti dodatno potrebno strokovno podporo tako rejnicam in rejnikom (urediti možnost supervizije) kot tudi strokovnim delavkam in delavcem na centrih za socialno delo;
- poiskati možnosti čim hitrejšega vključevanja otrok in mladostnikov, ki so v rejništvu, v potrebne obravnave in v že obstoječe programe v podporo posameznikom in družini oz. te možnosti razširiti (tudi v sodelovanju z drugimi resorji);
- problematika izhodov iz rejništva.

Zavedamo se, da je rejništvo področje, kjer delo ni nikoli zaključeno, kjer so vedno novi izzivi in kjer se nam včasih zdi, da smo v slepi ulici. Nekaj pa je nesporno – če vsi mi, ki smo neposredno ali posredno povezani s sistemom rejništva, sami vanj ne bomo verjeli in bomo v sistemu iskali samo napake, ne

bomo nikoli zadovoljni, prav tako pa ne moremo pričakovati pozitivnega odziva v našem ožjem ali širšem okolju.

Na ministrstvu si bomo vsekakor prizadevali za nadaljevanje dialoga z vsemi vpletenimi, za iskanje rešitev in za razvoj rejništva tudi v prihodnje.

Tanja Oberski

Ministrstvo za delo, družino socialne zadeve in enake možnosti

IZZIVI REJNIKOV, IZZIVI REJNIŠTVA

Preden sva z možem postala rejnika, sva živela dinamično, raziskovalno, družabno. Imela sva primerni službi, tudi finančno sva shajala.

Ker si zaradi zdravstvenih razlogov nisva mogla ustvariti družine, sva stiske in vprašanja o tem predelala in se sprva odločila, da bova živela tudi v prihodnje brez otrok.

Kasnejša odločitev za to, da postaneva starša, je izhajala iz najine želje po » dati dom, znanje, ljubezen komu, ki to potrebuje«. Pri svojem delu pa tudi na potovanjih sva se srečevala z otroki, ki niso imeli doma ali pogojev za lepo otroštvo. Zato sva se začela zanimati za posvojitve. Ko sva svojo željo ubesedila še na centru za socialno delo, naju je svetovalka seznanila še s rejništvom in naju usmerila na to pot.

Kot diplomantka fakultete za socialno delo sem sistem rejništva poznala, pa vendar je eno teoretično poznavanje področja, drugo pa, ko se spustiš v to področje sam. Ker naju z možem zanima mnogo stvari, sva se hitro zakopala tudi v literaturo, zakonodajo in praktična pričevanja posameznikov ter se v nekaj mesecih odločila, da bo to v bodoče najina oblika starševstva.

Pred 14 leti, ko sva se izobraževala za rejnike ter kmalu tudi prejela klic za namestitev otroka v najin dom, še ni bilo toliko otrok, ki bi potrebovali nadomestni dom, kot jih je danes. Pa vendar sva bila presenečena, ker sva kmalu prejela klic za nujno namestitev, praktično v 24 urah sva se morala odločiti ter sprejeti malčka. In sva ga, z zelo malo pomislekov. Dečka so pripeljali v najin dom le en dan pred mojim zagovorom diplomske naloge na Fakulteti za socialno delo. Takrat nisem imela pojma, kaj me/naju čaka!

Rejniki smo lahko teoretično in psihično dobro pripravljeni, vendar priprava na otroka ne upošteva vse strašno težke prtljage, ki pride z novim bitjem. V tem je otrok (skoraj edini) sončni žarek v vsej zgodbi. Tudi če imate srečo, da imate krasno strokovno delavko, katere funkcija je biti svetovalka rejniški družini, je

velikokrat izredno težko. Kolikor sem seznanjena, nimajo vsi CSD v Sloveniji takega kadra, kot ga ima na primer domžalski center za socialno delo. Imamo svetovalko za rejniške družine, ki jo v stiski ali dilemi lahko pokličemo. Ne predstavljam si, kako je rejnikom, ki te podpore nimajo.

Eden največjih izzivov, s katerimi se soočamo rejniki, so biološke družine oz. vsaj eden od staršev ter usklajevanje komunikacije z njimi, posebej pa stiki med njimi in otrokom. Ne poznam rejniške družine, kjer bi to področje ne bilo vsaj občasno težavno. Pri dogovorih, če/ko otroka sprejmemo v svoj dom, informacij o biološki družini skoraj ne dobimo, vsaj za našo situacijo lahko to rečem. Trije otroci, tri različne situacije, le v enem primeru sem bila dokaj dobro seznanjena z realnim stanjem v matični družini.

Menim, da imamo pred namestitvijo otroka rejniki pravico pa tudi dolžnost izvedeti in pridobiti čim več informacij o družinski situaciji otroka, ki bo postal član naše družine. Sicer ne namigujem na »katalog otrok« ali »posvojitveni sejem«, kakor sem videla v nekem ameriškem filmu, kjer novačijo bodoče rejnike na način, da otroke prej pridejo pogledat in jih izberejo glede na všečnost. Želim le povedati, da bi se morala družina oz. par prej dobro pripraviti na izziv, na napor, s katerim se bo potrebno soočiti vsak sleherni dan rejništva. Poznati težavnost ali diagnozo roditeljev, vedeti, kaj je glavni razlog, da se otrok namešča.

Ker se večini rejnikom dogaja, da imamo težave in konflikte z otrokovimi roditelji, ki so težavni, nerazumevajoči za otrokove potrebe, neopremljeni z znanji biti starši, tudi sami pogosto hudo ranjeni, bolni, odvisni od prepovedanih drog, nezmožni normalne komunikacije, rejniki izgorevamo, se bojimo, smo slabe volje in zato sistem počasi, a kontinuirano izgublja rejniške družine. V času, ko se informacije širijo hitreje kot kdaj koli, ko obstajajo družbena omrežja, se tudi rejniki povezujemo v neformalna združenja, si izmenjujemo mnenja, si povemo, si pomagamo pa tudi grajamo. In novi, potencialni kandidati, ki prejmejo tovrstne informacije, raje dvakrat premislijo, preden se odločijo za vstop v tak sistem. Pa bi lahko bilo drugače. Zadovoljen rejniški starš, ki ima pozitivne izkušnje s sodelovanjem s sistemom, je lahko tudi dober glasnik za nove, potencialne rejnike. Sama sem kljub nekaj zelo

slabim izkušnjam informirala znance in prijatelje, nekaj od njih se je za rejništvo odločilo, a so bili bolje pripravljeni. Tudi sedaj se posvetujemo in izmenjujemo pomisleke, dileme, stiske.

Naslednji izziv je sodelovanje s centri za socialno delo oziroma njihovimi strokovnimi delavkami. Tako kot na vseh drugih področjih gre za človeško noto, vsak človek drugače reagira, postopa, a želim poudariti strokovnost osebe, ki ji je zaupana skrb za otroka, koordinacija, bdenje nad izvajanjem rejništva in sodelovanje z vsemi vključenimi. Vem, da gre za zelo kompleksno socialno delo, kjer je treba delati z veliko mero senzibilnosti do vseh, a vendar se ne sme zgoditi, da strokovna delavka zabrusi rejnici, naj opravlja svoje delo, ker je za to plačana, v druge stvari naj se ne meša. Npr. do vpogleda v spis otroka nima pravice niti v mnenje sodnega izvedenca, kasneje – po več letih – pa se izkaže, da so v izvedeniškem mnenju zapisane take stvari, ki bi jih rejniška starša nujno morala videti, saj bi na ta način lahko otroka zaščitila pred neuravnovešenim roditeljem, otroku bi bilo prihranjenih več let mučnih stikov, joka in nepredstavljenih stisk. V socialni stroki sem v času svoje rejniške poti prejela toliko negativnih odzivov, jasnih izražanj predsodkov, namigov, da smo rejniki motivirani samo zaradi dobrega plačila (!), da bi to morali delati brezplačno, da se nekateri odločamo za to pot zgolj zato, ker ne moremo imeti otrok. Po drugi strani nam je očitano, da ne zmoremo biti dobri rejniki, če nimamo svojih otrok in nimamo starševskega čuta.

Kot diplomantka Fakultete za socialno delo apeliram tudi na izobraževalne vsebine, naj bo večji poudarek na tem področju. V praksi se kaže, da se strokovne delavke na centrih za socialno delo zelo pogosto menjajo. Ne vem sicer, kaj je razlog za to, a osebno slutim, da gre za veliko fluktuacijo kadra tudi zaradi zahtevnega dela, ki mu predvsem mlade, neizkušene strokovne delavke niso kos. Opažam, da se mnogo delavk na CSD-jih boji, bojijo se groženj s prijavi na socialno inšpekcijo, bojijo se osebnih šikaniranj. Prav zato naj sistem vzpostavi zaščito in podporo tudi temu kadru, saj delajo izredno zahtevno delo, kjer se žal prepogosto zgodi, da zaradi vsega naštetega korist otroka ni na prvem mestu. To pa je nedopustno!

Čeprav roditelji pogosto ne želijo slišati, da je njihov otrok del nove skupnosti, rejniške družine, je to dejstvo. Kljub začasnosti ukrepa se rejništvo v praksi pogosto kaže kot dolgotrajen ukrep, saj se redki starši uspejo urediti do te mere, da se otrok lahko vrne, vsaj ne zelo kmalu. In v tej novi družini se nam dogajajo vsakodnevne situacije, ki nas rejnike vedno znova opozarjajo, da smo le "izvajalci" oziroma "podizvajalci države" (kakor naju kliče eden od staršev otrok), da smo brez pravic, brez normalnega, nujno potrebnega dostojnega statusa v družbi.

Nujno bi bilo spremeniti naziv rejnikov, kadar gre za rejniški par: oba, mož in žena oziroma zunaj zakonski par bi se morala *oba* imenovati rejnika, z obema bi morala biti sklenjena rejniška pogodba.

Kadar ureja zadeve mož, pa mene ni zraven, mora poleg vsega ostalega pojasnjevati, da je on mož rejnice, jaz mu k rejniški pogodbi prilagam pooblastilo, da lahko zadeve sploh uredi. Take situacije so zamudne, naporne za vse udeležene (otroci so po navadi v bližini in slišijo neprijetne pogovore) ter tudi ponižujoče, saj mora partner svojo pravico dokazovati. (Kot primer: zimске počitnice, kamor zaradi delovnih obveznosti nisem mogla, pa je mož sam odpeljal otroke na smučanje, uveljavljal je turistične bone za namestitvev in smučanje: dolga kolobocija dokazovanj, papirologije).

Nešteto primerov je, ko je potrebno dokazovati, kdo sva, kakšno je najino razmerje do otroka, ali sva kompetentna podpisati neko izjavo v šoli, na taboru, pri zdravniku. Čeprav je teoretično veliko tovrstnih zadev urejeno s 25. členom ZIRD-B, ki v sedmi alineji določa dolžnosti rejnika, pa se v praksi zadeve težko izvajajo na tak način.

Otrok bi moral imeti urejeno stalno prebivališče v rejniški družini. Praksa kaže, da je v vsakodnevnik situacijah veliko težav, ker to ni tako. Kot primer: otroka prijavimo na letovanje preko ZPMS – ker ga razvrščajo po sklopih, kakor

imajo v posamičnem kraju proste termine, ga ne glede na to, da je prijavljen z moje strani v Domžalah, obravnavajo npr. v Škofji Loki, kjer je njegovo stalno prebivališče. Da se dokumentacija uredi in vse uskladi, traja običajno dva meseca. Lani sem prejela pogodbo za plačilo in informacijo, da bo deklica lahko odšla na letovanje, šele dan pred odhodom. Pri začasnem prebivališču je potrebno navesti naslov za vročanje. Na upravnih enotah različno tolmačijo pravila – v našem primeru sem to lahko uredila sama, druga rejnica je morala pridobiti soglasje staršev, da je tako vročanje dovoljeno. Rejnik otroku ne more urediti niti potnega lista, to lahko stori le starš oziroma zakoniti zastopnik. Z otrokom ne more na počitnice v določene države, kjer imajo zakonsko določeno, da mladoletnik lahko vstopi v državo le s sodno overjenim soglasjem starša. Sliši se preprosto: se pač pridobi to mnenje, se pač prosi starša, da to uredi. Kaj pa če roditelj tega noče, kot v našem primeru? Ker rad nagaja, ker pravi, da mu je otrok ukraden in bo nagajal, ker nima kaj izgubiti? In če se na centru za socialno delo starša bojijo, pa raje ne sprožijo postopka postavitve skrbnika za poseben primer? Otroku pač povemo, da ne bo šel na počitnice, čeprav je povabljen, prijateljem, ki so ga povabili, pa pojasnimo na dolgo in široko vso družinsko anamnezo, da jim bo vsaj približno jasno, za kaj gre?

Poseben izziv so tudi udeležbe rejnikov na narokih sodišč, ko se odloča o podaljšanju rejništva, o stikih ipd. Rejniki smo vabljeni na sodišče, kjer smo popolnoma sami. Kdor si lahko privošči, najame odvetnika, sicer pa se izpostavlja na zaslišanjih, kjer smo lahko deležni grobih žalitev, groženj, zasmehovanj in lažnih obtožb s strani roditeljev. V mojem primeru so stresna že srečanja individualne projektne skupine, kjer se roditelji spustijo pod nivo vsega dopustnega. Nimamo pravne podpore in zaščite! Predlagam, da se rejnikom omogoči brezplačna pravna pomoč. Prav tako bi rejniki potrebovali terapevtsko podporo, da predelamo bolečino in "se sestavimo nazaj", saj smo včasih v taki stiski, da skoraj ne moremo domov pred otroke. Vsak otrok, ki je

nameščen v rejniško družino ima pravico, da je deležen časa, truda, vse pozornosti in skrbi rejnika. Dober rejnik je le sprošen in ne preobremenjen rejnik. Če bi bili pogoji (in plačilo) drugačno, bi rejniški sistem pridobil tudi več poklicnih rejnikov. Skrajni čas je, da se nam rejnikom dvigne ceno in status.

Brez tega bo situacija vsak dan slabša, vse več otrok pa bo zaman čakalo nove rejniške starše, kajti malo jih bo, ki se bodo želeli spustiti na tako pot, ki ne nudi dovolj zaščite, plačila in dostojanstva.

Irena Zajc, rejnica

IŠČEMO NOVO BESEDO ZA »REJNIŠTVO«

V Rejniškem društvu Slovenije iščemo primernejšo besedo oziroma izraz za rejniško dejavnost. Menimo, da je izraz rejništvo postal neprimeren, zastarel in predvsem ne odraža vsebine, ki se izvaja v okviru te dejavnosti. Rejništvo danes pomeni celostna skrb za otroke in mlade, ki iz različnih razlogov začasno ne morejo živeti v svoji matični družini.

Zelo so se me dotaknile pripombe mnogih odraslih ljudi, ki so del življenja preživeli v rejništvu, češ da jih je sploh v obdobju mladostništva ta beseda zelo stigmatizirala in močno prizadela.

Žal je tudi uradno tolmačenje besede in s tem tudi dejavnosti rejništva večkrat povsem neprimerno. Npr. v učbeniku za četrte razrede osnovnih šol, ki je sicer starejše izdaje, vendar še vedno v uporabi na mnogih šolah, je navedeno, da je rejništvo skrb za otroke, ki ga izvajajo rejniki za denar ...

Menimo, da je potrebno tako izraz kot definicijo besede »rejništvo« v celoti posodobiti. Sprememb se lotevamo laično, iščemo novo možno ustrezno besedo, potrebovali pa bi tudi strokovno pomoč pri razreševanju tega vprašanja. Zaradi tega sem se z zgoraj navedeno utemeljitvijo obrnila po pomoč na dve znani strokovni instituciji in njihove strokovnjake za slovenski jezik, ki so mi tudi prijazno odgovorili.

Dr. Marko Stabej s Filozofske fakultete v Ljubljani nam je poslal sledeče stališče:

»Hvala lepa za pošto in vaše zelo utemeljeno mnenje, s katerim se strinjam. Že pred časom sem si nekaj misli o tem izmenjal s svojim nekdanjim gimnazijskim profesorjem Albertom Avgustinčičem, ampak do kakega uporabnega predloga takrat še nisva prišla. Novo poimenovanje pa bo moralo biti res posrečeno in prepričljivo, saj zamenjava tako uveljavljenega pojma ne bo mačji kašelj – kot gotovo veste bolje od mene, bi zamenjava pomenila marsikaj, od spremembe zakona do spremembe imena društva, glasila in še marsičesa ... Kakega uporabnega predloga kar tako torej žal nimam, marsikdaj se misel zaškri šele ob dialogu ... Torej bi kazalo morda stvar najprej pretestiti v pogovoru?«

Drugo pa je mnenje skupine strokovnjakov Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki so nam poslali kar celo študijo besede in sledečo razlago:

ZRC SAZU

»**TERMINOLOŠKI KANDIDAT: Rejništvo**

Vprašanje poslano: 11. 2. 2022

Datum odgovora: 18. 2. 2022

MNENJE TERMINOLOŠKE SEKCIJE:

Strinjamo se z vami, da gre za občutljivo področje, ki ga je treba urejati v sodelovanju in z dogovorom strok, ki uporabljajo ta termin, in terminološke stroke.

Najprej naj se ustavimo pri opredelitvi pojma, ki je vedno v pristojnosti stroke oz. več strok, če gre za interdisciplinarno področje. V tem primeru torej predvsem socialnega dela in deloma tudi drugih povezanih strok, zlasti prava, ki termin uporablja v predpisih in zakonih. Sklepamo, da se je odnos do *rejništva* skozi čas spremenil ter da so zato starejše definicije z današnjega vidika lahko zavajajoče ali pomanjkljive, predvsem pa niso vključujoče. SSKJ2 besedo *rejnik* razlaga kot 'kdor za plačilo vzame v popolno oskrbo tujega otroka'. Novejši Pravni terminološki slovar (2018) *rejnika* definira kot 'osebo, ki vsakodnevno neguje in skrbi za otroka, ki začasno ne more prebivati v svoji družini, na podlagi odločbe o namestitvi otroka v rejništvo'. Besednjak socialnega dela pa termin *rejništvo* definira kot '[i]nstitucionaln[o] oblik[o] skrbi za otroka, ki v nekem času v svoji družini nima dobrih pogojev za življenje

in mu država in stroke morajo zagotoviti dobre in varne pogoje za rast in razvoj v skladu z vsemi temeljnimi pravicami otroka, zunaj njegove družine. [...]'. Torej lahko sklepamo, da je pojem znotraj stroke ustrezno definiran, težava pa je v navajanju zastarelih definicij ali laičnih interpretacij pojma. Tudi neprimerna opredelitev iz osnovnošolskega učbenika, ki jo navajate v vprašanju, je verjetno posledica enega, drugega ali pa morda kar obojega.

Drugo vprašanje pa je termin *rejništvo*, ki lahko vzbudi neustrezne asociacije, a se je kljub temu v rabi ustalil, saj se pojavlja tako v strokovnih besedilih kot tudi v zakonodaji. Da je termin vsaj pogojno sprejemljiv za večji del stroke, je verjetno posledica dejstva, da konotativni pomen podstavne besede iz splošnega jezika v procesu tvorbe termina iz nje stopi v ozadje. Tako imamo tudi na drugih področjih še več tovrstnih terminov, ki imajo s stališča splošnega jezika potencialno problematično konotacijo. V terminološki svetovalnici smo pisali npr. o terminih varovanec, invalid in starejša oseba.

Seveda pa ima stroka vedno možnost za zamenjavo termina, a je treba opozoriti, da je takšna menjava lahko uspešna le v primeru, če obstaja v stroki glede potrebe po menjavi širše soglasje. Če se zgodi menjava termina brez širšega soglasja, je takšna terminološka intervencija praviloma obsojena na neuspeh in povzroči dodatno zmedo v poimenovalnem sistemu stroke. Pri tem je potrebno omeniti, da so se v preteklosti že tudi pri terminu *rejništvo* pojavili poskusi menjave, a so bili vsaj zaenkrat videti neuspešni. Na spletu smo npr. našli termin *začasno nadomestno starševstvo* (spletna stran gibanja Za otroke in družine), ki se ni uveljavil morda tudi zaradi podobnosti s terminom *nadomestno materinstvo*, ki označuje povsem drug pojem. Tudi termin *nadomestno starševstvo* v tem primeru ni ustrezna rešitev, ker označuje širši pojem, ki pokriva tako *rejništvo* kot *posvojiteljstvo* (prim. V. Bevc, Priprava zakoncev na nadomestno starševstvo v programu preventivne pomoči

otrokom (1997)). Podobno tudi termin *socialno starševstvo*, ki pa je še širši in vključuje vse oblike starševstva brez biološke povezave z otrokom (prim. diplomsko delo T. Semolič Cijan, Socialno starševstvo, 2010, str. 4). Pri iskanju novega termina je potrebno poudariti tudi to, da so termini med seboj povezani in zato ni smiselno menjati le enega termina, ampak vse termine, ki so s tem povezani, torej: *rejništvo*, *rejniška dejavnost*, *rejnik*, *rejenec*, *rejnina* ... Poiskati je torej treba rešitev, ki omogoča sprejemljiva poimenovanja za vse povezane termine.

Torej, če želite termin *rejništvo* zamenjati, vam svetujemo, da skušate v prvem koraku doseči čim širši konsenz o potrebnosti menjave termina (oz. vseh povezanih terminov) znotraj področja socialnega dela in povezanih strok. Če takšnega soglasja ni mogoče doseči, svetujemo, da ostanete pri obstoječem terminu *rejništvo*.

Verjetno bi bilo smiselno pridobiti še kakšno strokovno mnenje, vsekakor pa je najbolj pomembno, da si vzamemo čas, se pogovarjamo in iščemo nove možnosti in izboljšave tudi pri poimenovanju naše dejavnosti. Predlagam, da stroka in vsi sodelujoči v sistemu rejništva o tem razmišljamo in vzpostavimo strokovni dialog o tej tematiki ter iščemo predloge za bolj sodobno poimenovanje »rejništva«.

Pripravila Maksimiljana Mali

DOBITNIKI PRIZNANJ ZA REJNIŠKO DEJAVNOST V LETU 2020 in 2021

Korona virus je vplival tudi na potek podeljevanja priznanj. Priznanja za leto 2020 v tem letu niso bila podeljena, tako da so 10. 12. 2021 dobili priznanja rejniki za leto 2020 in 2021. Tokrat vam predstavljamo kar vseh šest dobitnikov priznanj, ki so nam bili vsi pripravljeni odgovoriti ali kar sami napisati kratke dogovore na naša vprašanja.

Petra Kogej iz Nove vasi – dobitnica priznanja za leto 2020

Kaj vam pomeni priznanje na področju socialnega varstva? Ali se je na vaše priznanje odzvalo tudi vaše ožje okolje – občina, krajevna skupnost, lokalni mediji in seveda vaši ožji družinski člani in znanci? Kaj pa vaši otroci v rejništvu, kako so komentirali nagrado?

Nagrada je bila zame presenečenje, čeprav sem bila seznanjena, da me je moj matični CSD Cerknica predlagal za nagrado. Zavedam se namreč, da je precej rejnikov, ki opravljajo res veliko delo, a na nek način ostanejo pri takih predlogih nehote spregledani. Simbolično sem tako nagrado na odru v svoje roke prevzela tudi v imenu vseh teh rejnikov, ki si nagrado zagotovo zaslužijo bolj kot jaz, saj se ob svojem delu srečujejo z zahtevnimi rejniškimi zgodbami, ki od njih terjajo veliko srce.

Ker nisem ravno oseba, ki bi se znala pohvaliti s takimi priznanji, nagrade nisem obešala na veliki zvon. Iskrenih čestitk sem bila deležna v rejniški skupini našega CSD Cerknica, presenečena sem bila nad izredno lepim odzivom s strani mojih sodelavcev in nadrejenega ter s strani prijateljev in sosedov. Tudi družina je bila vesela in hkrati na nek način tudi počaščena, saj je to nagrada nas vseh. Žal mi je, da zaradi covid ukrepov na sami podelitvi nista mogla biti prisotna najina rejniška otroka. Brez najinega medsebojnega razumevanja, pomoči moje mame, podpore prijateljev in sosedov ter razumevanja najinih sodelavcev bi bila naša pot zagotovo težja.

Kakšna je vaša rejniška pot? Kateri dogodki so jo najbolj zaznamovali in zaradi česa je bilo vaše delo po vašem mnenju še posebej prepoznavno in opaženo?

Na področju rejništva naša družina deluje osem let. V tem obdobju se nam je zgodilo veliko zanimivega pa tudi kaj manj prijetnega. Poskušam biti aktivna na področju pozitivne prepoznavnosti rejništva – tako sem dvakrat kot gostja sodelovala ob šolskih predstavitvah na

OŠ Stari trg pri Ložu in enkrat na Gimnaziji Želimlje, na radijski oddaji Radia Slovenija in podobno. V izjemno čast nam je bil obisk številčne delegacije nevladnih organizacij iz Nepala, ki jo je spremljal častni konzul Nepala v Sloveniji, g. Aswin Kumar Shrestha. V aprilu 2017 so nas na našem domu obiskali v okviru predstavitve rejniškega sistema v Sloveniji. Za to posebno čast smo še danes hvaležni ekipi CSD Ljubljana, enota Ljubljana Center. O samem obisku sem pripravila tudi kratek prispevek za Rejniški vestnik.

Na nek način smo ledino orali tudi v domačem okolju, saj smo bili prva (in zaenkrat edina) rejniška družina v našem kraju. Naši rejniški otroci so bili prvi rejniški otroci v vrtcu in zdaj v šoli. Vedno so bili s strani zaposlenih in ostalih otrok v vrtcu in šoli lepo sprejeti, nikoli označeni kot »drugačni« in za to sem vsem zaposlenim in staršem ostalih otrok res zelo hvaležna.

Kaj pomeni za vas dobro opravljati rejniško dejavnost? Katere sposobnosti mora imeti rejnik, da lahko dobro skrbi za otroka?

Mislim, da je edino merilo, ki si ga rejniki lahko postavimo, to, da naši rejniški otroci odrastejo v zadovoljne, samostojne in samozavestne ljudi. Nemalokrat to od nas zahteva tudi odrekanja, težke trenutke, a na koncu nam zagotovo prinese največje zadovoljstvo in ponos. Mislim, da je veliko vrlin, ki odlikujejo vse rejniške starše: potrpežljivost, empatija, prava mera odločnosti, odgovornosti in potrpežljivosti v povezavi s čustveno stabilnostjo. Nehote se moramo kdaj spopasti tudi s sistemom in uradniki na drugi strani.

Ni vedno lahko premagovati takšne in drugačne preizkušnje, takrat so nam zagotovo v veliko pomoč in podporo tudi rejniške skupine – vsaj tako lahko rečem za našo, ki deluje na CSD Cerknica. Skupaj se znamo pogovoriti o zelo resnih temah, si biti v podporo in pomoč pa se tudi skupaj poveseliti in odpeljati na izlet.

Kako ocenjujete trenutno situacijo v rejništvu? Kakšen je po vaši oceni položaj rejniških otrok in rejniških staršev?

Situacija v tem trenutku ni enostavna, še posebej ne za tiste rejnike, ki nismo poklicni rejniki. Teh je zagotovo iz leta v leto več. Vsekakor bi si želeli, da bi rejniški sistem postal bolj fleksibilen, ki bi nam sčasoma prinesel tudi več konkretnjših sistemskih rešitev, predvsem z upoštevanjem drugačne strukture rejniških družin (mlajši rejniki, zaposleni, po pravilu z univerzitetno izobrazbo, drugačnimi življenjskimi pogledi in vrednotam ...). Rejniški primeri so vedno bolj zahtevni, otroci pa zelo pogosto otroci s posebnimi potrebami na tak ali drugačen način. Mislim, da bo sčasoma potrebno pozornost usmeriti predvsem na urejanje rešitev, kot so prednostna obravnava teh otrok v pedopsihiatrični in psihološki obravnavi in svetovalna pomoč na teh področjih rejnikom, možnost brezplačne pravne pomoči ob sodnih postopkih, manj menjav strokovnih delavcev, ki spremljajo rejništvo posameznega otroka, enostavnejše koriščenje starševskih pravic za rejnike, manj birokratskih ovir ob urejanju dokumentov (potni list, soglasja ob zdravstvenih posegih, urejanje stalnega bivališča, kadar je to nujno potrebno) Novi Družinski zakonik zagotovo že prinaša določene pozitivne spremembe. Rejniške družine pa se tudi

vedno bolj neformalno povezujejo in si pomagajo med seboj z izmenjavo izkušenj in znanj.

Rejniški otroci si zagotovo ne želijo biti »drugačni« in »posebni« niti biti izpostavljeni, ampak samo čisto »navadi« otroci. Mislim, da je tudi naloga nas rejnikov, da jim na tem področju pomagamo, jih podpiramo in po potrebi tudi odpremo kakšna vrata brez velikega pompa in izpostavljanja same situacije otrok. Slej ko prej se znajdejo v precepu, v iskanju svoje prave identitete in takrat jim je zagotovo v največjo podporo in pomoč odprtost za pogovor in zaupanje v družini.

Kaj bi v rejništvu spremenili, kaj pohvalili?

Rejniški sistem tudi zaradi aktivnega dela Rejniškega društva v zadnjih letih doživlja pozitivne spremembe. Verjamem, da bomo v nekaj letih deležni še dodatnih pozitivnih sprememb.

Sama trenutno zaključujem magistrsko nalogo na temo primerjave pravne ureditve sistema rejništva v Sloveniji in na Hrvaškem in zagotovo lahko rečem, da smo v vseh teh letih na področju rejništva naredili velik korak naprej. Zagotovo pa potrebujemo več medijske predstavitve pozitivnih rejniških zgodb in pozitivne promocije rejništva, saj se na žalost še vedno piše in izpostavlja predvsem negativne zgodbe.

Kaj bi svetovali rejniškim družinam, ki se na novo odločajo za to pot?

Vsem nam je zelo dobro znana trenutna situacija s pomanjkanjem rejniških družin. Situacija se je na tem področju v zadnjih 10 letih res močno spremenila. Verjamem, da kljub preizkušnjam, nihče od novih rejnikov ne

bo obžaloval svoje odločitve. Neprecenljivi so občutki ponosa ob vsakem najmanjšem uspehu otrok, ki so nam zaupani v skrb. Velikokrat nam tudi ustrezno sprejemanje bioloških staršev pomaga, da ob svojem delu trčimo ob manj ovir in težav. Zagotovo pa je vzpostaviti pristen stik in si pridobiti zaupanje s strani bioloških staršev na začetku zelo zahtevna naloga, ki pa se na daljši rok pozitivno obrestuje.

Naj vas ne bo sram priznati, da kdaj ne zmorete, da potrebujete pomoč ali pa samo nasvet in besedo podpore.

In morda še kakšno sporočilo bralcem Rejniškega glasnika?

Vse bralce, še posebej vse rejniške družine lepo pozdravljam in želim, da ostanejo pozitivni, optimistični in da tako skupaj še naprej pišemo lepe in uspešne rejniške zgodbe. Bodite ponosni na svoje delo, zaupajte si. Zavedajte se, da delamo dobro, četudi mogoče ne bomo imeli vsi te velike časti, da stojimo na odru in prejmemo nagrado. Največja nagrada za vsako rejniško družino so zagotovo srečni in zadovoljni otroci, za katere skrbimo, in se radi vračajo k nam tudi takrat, ko si že ustvarijo lastna gnezda.

Za vso pomoč, podporo in razumevanje se iskreno zahvaljujem gospe Nini Bavdek, ki nas je na nek način pripeljala na rejniško pot, in gospe Heleni Knavs, ki nas spremlja trenutno. Brez njune nesebične podpore in pomoči bi nam bilo mnogokrat veliko težje.

Petra Kogej

Lidija Ducman iz Maribora – prejemnica priznanja za rejništvo za leto 2020

Lidija Ducman izvaja rejniško dejavnost od leta 1993. V svoji 27-letni dejavnosti, ki se je razvila v življenjsko poslanstvo, je nudila nadomestni dom kar enajstim otrokom. Trenutno v njeni družini bivata dva najstnika. Lidija Ducman je oseba z visoko razvitim socialnim čutom, empatijo in izjemno čustveno inteligenco. S svojim delovanjem na področju rejništva dokazuje visoko asertivnost, iznajdljivost in odločnost. Rejništvo zanjo predstavlja način življenja. S svojim delom je pustila pečat v življenju vseh otrok, ki se tudi po zaključku rejništva z veseljem vračajo v njeno družino. Dejavna je pri aktivnostih, ki prispevajo k promociji rejništva v Sloveniji, je tudi članica Komisije za izbor kandidatov za izvajanje rejniške dejavnosti pri Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Prijazno se je odzvala našemu vabilu za intervju in odgovore kar sama zapisala. Takole je napisala: »Priznanje mi pomeni veliko, ob njem pozabiš na vse slabo in dobiš potrditev, da si na dobri poti. Veselje ob priznanju sem delila le s svojo ožjo družino. Otroka, ki sta pri nas v rejništvu, sta bila zelo ponosna name.«

Ko predstavlja svojo rejniško pot, pove: »Moja pot se je začela pred dobrimi tridesetimi leti. Kar dobrih dvajset let sem imela v rejništvu otroke, ki so imeli težave s sluhom in govorom, pri meni so bili čez teden, da se niso vsak dan vozili domov. Z nekaterimi družinami smo ostali v prijateljskih stikih, saj sem

bila za otroke teta. Mojo delo je bilo prepoznavno, saj sem veliko dela vložila v otroke, ki so vsak dan rabili vaje, da so začeli govoriti, bolje razumeti in sprejemati okolico.«

Na vprašanje, kaj zanjo pomeni dobro opravljati rejniško dejavnost, pove: »Delo v rejniški dejavnosti je zame častno in ga s ponosom opravljam. Rejnik mora biti pošten, prijazen, čuteč, komunikativen, biti mora topla oseba, ki sprejema drugačnost.«

Položaj otrok v rejništvu in rejnikov oceni zelo pozitivno: »Če primerjam obdobje izpred tridesetih let in pa danes, je rejništvo zdaj bolj urejeno. Več sodelujemo s strokovnimi delavci, imamo več izobraževanj; teh ni nikoli preveč. Tudi položaj otrok v rejništvu in rejnikov je veliko boljši kot včasih. Rejništvo ni več tabu, vendar so vsake izboljšave dobrodošle.« Moti jo le položaj poklicnih rejnic, saj kot poklicna rejnica nima enakih pravic kot drugi zaposleni glede regresa, kredita, dopusta in bolniške. Pohvali nekatere strokovne delavke, ki so vedno pripravljene pomagati, prisluhniti in se pogovarjati.

Na vprašanje, kaj bi svetovala rejniškim družinam, ki se na novo odločajo za to pot, odgovori: »Sama sem v komisiji pri izbiri novih rejnikov. Opazila sem, da se za rejništvo odloča veliko ljudi, ki so v službah, vse manj pa se odločajo za status poklicnega rejnika, kar popolnoma razumem. Novim rejnikom bi svetovala, da delajo s srcem. Otroci v rejništvu so še posebej čustveni, ranljivi in rabijo ljubezen, potrpežljivost in tople dom.«

Na koncu nam vsem zaželi vse dobro v teh težkih časih, mir, predvsem pa, da ostanemo zdravi.

Lidija Ducman

Anica Sekalo iz Prevalj – prejemnica priznanja za rejniško dejavnost za leto 2020

Anica Sekalo izvaja rejniško dejavnost od leta 2003, ima pa tudi lastno rejniško izkušnjo. V 17 letih je njena družina poskrbela za tri otroke, po premisleku se je odločila, da bo v svoj dom sprejela še enega otroka. Svoje poslanstvo opravlja kvalitetno, odgovorno in požrtvovalno.

S svojim odnosom in delom spodbuja in nagovarja h kakovostnemu izvajanju rejniške dejavnosti tudi druge, saj jo ostale rejnice in rejniki zelo spoštujejo in cenijo njeno mnenje. Aktivno sodeluje pri pozitivni promociji rejništva, pripravlja tudi prispevek za Rejniški glasnik. Skrbi jo upadanje števila rejnic in rejnikov na Koroškem in nasploh v Sloveniji, prizadeta je ob negativnem predznaku rejništva v ožjem in širšem družbenem okolju ter pogosto slišanim mnenjem, da naj bi se ljudje za izvajanje rejniške dejavnosti odločali predvsem iz materialnih nagibov. Njena želja je, da vsi slišijo, kaj je pomenilo njej, ko jo je tuja družina »vzela za svojo«, kako neskončno ji je hvaležna še danes za vse, kar je naredila zanj.

Anica se je prijazno odzvala na naše vabilo in povedala:

Priznanje, ki sem ga dobila za dolgoletno delo na področju rejništva, mi je predvsem spodbuda za nadaljnje delo z otroki, ki potrebujejo nadomestne starše. Pomeni pa tudi, da je naše delo opaženo in nagrajeno.

Ker pa je življenje zadnji dve leti precej drugačno, kot smo bili navajeni, je bil dogodek ob podelitvi priznanj rejnicam manj opažen, bil pa je omenjen na lokalni radijski postaji.

Rejnica sem že osemnajst let. Delo z otroki s posebnimi potrebami je zahtevno, včasih ne veš, kako bi se lotil problemov, imaš premalo znanja in izkušenj. Pomembno je, da poiščeš pomoč, vprašaš in se potem odločiš, kot misliš, da bo najboljše.

Na moji poti je bilo veliko hudih trenutkov in se še vedno pojavljajo. Ampak z velikim veseljem skrbim za naše otroke. Moja največja motivacija pa je dejstvo,

da sem tudi sama odraščala v rejniški družini in sem ji hvaležna, da sem imela družino.

Za dobro opravljanje rejništva je pomembno predvsem, da imaš otroka rad, da ga lahko vzljubiš. Pomembna je empatija, ker se samo tako lahko vživiš v njegovo situacijo in ga razumeš. Samo z veliko empatije lahko razumeš njegovo vedenje in čustvovanje.

Menim, da je danes za otroke v rejniških družinah dobro poskrbljeno. Mislim, da je denarja za solidno oskrbo dovolj. Bolj slabo pa je nagrajeno zelo zahtevno delo rejnikov. Tudi to je razlog za pomanjkanje novih rejniških družin.

Po mojem mnenju je sistem rejništva še vedno najboljša oblika oskrbe otrok. Nobena oskrba v zavodu ali mladinskem domu se ne more primerjati z življenjem v družini.

Novim rejniškim družinam želim veliko poguma. Čeprav je delo zahtevno, prinaša veliko lepih trenutkov, veliko prisrčnosti in hvaležnosti.

In za konec bi rekla hvala vsem rejnikom za njihovo delo in tudi vam, ki se trudite z Rejniškim glasnikom. Vedno sem se ga razveselila in se ga veselim tudi v prihodnje.

Anica Sekalo

Darinka Židov iz Maribora – dobitnica priznanja za leto 2021

Občutja in razmišljanje ob prejemu priznanja za rejniško dejavnost

Priznanje ja zame potrditev, da sem vseh teh 20 let delala v pravo smer, da je moj trud opažen, predvsem pa mi veliko pomeni, da me je predlagala gospa Borislava Repotočnik, strokovna delavka CSD Ravne na Koroškem, s katero sva delali 19 let v dobrem in slabem. Nisva se vedno strinjali, pa vendar je bilo vedno prisotno medsebojno spoštovanje, ob njej sem čutila, da mi zaupa, kar se mi zdi zelo pomembno.

Za to priznanje moja lokalna skupnost ni kaj dosti vedela, izognila sem se javnosti, tudi na povabilo v Tednik se nisem odzvala. Nekako nerodno mi je bilo, saj sem mnenja, da si takšna priznanja zasluži večina rejnic-kov, dobila pa jih je le peščica. Privoščili so mi ga moji sorodniki, prijatelji in znanci, predvsem pa so bili veseli otroci.

Moja pot v rejništvo se je začela na CSD Maribor, kjer so mi v posvojitev ponudili 11 dni staro deklico. Naj povem, da so me povabili že pred tem, da bi se odločila za rejništvo, pa se nisem mogla. Sama sem namreč odraščala v rejništvu in izkusila kar veliko grenkih uric. Nekoč mi je neka gospa dejala, da mora biti z menoj res nekaj hudo narobe, da me noče lastna mama. Take besede se zarinejo globoko v otroka, tako da poznam tudi tisto drugo plat, kaj čuti in doživlja otrok v rejništvu.

No, posvojitev se je hitro spremenila v rejništvo, še preden so mi detece namestili, sem to težko sprejela, vendar ni bilo več druge poti. Ker sva se z možem zelo veselila, bi menda pristala na vse. Našo punčko nam je nameščala gospa Minka Žiberna ravno na 11. september, ko so rušili stolpnice v ZDA. Noro srečna sva bila, da oni strani luže pa velika žalost in je bilo kar čudno vse skupaj.

Prvo leto rejništva sem preživela v velikem stresu in strahu, da bomo otroka morali vrniti. Po nekajkratnem prepričevanju gospe Minke sem le obiskala skupino rejnic, kjer so me lepo sprejele, me pomirile, svetovale in potolažile. Predvsem pa so mi s svojimi izkušnjami pomagale dojeti, kaj rejništvo je, kajti moje izkušnje iz otroštva so bile zelo drugačne. Takrat smo bili otroci v rejništvu nekaj slabega. Mislim pa, da so mi prav te moje izkušnje pri dožemanju teh otrok veliko pomagale.

Da začneš opravljati poklic rejnice-ka, ni dovolj samo to, da imaš rad otroke, veliko več je potrebno. Predvsem moraš pri sebi, pri družini razčistiti odnose med vsemi vpletenimi, obvladati moraš kar precej veččin, da mirno pluješ med vsemi vpletenimi in nenehno se je potrebno prilagajati. S sprejetjem otroka v družino moraš sprejeti tudi njegove starše, sorodnike, da se lahko otrok dobro počuti, se razvija v zdravo osebo, brez obsojanj njegovih staršev. Otroku moraš dovoliti, da si sam ustvari sliko o svojih starših, kajti rad jih ima ne glede, kakšni so, in obsojanje bi ga prizadelo. Vedno smo se in se bomo trudili za medsebojne spoštljive odnose in lahko povem, da k nam radi pridejo vsi starši in sorodniki

naših otrok. Omogočimo jim tudi kakšen večdnevni obisk, da se na bolj pristen način družijo. Prisotni so tudi na vseh naših praznovanjih, smo kot velika razširjena družina. Zaradi tega mogoče res malo izstopamo, ampak tako je pač pri nas in to otrokom veliko pomeni.

Skratka, zelo rada sem rejnica. Če bi se še enkrat morala odločiti za kak poklic, bi se za tega ne glede na težave, s katerimi se soočamo. Rada pomagam, rada rešujem težave tako otrok kot vseh ostalih vpletenih. Vedno se kaj dogaja, tako da nas to drži v nenehni akciji. Ko vidim, da so otroci zadovoljni, ni večje sreče.

Zdajšnji položaj v rejništvu pa ni ravno bleščeč. Naša zakonodaja je veliko zadev, ki se pojavljajo na terenu, pustila nerešenih ali slabo urejenih. Velika pomanjkljivost je ob kakšnih resnih težavah z otroki, ko bi potrebovali pomoč takoj, pa je nedosegljiva. Težko pridemo do raznih strokovnjakov, ostajamo sami in si pomagamo s strokovno literaturo, izkušnjami drug drugega. Večkrat smo kar sami otrokov psiholog, psihoterapevt, vzgojitelj ...

Vemo, da k nam prihajajo otroci z veliko slabimi izkušnjami, z nezaupanjem do odraslih, saj so bili marsikje zlorabljeni, prizadeti, zanemarjeni. Potrebno je vložiti veliko truda, ljubezni in tudi znanja, da si pridobiš njihovo zaupanje, da bo odslej za njih bolje poskrbljeno. Kar dolgo traja, preden se vzpostavi res dober odnos in ti otrok verjame.

Položaj rejniških družin je sicer danes boljši kot pred 20 leti, a vseeno bi si želeli, da bi nas bolj cenili, nas slišali in nam ugodili. Že več let pošiljamo predloge za izboljšanje našega statusa, plačila, obravnave nasploh. Najbolj me boli, ko mi kdo reče, saj sem se sama odločila za ta poklic. Ja, res je. A tudi vsi ostali ljudje so se sami odločili, pa njih ne plačujejo tako mizerno nizko kot nas, njim ne plačujejo mizerno nizkih prispevkov kot nam, da bomo še v pokoju reveži. No, pa spet slišim, da rejništvo ne sme postati dobičkonosno. Ja, tudi s tem se vsi strinjamo, res ne sme. Postati pa mora pošteno plačano delo! Mi ne gremo po 8 urah domov, mi to delo živimo 24 ur in bi bili srečni, če bi nas vsaj za 8 ur

pošteno plačali. Tudi mi moramo izpolnjevati pogoje za izvajanje dejavnosti: najmanj srednješolska izobrazba, pa marsikdo s svojimi izkušnjami preseže to izobrazbo.

Zelo me veseli, da je danes za otroke zelo dobro poskrbljeno. Tudi okolica jih več ne stigmatizira, nudi se jim veliko več, kot je bilo to v navadi pred leti in prav je tako, da imajo enake pogoje za odraščanje kot vsi ostali otroci.

Vsem novim rejniškim družinam bi svetovala, preden se odločijo za ta poklic, da dobro premislijo, ali so pripravljeni poleg otroka sprejeti tudi njegove starše, sorodnike, strokovne delavce, saj bodo vsi ti redno vstopali v njihova življenja. Nenehno se bo treba prilagajati, se odpovedati kakršnemu koli obsojanju, kritiki, se vsakodnevno truditi z odnosi med vsemi vpletenimi z veliko mero potrpljenja in spoštovanja. Predlagala bi, da se vsaka nova rejnica-k udeležuje nekaj mesecev skupine rejnic, kjer bo iz prve roke izvedel-a, kako to poteka in kaj lahko pričakuje.

Za konec bi se zahvalila vsem svojim strokovnim delavkam, s katerimi sem sodelovala. Hvala Minki Žiberna, da se je takrat odločila za nas in nam namestila Saško, čeprav smo bili dokaj zmedeni in nepripravljeni, hvala tudi Suzani Veranič za lepo sodelovanje in Borislavi Repotočnik za vse razumevanje in pomoč. Posebna hvala Milki Merc za njeno veliko pomoč in spodbudo, ko mi je bilo res najtežje. Hvala, Milka. Hvala tudi sedanji moji novi strokovni delavki Patriciji Petrič, s katero lepo sodelujeva, in gospe Karin Kohont Brodschneider, da nas je spremljala na podelitev priznanj.

Dragi bralci Rejniškega glasnika, imejmo se radi, spoštujmo drug drugega, poslušajmo se, saj je življenje lepo ne glede na vse.

Darinka Židov

Jože Čož iz Višnje Gore – dobitnik priznanja na področju rejništva za leto 2021

Jože Čož izvaja rejniško dejavnost kot poklic že od leta 1989, rejništvo je v njihovi družini tradicija – skupaj z ženo Anico je prevzel rejništvo po svoji materi Ivanki. V tem času sta imela nameščenih več kot 20 otrok. Za njiju in njuno družino je to način življenja. Rejnik, skupaj z ženo Anico, aktivno prispeva k pozitivni podobi rejništva v javnosti, saj se kontinuirano pojavljata v televizijskih in radijskih oddajah, pišeta članke v različne časopise, sodelovala sta tudi na okrogli mizi Rejniškega društva Slovenije z naslovom *Otrok v rejništvu = otrok med dvema družinama*. V sklopu aktivnosti sta sodelovala pri usposabljanju novih rejnikov, kjer sta predstavila zgodbo s svojo širšo družino in otroki, ki jih imata v rejništvu. Prav zaradi svojega dela sta prepoznavna v domačem kraju in njuno delo cenijo. Zanj sta dobila številna priznanja in pohvale, tudi občinsko plaketo.

V našem pogovoru povesta, da sta vesela priznanja in dejstva, da je njuno delo opaženo. Priznanje dojemata tudi kot moralno podporo in potrditev, da delata dobro. Na priznanje so se odzvali in jima zanj čestitali tudi lokalni mediji, občina, krajevna skupnost ter zelo veliko prijateljev in znancev.

O svoji rejniški poti povesta, da nadaljujeta družinsko tradicijo in se trudita, da se pri njih vsi otroci dobro počutijo, vključujejo v okolje in skupnost. Tudi širša okolica jih pozna po rejniški dejavnosti in jih je lepo sprejela. Njihova družina je v občini Višnja Gora zelo prepoznavna po rejništvu, ker imajo že dolgo tradicijo in so bili precej časa edini rejniki v občini.

Menita, da rejništvo lahko dobro opravljaš le, če ga sprejmeš širše, saj ne dobiš v varstvo samo otroka, pač pa so zraven še starši in veliko ostalih obveznosti, ki jih narekuje zakonodaja, skupine rejnikov, izobraževanja, udeležba na sodiščih ... Pomembno je, da znaš in zmoreš sprejeti otroka z vso »prtljago«, ki jo nosi s sabo, da si mu sposoben nuditi oporo, spodbudo in mu predvsem dati občutek varnosti.

Rejnik mora imeti dar, da začuti otroka in ga sprejme takega, kot je, in ga ima rad. Predvsem je pomembno, da svoje delo opravlja z veseljem.

Menita, da bi o rejništvu morali odločati centri za socialno delo, in ne sodišča, saj center obravnava otroka in ga tudi najboljše pozna. Poudarita, da imata dobre izkušnje s centri za socialno delo in socialnimi delavkami, ki delajo na področju rejništva. Lahko se obrneta nanje, kadar koli jih potrebujeta. Na sodiščih po njunih izkušnjah otrokove situacije ne poznajo vedno najboljše.

Njuno mnenje je, da je status rejnika premalo cenjen, za otroke pa je po njuni oceni dobro urejeno. Želela bi, da se predvsem materialni in statusni položaj rejnika izboljša. Pokojnine rejnikov so minimalne in ne dajejo materialne osnove za preživetje, čeprav si rejniki celo življenje prizadevajo za otroke in imajo celodnevno obvezo pri svojem delu.

Kaj bi svetovala rejnikom, ki se danes odločajo za rejništvo, težko rečeta. Poudarita, da morajo imeti novi rejniki vedno pred očmi, da je vsak otrok drugačen, edinstven in ima vsak svojo zgodbo.

Bralce Rejniškega glasnika lepo pozdravljata in jim želita veliko uspehov in lepih trenutkov pri opravljanju rejništva.

MARIJA SALIHOVIČ iz Kopra – dobitnica priznanja na področju rejništva za leto 2021

Gospa Marina Salihovič je simpatična in temperamentna Primorka. Rejnica je od leta 2003, otroke v rejništvu je imela že njena mama, sedaj pa se s tem delom ukvarjata tudi njena hči in sin, skratka so rejniška družina v širšem smislu.

Pove, da je vesela priznanja za svoje delo. Lepo je, da kdo opazi tvoje delo, da ti tudi drugi priznajo trud in sploh opazijo, da si prizadevaš za nekaj humanega in dobrega za otroke. Da ti potrdijo, da delaš prav. To je tudi priložnost, da ljudje spoznajo rejniško dejavnost, saj se o njej premalo piše in ljudje rejništva ne spoznavajo na pravi način. Pove, da je ob tej priložnosti dala več intervjujev različnim časopisom in lokalni TV. S tem je ozaveščala ljudi, kaj pomeni skrbeti za otroka, ki ne more živeti s svojimi starši, in tudi o tem, kakšen odnos ima država do rejništva. Marino boli odnos predvsem države do tega dela in kar razvname se, ko govori o tem poglavju v rejništvu. Meni, da bi morala naša država tej dejavnosti posvetiti več pozornosti, jo obravnavati bolj spoštljivo in dati več podpore

rejnikom in rejnicam. Gospa Marina meni, da država kaže svoj odnos do njih že z višino plačila, ki ga dobi rejnik. »Sram me je povedati, da za svoje delo za enega otroka dobim 142 eur na mesec. Menim, da tudi višina plačila, ki ga prejmeš za delo, kaže na pomembnost te dejavnosti v družbi. Boli me, da nas, ki delamo tako humano delo, vzporejajo tako rekoč s tistimi ljudmi, ki družbi ničesar ne prispevajo, ne delajo in za nedelo dobijo več pomoči od države kot rejnik plačila. Rejnice in rejniki v celoti poskrbimo za otroka, delamo 24 ur na dan in skrbimo zanj v dobrem in slabem ...«

Poudari, da bi moralo biti rejništvo s strani družbe in države primerno obravnavano in nagrajevano. Rejništvo ni dejavnost, iz katere lahko kar izstopiš. Otroka sprejmeš in je tvoj, živi s tabo, je del tvoje družine. In če se človek s to dejavnostjo ukvarja vse življenje, bo na koncu tako rekoč pozabljen od države. Pokojnine rejnikov in rejnic so zelo nizke, enake socialni podpori. To se ji nikakor ne zdi prav. »Menim, da se Rejniško društvo Slovenije zavzema za prava stališča do rejništva, in se strinjam s tem, da bi se moral status rejnikov izenačiti vsaj z družinskimi pomočniki.«

Meni, da tudi materialni stroški za otroka niso prav veliki. »Danes otrokom v rejništvu damo vse, več, kot je nujno, kupujemo jim nove stvari, kar je za njih tudi s psihološkega vidika zelo pomembno. Otrok ne sme biti v ničemer prikrajšan in v večini po moji oceni tudi niso. Veliko je tudi dodatnih stroškov, ki jih tisti otroci, ki živijo s starši, morda nimajo (stroški zaradi stikov s starši, razne obravnave in oblike pomoči, velikokrat moramo sami plačati tudi kakšno terapevtsko pomoč itd.). Rejniški otroci po moji oceni potrebujejo veliko spodbud ter primerne in dobre pogoje za interesne dejavnosti, vse to pa stane. Poglejte moj trenutni primer: sedaj so zimske počitnice, šli smo v toplice in za moja dva otroka v rejništvu sem eno rejnino porabila za teden dni toplic. Povsem jasno je, da sta šla otroka z menoj, menim pa, da bi bilo prav, da bi dobila vsaj kakšen prispevek za to tudi s strani države! Skratka z rejnino, ki se

že leta ni prav veliko spremenila, država kaže odnos do rejništva,« izpostavi Marina.

Gospa Marina pravi, da mora imeti rejnik predvsem veliko srce, biti mora srčen, sočuten, vedno mora gledati skozi otrokove oči in se skušati vživeti v njegov položaj. Mora ga poslušati, skušati razumeti v vsaki situaciji, četudi morda dela kakšne težave in napake. Rejnik mora imeti dovolj časa, da se lahko posveča otrokom, ki potrebujejo celega človeka, vsa družina mora biti angažirana in vključena v rejništvo. Ti otroci so željni ljubezni, nujno je, da so slišani, videni, razumljeni, da jih nekdo stisne k sebi! Da zopet začnejo verjeti v svetlejšo prihodnost! Rejniki morajo za te otroke ustvariti dom z veliko začetnico, ki ga bodo tako občutili tudi otroci in bo to njihovo varno zatočišče.

Rejnik mora imeti tudi znanje iz psihologije in drugih področij, da lahko razume otroka in tudi njegove starše.

Po drugi strani pa mora biti rejnik tudi dovolj trdna in odločna oseba, da lahko zdrži vse pritiske in neprimerna vedenja s strani staršev, pa tudi zato, da se lahko odločno vključuje v sistem rejništva. Sama ima različne, tudi nekatere zelo negativen izkušnje, pa so jih preživel in to ni vplivalo na odnos do otrok.

Zelo pomembno je, da rejnik dobi oporo in pomoč, kot jo ima ona v svoji družini in tudi v strokovnih delavkah centra za socialno delo. Poudari, da zelo dobro sodelujejo s CSD, posebej s strokovno delavko, pristojno za rejništvo, go. Polono pa tudi z ostalimi, tudi direktorica zelo podpira rejnike in rejnice. Njihova podpora je zanj zelo pomembna in zato tudi lažje vztraja v tem delu.

Na vprašanje, kaj bi svetovala rejnikom, ki se odločajo za to dejavnost, je dejala, da je seveda najbolj pomembno srce in veselje do dela z otroki. Sicer pa se ji zdi pomembno tudi, da imajo dobro eksistenco, posebno glede na prispevke, ki jih dobiš od države. Rejništvo ni dejavnost, ki bi ti omogočila

dostojno življenje. Pomembno je tudi to, da se mora človek že pred vstopom v rejništvo dobro pripraviti na to dejavnost, saj se potem, ko že imaš otroka, ne moreš kar izmišljevati, da tega ne zmoreš in da za otroka ne boš skrbel dan in noč. Ko vstopiš v rejništvo, je le redko pot nazaj.

Zelo jo moti tudi beseda rejništvo, saj je neustrezna, in meni, da povzroča stigmo otrokom in tudi sami dejavnosti.

Kaj je zanjo najlepšega v rejništvu? Seveda je najlepše, ko je tudi njenemu otroku lepo, ko se navežeta in si vzajemno izražata ljubezen in naklonjenost. »Ko je otrok srečen in uspešen, si srečen tudi ti,« poudari. Marina meni, da je rejništvo dejavnost, ki je nujna za dobro in humano družbo. Ob tem pohvali vse rejnike, da vztrajajo. Ni ji žal, da je rejnica, in največ ji dajejo njeni otroci.

POLOŽAJ STROKOVNIH DELAVCEV NA PODROČJU REJNIŠTVA JE IZJEMNO TEŽAK

MARTA TOMEČ – svetovalka za rejništvo

Marta Tomec je svetovalka za rejništvo v Centru za socialno delo Osrednja Slovenija - vzhod, Enota Domžale. Na področju rejništva deluje že dolga leta in pozna mnogo življenjskih zgodb otrok, ki svojo mladost preživljajo v rejniških družinah na območju Domžal, Lukovice, Moravč ... Je ena izmed redkih svetovalk za rejništvo, ki v sistemu rejništva že vrsto let nudi podporo mnogim rejnicam in rejnikom. Le-ti jo vedno pohvalijo in verjamejo v rešitve z njeno pomočjo. Njen odziv je hiter, pomoč učinkovita, razume situacijo rejnikov in rejnic ter jim vedno stoji ob strani. Prav tako se posveča otrokom, ki jo vsi poznajo kot svojo socialno delavko ne glede, iz katere občine prihajajo. Marta s svojim delom močno pozitivno vpliva na sistem rejništva, kjer koli sodeluje. Je topla, energična, strokovna in ves čas ima v ospredju položaj in koristi otroka.

Dolga leta sva bili sodelavki, dobro sodelovali in najino sodelovanje se še nadaljuje, zato verjetno razumete, da se v intervjuju tikava.

1. Marta, se morda še spominjaš začetkov svojega dela na področju rejništva, je bilo delo zelo drugačno od današnjega?

Na začetek v socialnem delu in na področju rejništva imam posebno lepe spomine. Imela sem odlični mentorici Maksimiljano Mali in Vlasto

Rozman, ki sta mi s svojim zgledom, izjemno strokovnostjo, dopuščanjem samostojnosti, upoštevanjem in dobrim usmerjanjem pomagali, da sem prihajala v službo z veseljem in željo po učenju.

Ja, seveda, razlike so tako v številu otrok, ki se nameščajo v rejništvo, številu družin, ki izvajajo rejniško dejavnost kot načinu dela. Na našem območju smo imeli tudi po 250 otrok in več kot 100 družin, ki so skrbele zanje. Danes imamo 70 družin in 134 otrok iz 34 enot centrov za socialno delo. Pred 30 leti so bile težave z rednimi plačili rejnin, ker so jih nakazovale občine, iz katerih so prihajali otroci. Dogajalo se je, da otroci niso imeli urejenega zdravstvenega varstva, rejniške družine brez telefonov v hiši ... Poudarek je bil na terenskem delu, obiskih v družini, pogovorih z otroki, upoštevanju dogovorjenega. S strani bioloških staršev otrok je bilo čutiti več spoštovanja do rejnikov in strokovnih delavcev. Otroci so prihajali v rejništvo povečini, ker starši niso zmogli ustrezne skrbi zase in za otroke zaradi zasvojenosti z alkoholom ali zaradi resnih duševnih motenj in tudi zaradi materialnih stisk mater samohranilk, ki so bivale v samskih domovih, kjer niso smele imeti otrok. Danes imamo vsi telefone, maile, internet, zdi se, da kar preveč informacij, ki nas begajo in spravljajo v stres. Otrok v rejništvu je manj, ker so postopki za namestitev bistveno bolj zapleteni, starši brez uvida v svoje težave in opremljeni z odvetniki, tako da se dogaja, da kljub očitnemu ogrožanju otroka, ta ni deležen pravočasnega umika v funkcionalno družinsko okolje, ki je za tako poškodovanega otroka ključno pri zagotavljanju pogojev za zdrav psihofizični razvoj. Veliko govorimo o tem, da mora imeti sistem pomoči otroku v središču otroka in njegovo korist, žal v praksi pogosto ni tako. Strokovni delavci in naši sodelavci rejniki smo pogosto deležni vrste napadov s strani bioloških staršev, ki svojo moč uveljavljajo s pomočjo odvetnikov, se pritožujejo varuhu človekovih pravic, socialni inšpekciji in dogaja se, da starši, ki agresivno dokazujejo svoj prav, z

manipulacijo dosežejo umik strokovnega delavca ali odpoved rejnikov. V sistemu pomoči otroku v rejništvu ni definiranih nalog, ki bi jih morali izpolnjevati starši za izpolnitev pogojev za vrnitev otroka domov, za to, da bi spremenil škodljiv življenjski slog, tako da bi bil varen za odraščanje otrok. Dejstvo je, da prihajajo danes v rejništvo v večini otroci staršev, ki so zasvojeni s prepovedano drogo, alkoholom, imajo osebnostne motnje in težave v socialnem prilagajanju. Otroci teh staršev so že v nosečnosti deležni slabih vplivov na svoj psihofizični razvoj in dalj ko ostajajo v neprimernem okolju brez pogojev za vzpostavitev varne navezanosti, večja so odstopanja v čustvenem in vedenjskem razvoju. Za okrevanje potrebujejo bistveno več gotovosti, stabilnosti, konstantnosti, sprejetosti s strani pomembne odrasle osebe kot otroci, ki temu niso bili izpostavljeni.

2. Tvoja poklicna pot je ves čas povezana z rejništvom. Kako ocenjuješ razvoj rejništva v zadnjih 30 letih, katere bistvene spremembe so se zgodile v tem obdobju? Kako so se spreminjali položaj rejnikov in otrok v rejništvu ter tudi način delovanja stroke?

Pomemben mejnik v kvaliteti razvoja rejništva predstavlja ureditev poklicnega rejništva, sprejetje Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti leta 2003, ki je uvedel individualne projektne skupine za otroke v rejništvu, v katerih naj bi spremljali, načrtovali in soustvarjali delo z osredotočenostjo na korist otroka. Zakon je bil deležen nekaj popravkov 2012 in 2019, predstavlja pa dober zakonski okvir za delovanje na področju rejništva, ker je nastal iz potreb prakse. Dopusča nam, da vsebinsko delujemo v dobro otrok. Žal zakon sam po sebi ni dovolj. V rejništvu otroka se srečujemo z vrsto različnih življenjskih izzivov, ki jih noben zakon ne more sproti reševati. Potrebujemo vrsto strokovnih izpopolnjevanj in nenehno sledenje

novostim s področja psihološkega razvoja otroka, nevrološke znanosti, razvoja socialnega dela. Danes je znanstveno dokazano, da imajo osebe, ki so bile v zgodnjem otroštvu izpostavljene neprimernim, škodljivim vplivom v matični družini, bistveno več možnosti za razvoj zasvojenosti, duševnih motenj, depriviranosti. Vemo, kaj je ključno za razvoj zdrave navezanosti in poznamo pogoje, da otrok razvije zaupanje v sebe in svet. Težavo vidim v pretirano birokratskem pristopu, ko sledimo le temu, kar je zapisano, premalo pa smo usmerjeni v vsebino pomoči. V sistemu nadzora imajo starši, ki so otroku povzročili škodo in ne sodelujejo v iskanju uvida v svoj položaj, ki je nujen, da sploh izberejo in začnejo uporabljati pomoč, ki jim jo ponujamo, bistveno preveč pravic. To pravim zato, ker se dogaja, da agresivno nastopajo napram strokovnim delavcem, rejniškim staršem, uporabljajo manipulacijo, grozijo z odvetniki, mediji, in v primeru, da pride do medijskega izpostavljanja primera, smo pogosto prikazani kot škodljivi in neučinkoviti. Posledica tega stanja je, da otrok ni deležen pomoči, do katere bi bil upravičen in ki bi mu omogočala, da bi razvil svoj potencial, se samouresničil. Zdaj se tudi v širšem okolju, vrtcih, šolah izogibajo pisanju poročil in mnenj, v katerih bi opozorili na otrokove in družinske probleme. Otrok v resnici ni dovolj viden in slišan v svojih osnovnih razvojnih potrebah. To je potrebno v postopku dokazovanja ogroženosti otroka spremeniti tako, da se poročila in mnenja strokovnih delavcev in rejniških staršev upoštevajo. Slednji skrbijo za otroka, delijo z njim svoj dom in po mojih izkušnjah si iskreno prizadevajo za dobro otroka. S tem, ko nam ali sodišču poročajo o tem, kar vidijo in slišijo od otrok v zvezi z matično družino, pogosto izpostavljajo sebe in svojo družino. Po mojih izkušnjah se trudijo za spoštljiv odnos z otrokovimi starši in ne želijo z njimi v konflikt. Menim, da vsak stik ni dober stik za otroka in da je potrebno videti in slišati, kaj nam otrok sporoča s svojim vedenjem, čustvovanjem, ko se vrne v

rejniško družino. Še zlasti v primeru, ko starši ne uvidevajo svojih problemov in ne sodelujejo v procesu zdravljenja in urejanja razmer.

- 3. Letos teče tretje leto od sprejema Družinskega zakonika, ki je pomembna prelomnica tudi na področju rejništva. Zakon omejuje rejništvo na tri leta. Odločanje o ukrepih tudi s področja rejništva so prevzela družinska sodišča. Ali ocenjuješ, da so vse te novosti prinesle bistveni kvalitativni premik na področje rejništva?**

Stalnica so dolgotrajna rejništva, ker za otroke ni zagotovljenih razmer za varno vrnitev domov. Družinski zakonik zato omejuje rejništvo na tri leta in v primeru, da sodišču ne predlagamo podaljšanja ukrepa, rejništvo preneha. Že ZIRD nas sili, da najmanj enkrat letno preverimo, kako so izpolnjeni pogoji za vrnitev v matično družino, družinski zakonik pa nas zdaj še bolj potiska v to, da preverimo, ali starši delajo na spremembah, ali potrebujejo še kaj časa ali pa vztrajajo v obstoječem in ni pričakovati pozitivnih sprememb. V takih primerih lahko predlagamo spremembo ukrepa, odvzem starševske skrbi in posvojitve otroka v primeru, da je to mogoče. To je dobro. V praksi stvari še niso najbolj utečene in dogaja se, da se postopki na sodiščih vlečejo predolgo, da predlogi centrov za socialno delo niso upoštevani, da otroci po več mesecev čakajo v kriznih centrih, ker sodišče oceni, da tam niso hudo ogroženi. Naj omenim zadnji primer, ko je morala rejnica dveletnega otroka isti dan, ko je bil intervencijsko nameščen v rejništvo (kljub pred več kot pol leta vloženemu predlogu matičnega centra o odvzemu in namestitvi v rejništvo), ponoči odpeljati v bolnišnico z reševalcem z rdečo lučjo. To se ne sme dogajati.

- 4. Ali so tudi biološki starši otrok v rejništvu razumeli to zakonsko zahtevo in se hitreje odločajo za ureditev svojih razmer? Se je v teh treh letih več otrok vrnilo v svoje biološke družine in postaja obdobje**

rejništva za otroke krajše? Bomo počasi dejansko lahko govorili o začasnem in kratkotrajnem rejništvu?

Težava bioloških staršev je, da pogosto ne zmorejo uvida v svoje probleme, ker so za to slabo opremljeni. Pogosto skupaj z njimi ugotavljamo, da sami niso bili deležni primerne skrbi v otroštvu, da so bili izpostavljeni številnim rizičnih faktorjem in so zato izbrali/ubežali v tvegan življenjski slog. Ob težavah, ki jih imajo, težko uporabijo ponujeno pomoč, se odločijo za zdravljenje in urejanje razmer. V sistemu skrbi za otroka bi morali to upoštevati tako, da se vsakemu, ki vztraja v obstoječih škodljivih vzorcih in zavrača sodelovanje s strokovnimi delavci, omeji starševsko skrb. To bi pomagalo, da bi rejniški starši mirneje skrbeli za otroka. Največkrat gre za otroke z močnimi odstopanji v čustvovanju in vedenju, katerih vzgoja in sobivanje je izjemno zahtevno. Mislim, da je prav, da otroci ne ostajajo v večnem statusu začasnosti in da se jim omogoči posvojitev tam, kjer je to mogoče, ali pa vsaj mirno odraščanje v rejniški družini. V vseh primerih, kjer je vzpostavljeno osnovno primerno sodelovanje staršev, je ohranjanje stikov v obsegu in na način, ki jih potrebuje, želi otrok. V praksi imamo že precej primerov, ko so rejniški starši otroka posvojili in ohranili stik z biološkimi starši.

5. Kaj je po tvoji oceni v rejništvu dobro organizirano, kje pa bi bile nujne spremembe ter drugačen način organiziranja in delovanja?

Nujna je sprememba sistema v resnično usmerjenost v otrokove osnovne razvojne potrebe, upoštevanje strokovnih predlogov, poročil in mnenj centrov za socialno delo na sodišču, upoštevanje rejniških staršev kot strokovnih sodelavcev, ki imajo ključno vlogo v skrbi za otroka. Hkrati bi bilo nujno omejiti staršem starševsko skrb in pravico ter vzporedno širiti kazalce urejanja škodljivega življenjskega sloga. Nenadzorovani stiki otroka s starši, ki se ne držijo osnovnih dogovorov

s strokovnimi delavci, niso v korist otroka, ker dokazano ti starši v odnosu do otroka delujejo po starem utečenem vzorcu.

6. Kako ocenjuješ položaj strokovnih delavcev, ali imate primerne pogoje in možnosti za dobro strokovno delo? Kaj strokovni delavci po tvojem mnenju najbolj potrebujejo, da lahko dobro opravljajo rejništvo v luči največje koristi za otroka?

Danes je položaj strokovnih delavcev na področju rejništva izjemno težak prav zaradi že omenjene pretirane administracije, nesmiselnih birokratskih zahtev, od katerih nimajo otroci v rejništvu nobene koristi. Življenja otroka v rejništvu ne moremo okviriti in spraviti v spis, iz katerega bo razvidno, kako dobro delamo in skrbimo za otroka ali pa kako dobro nudimo podporo in pomoč družinam, ki izvajajo skrb zanj. S tem ne mislim, da nadzor našega dela ni potreben, mislim predvsem to, da se ta usmeri v preverjanje uspešnosti in učinkovitosti dela v rejništvu. Ali smo uporabili vse znanje, vse oblike pomoči, do katerih je otrok upravičen, ali je bilo zanj ustrezno poskrbljeno, kako se je otroku izboljšal občutek varnosti, ali smo mu prisluhnili v vsem, kar občuti, ali smo ga upoštevali v tem, kakšno pomoč je pripravljen sprejeti, ali smo mu dali čas za stabilizacijo sprememb in novosti; na kratko, ali smo storili vse, kar je v odnosu do otroka v takšnem položaju pošteno.

7. Koliko otrok si že spoznala na svoji poklicni poti in katere zgodbe se te najbolj dotaknejo?

Veliko. Letno je na našem območju zadnjih deset let od 130 do 140 otrok v rejništvu, prej pa še nekaj deset več. V večini ostajajo do zaključka šolanja, zaposlitve, ureditve razmer za samostojno življenje. Nekateri z razvojnimi motnjami, ki ne zmorejo samostojnega življenja, ostajajo v družinah tudi po 26. letu starosti, ker jih doživljajo kot svoj dom in so nanje navezani. Veliko sem v stiku z otroki in mladimi v

rejništvu in iz izkušenj z njimi vem, da potrebujejo v odnosu pristnost in resnico o svojem življenju, da jim dovolimo, da povedo svoja občutja v odnosu do svojih bioloških staršev, to, kaj so doživljali, strahove, tesnobe, jezo. To, da jim povemo, da z njimi ni nič narobe, če to občutijo ali če povedo, da nočejo na stik v matično družino. Ali pa, da se pogovarjamo z njimi o tem, kaj je bilo narobe v njihovih družinah, do česa so kot otroci upravičeni, kako morajo odrasli skrbeti za otroke. To jim pomaga, da lažje gradijo svoje samospoštovanje, samozaupanje, dobro samopodobo. Središče skrbi za otroka v rejništvu mora biti usmerjeno v to, kako mu pomagati, da pridobi mnogo dobrih novih izkušenj z ljudmi o tem, da jim lahko zaupa, da so naše besede in dejanja enoznačna.

Vsak otrok, ki pride v rejništvo, se me dotakne na svoj način, zgodba dveh ni enaka in vsak me kaj nauči. Pogosto lahko spremljam nihanja v počutju in doživljanju otrok, ki iščejo pot, kako biti sprejet, kako opozoriti nase. Rejniški starši morajo biti pogosto dobro opremljeni z zvrhano mero potrpežljivosti, vedenja, da so procesi okrevanja dolgotrajni, da potrebujejo poleg ljubezni do otrok znanja za ravnanje v zahtevnih vzgojnih situacijah, ki so jim izpostavljeni v življenju z otrokom, ki ga sprejmejo v rejništvo. Danes se praviloma srečujemo s sindromom ADHD pri otrocih, katerih mame so uživale drogo, in tu je vzgojnih izzivov nešteto. Ključ uspeha je v potrpežljivi ljubeči doslednosti, strukturi, rednem urniku in močni podpori rejniškim staršem vseh v sistemu pomoči otroku. Sama lahko vidim, da se večina otrok ob takšnem ravnanju razvije v uspešne in zadovoljne mlade ljudi, ki vedo, kaj je prav in kaj ne, imajo ustrezna vedenja in so v okolju sprejeti. Preko manj formalnih oblik dela, kot so tabori, letovanja, pikniki, izleti, srečanja z družinami, ki izvajajo rejniško dejavnost, dobimo izjemne priložnosti za dober vpogled v delovanje družine, v njene potrebe in še posebej potrebe otrok. Gre za iskanje spontanosti, ustvarjalnosti, dobrega, da soustvarjamo z njimi dobro, uspešno in

učinkovito delo v rejništvu. Žal ta pristop v socialnem delu še danes ni ustrezno sistemsko finančno podprt, tako da smo socialni delavci prisiljeni v iskanje različnih krivin, donatorjev, kako izpeljati programe brez pretiranih finančnih obremenitev rejniških družin. Gre za majhna sredstva in težko razumem, da država ne zahteva in plača takšnih oblik dela za vse otroke v rejništvu.

8. Kaj je v tvoji poklicni dejavnosti zate najlepše in kaj najtežje? Kako te je v vseh teh letih kot osebnost »zaznamovalo« tvoje delo?

Delo z družinami, ki izvajajo rejniško dejavnost, z otroki in mladimi v rejništvu je izjemno lepo, polno izzivov, iz katerih se ves čas učim, krepim. To delo je pestro, odgovorno v odnosu do otrok in družin, ki skrbijo zanje, zato ni redko, da me njihove skrbi zaposlijo tudi v prostem času. Zavestno skrbim za zdravje, za čas in aktivnosti, ki me veselijo, zaposlijo in poskrbijo, da izključim službo.

9. In za konec: Kako ocenjuješ prihodnost rejništva?

Za prihodnost rejništva so nujne sistemske spremembe v postavljanju vlog, nalog in odgovornosti na primerno mesto. Bojim se, da vztrajanje v enem in istem vodi v izgubo ljudi, ki so pripravljeni delati v rejništvu. Danes nam manjka družin, ki izvajajo rejniško dejavnost, tako da se dogaja, da ne najdemo družine za malčka, kaj šele za šolarja. Imperativ mora postati to, da slišimo in krepimo tiste, ki izpolnjujejo pogoje in so pripravljeni na delo v rejništvu. Potrebno je primerno ovrednotenje dela, zakonska širitev možnosti/vključitev obeh rejniških staršev v pravice in dolžnosti pri izvajanju skrbi za otroka, tu mislim na pravico koriščenja porodniškega dopusta, skrajšanega delovnega časa, dopusta za nego otroka, ureditev statusa poklicnega rejništva za oba, če družina izpolnjuje normativ. Možnosti so, dovolimo si, da jih vidimo in podprimo njihovo izvedbo.

Intervju pripravila Maksimiljana Mali

REJNIŠTVO

Že kot otrok sem se seznanila z rejništvom. Izhajam iz rejniške družine iz Pirana. Moja mama je bila rejnica.

Nikoli nisem čutila, da bi bila zaradi rejniških otrok prikrajšana za materino ljubezen ali kar koli drugega.

Sama pa sem se z rejništvom začela ukvarjati čisto slučajno.

Zazvonil je telefon in socialna delavka ga. Jadranka me je vprašala, če bi za nekaj mesecev vzela k sebi dva brata, ker so starši na odvajanju zaradi alkoholizma. Teh nekaj mesecev se je razvleklo kar v trinajst let. Tako sta se izšolala in odšla svojo pot. Otroci pa so se začeli vrstiti eden za drugim.

Vsak otrok pride s svojim težkim nahrbtnikom (strahu, žalosti, jeze in še kako dodatno boleznijo za povrh). Počasi ga razbremenjuješ in pridobiš njegovo zaupanje. Sprejeti ga moraš takega, kot je, ga imeti rad. Spoštovati njega in njegove starše, saj nikoli ne veš, kakšna je njihova zgodba.

Ko sem pred leti začela pomagati pri Karitasu, nobena od sodelavk ni vedela za moje otroke. Spoznali pa so mojo hčer, svetlolaso z modrimi očmi. Nekega dne pride na Karitas deklica z ogleno črnimi lasmi in očmi ter išče svojo mamo. Sodelavke so mislile, da ni prišla na pravi kraj. Nakar pove, da je njena mama Marina. Malo so se čudno pogledale in se spraševale, kako to, da je tako temna, pa moja hči. No, takrat sem jim pojasnila, da je moja rejenka, deklica, ki bi si jo vsaka mama želela za hčer.

Od teh otrok, ki so prišli, sem se zelo veliko naučila. Dali so mi ogromno ljubezni. Res je, da ni vedno lahko, da so vzponi in padci, ampak tudi ob teh se vedno poberemo.

Rejništvo je dar, klic ali kakor koli ga kdo želi imenovati. Nikoli nisem obžalovala tega, kar delam. Otroci so luč in vse dobro, kar si lahko želimo. Naše delo je, da jim pomagamo in jim stojimo ob strani.

Res pa je, da naše delo, ki ga opravljamo 365 dni na leto, 24 ur na dan, ni nikjer priznано. Naša nagrada za delo je tako majhna, da ni vredna omembe. Upamo, da se bo kaj spremenilo in da bo lahko slovensko rejništvo raslo kvalitetno še naprej.

Marina Salihovič

REJNŠTVO

Imela sem skorajda sedem let. Jutro, ko sem se zbudila, je bilo burno. Okoli mene so ropotali, kričali ...

Na vratih sem zagledala dve gospe. Ena mi je podala roko in mi dejala, da greva v trgovino kupit zobno ščetko. Iskreno povedano, v tistem trenutku mi je bilo lepo, saj sem razmišljala le o tem, kar mi bo prijazna gospa kupila. Čez kakšne pol ure smo prispeli v križni center.

Tam sem dobila od kolektiva za darilo veliko, puhasto belo oučko. Zdaj se zavedam, da je bila moja življenjska pot od tistega trenutka zaznamovana. Včasih se uprašam, kaj bi bilo, če se ta ključni dogodek ne bi zgodil. Verjetno ne bi iz mene nastalo nič dobrega. Tako sem čez kak teden prispela k moji rejnici.

Na vratih med dnevno sobo in kuhinjo je stal rjavolas fantek z velikimi rjavimi očmi in me navdušeno pričakal. Na nogah je imel zelene kroke v obliki krokodila. Tako je sem se vključila v okolje, saj sem se počutila toplo, lepo, prijetno in domače.

Ž leti sem, ko sem odrasčala, počasi dojemala, kaj vse se je zgodilo. Rejnica mi je v življenju vedno stala ob strani. Skozi moje vzpone in padce se je z menoj prebijala in vedno bila moj stebel.

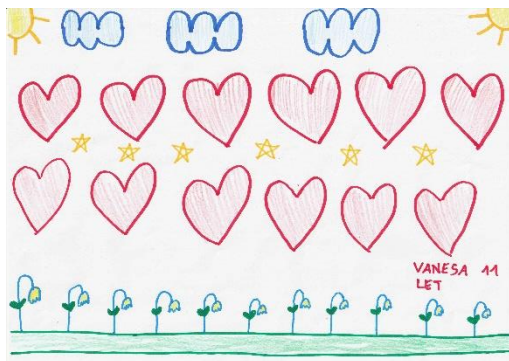
Moram priznati, da je bilo učasih težko. V šoli so me jemali za ubogo deklico in me trpinčili. Rejnica mi je vedno govorila, da nisem uboga, saj je vedela, da to sovražim. Dejala mi je, da sem kvečjemu bogatejša, saj imam dva očeta in dve mami.

Tako sem zdaj po dvanajstih letih odrasla v razumevajočo osebo z mnogimi bogatimi izkušnjami in izobrazbo.

Da sem prišla v rejniško družino, mi ni žal. Pravzaprav obratno, hvaležna sem, saj imam tlakovano pot za nadaljnje življenje in ob strani družino, ki me razume, spoštuje in sprejme tako, kakršna sem, ter mi je v podporo.

Otrok, ki odraste v rejniški družini, v kakršni sem jaz, bo vedno srečen otrok, ki ceni najpomembnejše, in to je družina, pa ne glede na to, da ni kruno povezana.

N.

ZGODBE REJNIC

ZGODBA 1

Pomembno je, kako smo živeli, ljubili in koliko src smo se dotaknili

Pospravljam še zadnje stvari po pisalni mizi in predno zaprem računalnik, vidim, da se iščejo rejniki za dojenčico. »Bi vas zanimalo?« Te besede so zaznamovale začetek naše nove družinske „pustolovščine“ in bodo za vedno ostale v mojem spominu ...

Ideja o tem, da bi postala rejnica, ni prišla kar naenkrat, temveč je počasi in tiho rasla, dokler je nisem znala ubesediti in s tem k razmišljanju spodbudila tudi partnerja. Seveda je veliko vprašanj, negotovosti, strahov ... Mnogi izmed teh so povsem upravičeni, velika večina pa jih izvira iz strahu in nepoznavanja, kaj pravzaprav rejništvo je. O njem se v javnosti ne govori veliko, kar je posledica dejstva, da so vanj vključeni najbolj občutljivi – mladoletni otroci, in dejstva, da gre v veliki večini primerov za težke zgodbe oseb, ki so se znašle v različnih življenjskih stiskah in jih je zato potrebno zavarovati pred svetom, ne pa jih še bolj izpostaviti javnosti, ki zna biti kritična, obsojajoča, moralistična, predvsem pa „pametna“, ko se komentira tuje probleme.

Imela sem veliko vprašanj, prav toliko ali še več zame pa sta jih imeli strokovni delavki na CSD, ki sta naju s partnerjem vodili skozi postopek pridobitve licence za opravljanje rejništva. Postopek, ki je na trenutke izgledal kot zakonsko svetovanje, saj sva na teh srečanjih z možem obračala včasih neznane „žepe“ najinega odnosa in skušala ubesediti razloge za odločitev za rejništvo, vrednote, ki naju določajo, načine reševanja konfliktnih in težkih situacij (ki iskreno rečeno niso tuje nobenemu odnosu, niti tistemu med najbolj kompatibilnimi zakonci) in še in še ... Verjamem, da je bilo vse z namenom in

mirne duše lahko zatrdim, da nama je bilo v korist, saj sva si tako načrtno vzela čas, ki si ga sama ob vseh obveznostih veliko premalokrat vzameva ... in pri čemer imava sedaj za to utemeljen razlog, ki se mu reče navihana dvoletnica.

Ta je k nama prišla kot neboljeno dete, staro komaj dobra dva meseca in za oba z možem lahko zatrdim, da se je v trenutku v nama instinktivno sprožil zaščitniški refleks. Govorim lahko o lastnih občutjih, ki sem jih čutila, ko so mi v naročje dali tujega otroka, da po najboljših močeh poskrbim zanj, ker biološki starši pač trenutno ne zmorejo. Iz pripovedovanj ostalih rejnic pa lahko povem, da je občutek pri vseh, ki smo rejniki, enak. Otroka enostavno sprejmeš „za svojega“ in se trudiš, da bi mu čim bolj nudil ljubezen, varnost, pozornost, sploh vse, kar potrebuje za zdrav razvoj. In to ne glede na to, od kod prihaja, in ne glede na to, v kakšnem stanju prihaja in kaj nosi s seboj v tvoje življenje. Spominjam se odgovora rejnika, ki smo ga srečali na enem od izobraževanj. Na vprašanje, kako to, da so k sebi v rejništvo sprejeli tri najstnike, je odgovoril preprosto: »Ker imamo radi otroke.« In te otroke preprosto moraš imeti rad. Ker so borci, ker na nek način kljubujejo življenju, ki jih že tako zgodaj postavlja pred izzive, ki jih velika večina nas odraslih v življenju nikoli ne bo srečala.

Od trenutka, ko sva z možem privolila, da sprejmeva v varstvo malo deklico, do trenutka, ko sva z njo prišla domov, so minili trije dnevi. V tem času sva skušala na hitro poizvedeti, kaj vse potrebujeva za njeno oskrbo, in pridobiti čim več praktičnih informacij, kako ravnati z dojenčkom, saj sama svojih otrok nimava. V veliko pomoč so nama bili najbližji in prijatelji, ki so z velikim navdušenjem sprejeli novico o tem, da k nama prihaja dojenček, in so kar tekmovali, kako bi nam priskrbeli osnovne potrebščine za dojenčka. Spominjam se, da sva dan pred prihodom dojenčice obsedela na kavču in zmedeno gledala natrpano dnevno sobo in mož je izjavil, da dete še niti prišlo ni k nama, pa nama je že napolnilo stanovanje s svojimi potrebščinami.

Ne glede na to, da so se ravno v začetku naše zgodbe dogajale kadrovske spremembe na območnem CSD in tehnično ni vse teklo kot po navadi, sem s strani strokovnih delavk CSD vedno lahko računala na pomoč in tako je tudi danes. Imeli smo svoj prostor, da smo lahko vzpostavili novo družinsko dinamiko, a zraven tudi občutek, da imamo vedno nekoga, na kogar se lahko obrnemo v krizni situaciji. Da to rejnikom veliko pomeni, sem ugotovila tudi v pogovorih z ostalimi rejnicami, s katerimi se mesečno srečujemo. Veselim se teh srečanj in v tem času smo postale že prave prijateljice, ki si izmenjujemo izkušnje in si na ta način pomagamo.

In naše dekletce? Veselo raste in odkriva svet, pri čemer se seveda še ne zaveda zgodbe, ki jo spremlja. Z biološkimi starši skušamo vzdrževati stike in našo realnost sprejeti kot nekaj običajnega, da bi na ta način deklici omogočili čim manj travmatično izkušnjo rejništva. Seveda ni vse idilično, kot morda to izgleda iz tega zapisa, a rada na glas rečem, da smo postali ena velika družina: deklica, midva z možem, najini sorodniki, biološki starši in njihovi sorodniki pa tudi strokovni delavci na obeh vpletenih CSD-jih. Kaj nas čaka v prihodnosti? Tega ne vem, vem pa, da so naša življenja z odločitvijo, da sprejmeva deklico k sebi, zavila na posebno pot. In to lahko mirno trdim za vse udeležene v tej zgodbi. Nekdo je nekoč zapisal, da ne *štejejo* dnevi, ki smo jih živeli, ampak njihova globina, in da je pomembno, kako smo živeli, ljubili in *koliko* src smo se *dotaknili*. Srce našega dekletca se je zagotovo dotaknilo naših, želim pa si verjeti, da se je tudi njenega srca dotaknilo srce vseh nas in da nas bo nosila s seboj ne glede na to, kam bo njena pot v prihodnosti zavila.

ZGODBA 2

[In zgodilo se je!](#)

Po večletnih naporih, da bi zanosila in bi tako moj edinec dobil bratca ali sestrico, po premnogih poskusih zanositve s pomočjo biomedicine, sva se z možem odločila za posvojitve. Kar kmalu sva začela razmišljati tudi o rejništvu,

saj sva v času pridobivanja posvojiteljske/rejniške licence dojela, kako veliko otrok to potrebuje.

Po dobrem letu dni priprav in izobraževanj je v naš dom prispel v rejništvo osemletni deček. Vsi smo bili vzhičeni, nepozaben občutek izpolnitve. Prvi tedni so bili nepozabni: otroka sta se spoznavala, družila, lepo nam je bilo na izletih v naravo, veliko smo klepetali ... Občasno je naš deček imel napade jeze, ob tem pa vedno vzrožil, češ, sedaj pa me ne boste več hoteli. V teh trenutkih smo mu vedno zatrdili, da se bomo o težavah pogovarjali in jih reševali, objeli smo se, včasih tudi zjokali ...

Po dobrega pol leta je deček odšel na dopust k biološki mami. Vrnil se je spremenjen, zagrenjen. Iz šole so začeli poročati o nasilnem, prestopniškem vedenju. Doma se je stopnjevalo ... bežanje od doma, nevarna, ogrožujoča nagajanja bratu, poškodovanje družinskega ljubljénčka ... Celotna družina se je začela udeleževati psihoterapije, ki pa ni prinašala krvavo potrebnega olajšanja vsem družinskim članom.

Nenehna skrb, da zbeži, poškoduje sebe ali drugega ... prehudo, preveč. Po slabem letu dni je padla najtežja odločitev v življenju, da deček odide nazaj k očetu. Na srečo smo ohranili stike, kar vsaj malo tolaži ... Srce ga še zdaj, po skoraj dveh letih, neizmerno pogreša ...

Prav kmalu po dečkovem odhodu so nas s CSD povprašali, če smo pripravljeni sprejeti otroka v rejništvo, tokrat dojenčka. Še vedno ranjeni in pretreseni smo začeli razmišljati o tej novi možnosti. Veliko je bilo argumentov proti, veliko pa tudi za ...

Odločili smo se! V našo družino je prišlo veliko veselje, seveda tudi kakšna burna noč ... Vsekakor dragocena, neponovljiva izkušnja, ki jo s hvaležnostjo, veseljem in novim uvidom živimo vsak trenutek.

ZGODBA 3

[Moji začetki](#)

Z rejništvom sem se srečala že v rani mladosti, saj je bila moja mati dolgoletna rejnica. Da bi sama postala rejnica, sem začela razmišljati že pred

leti, ko je bila moja hči v drugem ali tretjem razredu. Imela je sošolko, ki je s sestro živela pri očetu. Mati jih je zapustila, oče pa se je kmalu potem smrtno ponesrečil v prometni nesreči.

Prišla sem v šolo po hčer in tu sta me čakali tudi deklici. Prosili sta, če ju lahko vzamem k sebi. Bili sta tako mili in prestrašeni, da sem jima obljubila, da se bom pozanimala, ali lahko pomagam. Odpravila sem se na center za socialno delo, kjer sem izrazila svojo in željo deklic, vendar je bil odgovor negativen, ker nisem imela licence.

Naslednji dan sem s težkim srcem prestopila šolska vrata, kjer so me na hodniku čakale vse tri deklice. Sestrici sta tako zelo verjeli, da bosta odšli z menoj, da so jima moje besede spodnesle tla pod nogami. Sedli sta na tla in pričeli jokati. V grlu me je stisnilo, počepnila sem k njima, ju stisnila in šepetala: "Ne jokajta, vse bo v redu ..."

Po tem dogodku sem rejništvo potisnila na stran. Bila sem prizadeta pa tudi moja otroka sta bila še šoloobvezna in tako so tekla leta. Ko sta odrasla in začela vsak s svojim življenjem, se je pojavila praznina. Lahko bi še toliko dala, lahko bi še toliko naredila. Imam energijo in imam srce. Odločila sem se še enkrat poizkusiti. Tokrat po birokratski poti.

Je bilo naključje ali pa sta mi bili usojeni sestrici? Ko sem ju prvič obiskala v kriznem centru, sta se živahno igrali družino. Mlajša šestletna deklica, ki je skoraj za glavo večja od svoje osemletne sestre, jo je kakor dojenčka prenašala iz enega konca sedežne garniture na drugi konec. Hitro smo se ujele in kmalu sta se prepirali, katera se bo zibala na mojih nogah. Včasih sem ju poklicala po telefonu in čeprav nista bili vedno pri volji za pogovor, sta mi, ko sem spet prišla na obisk, skočili v naročje. Takrat nista vedeli, kdo sem in zakaj prihajam.

In prišel je ta nesrečni covid. Vse se je ustavilo. Obiski niso bili več dovoljeni. Sprejela sem štirinajstdnevno karanteno, da bi deklici lahko odpeljala domov. Naj omenim, da je bil to čas, ko sem pred sebe posedla lutko, ji pletla oblačilca

in se menila o dnevnih opravilih. Samota res ni prijetna. Čas sem izrabila tudi tako, da sem prebiralala članke o bolezni nevroblastom, ki jo je prebolela starejša deklica. Želela sem izvedeti kar največ.

Dan, ko sem končno prišla po njiju, je bil evforičen. Nista mogli dočakati, da zapustimo krizni center. Doma sem imela popolni nadzor nad svojimi premiki. Niti za sekundo me nista izpustili iz vidnega polja, tako da sem imela publiko tudi, ko sem morala na wc. Ponoči se je mlajša deklica zbudila, me klicala in preverjala, če sem še tu. Potrebovala sem veliko časa, da sta se umirili in dojeli, da ne grem nikamor.

Že kmalu po prihodu, sta me vprašali, če me lahko kličeta mama. Poizkušala sem jima razložiti, da to ne bi bilo prav, saj mamico imata in ju ima zelo rada, zato najbrž ne bi bila vesela, če bi to slišala. Razmišljali sta dalje: "Kaj pa nona?" Povedala sem jima, da enako velja za nono. Začudeno sta me gledali: "Kako pa naj te potem kličeva?" Zmenile smo se za teta, ker je nekako prikladno in nevtravno, a pripadnosti družini si zelo želita.

ZGODBA 4

[Naše poslanstvo je, da otrokom pomagamo do varnega doma](#)

Rejništvo ... Nimam veliko izkušenj s tem, ker sem komaj na začetku te poti.

Nekega dne so naju s partnerjem poklicali iz centra za socialno delo, če bi sprejeli osem let staro deklico. Bila sva takoj za to. Podpisala sva, da jo sprejmeva, dobila od sodišča zeleno luč in začelo se je čakanje na dan namestitve ...

Bila sva presrečna, da bo prišel trenutek, ko bova lahko tudi midva nekomu nudila topel, varen dom. Pripravila sva sobo, zbirala vse potrebno, od oblekic do šolskih potrebščin.

O njej nisva vedela veliko, le starost in razloge odvzema. Deklica ni imela primernih pogojev za življenje zaradi staršev odvisnikov in je veliko izostajala iz šole. Zato je bil v določenem trenutku odvzem nujen. Imela sva že okviren datum, kdaj naj bi prišla k nam. Pričakovanje je bilo vedno večje. A deklico je mama skrivala in se izmikala odvzemu. In s tem se je najino čakanje podaljševalo iz dneva v dan. Ko je ugotovila, da beg ni rešitev, se je zatekla k svoji mami (deklīčini babici). Na srečo ju je sprejela in se zavzela za skrb obeh. S tem je svojo hčer umaknila iz okolja skušnjav, odvisnosti in zanikanja. Deklica je ponovno začela hoditi redno v šolo in razmere so se izboljšale.

Vsi so me spraševali, kako se počutim, ker so menili, da se je situacija zame slabo končala. Jaz pa sem vesela, ker je deklica ostala pri domačih. Če starše takšna situacija »zbudi iz njihovih sanj« in jih spomni, da niso sami, je tudi to pozitivno.

Naše poslanstvo je, da otrokom pomagamo do varnega doma. Če je ta »varen dom« pri rejnikih, starših, svojcih ali komur koli drugem, ni pomembno. Važno je, da je za otroka poskrbljeno, kar se najbolje da.

Moje dosedanje spoznanje o rejništvu je, da je to spremenljiva, dinamična, živa zadeva, pri kateri je dobro, če je človek prilagodljiv in fleksibilen.

... »snežinke so najbolj krhka stvaritev narave,

a kaj zmorejo, če se držijo skupaj« ...

ZGODBA 5

Sveta ne moremo spreminjati, lahko pa prispevamo, da je boljši

Rejništvo. Prvič sem to besedo slišala v zgodnjem otroštvu, kasneje še kar nekajkrat. Na eni strani v povezavi z neprijetnimi izkušnjami otrok in njihovimi stiskami ter na drugi s pozitivno rešitvijo za otroke, ki potrebujejo pomoč. Ter vedno z veliko čustvenega naboja. Ob tem sem veliko razmišljala, podoživljala njihove izkušnje in želela, da pravzaprav rejništva ne bi bilo. Da bi vsak otrok imel varno okolje, kjer bi odraščal ob ljubečih starših, vrstnikih, ljubezni. Kmalu sem dojela, da smo pri določenih situacijah, ki nam jih nameni usoda, nemočni. Sveta ne moremo spreminjati, lahko pa prispevamo, da je boljši.

Od tod tudi moja želja, da otroku, ki mu ni namenjeno, da odrašča ob starših, pomagam. Ko sem tako dozorevala osebnostno in poklicno, sem se čedalje bolj spoznavala s formalno zasnovo rejništva in ostalih oblik nadomestnega starševstva. Naj takoj povem, da nisem niti v enem trenutku oklevala, da bi me »začasnost« rejništva ovirala pri celostni in predani vlogi rejnice.

Po tem, ko sva se z možem odločila za to pot, so stvari do realizacije potekale dokaj hitro. No, čeprav se mi je včasih zdelo, da se stvari nikamor ne premaknejo. Po izpeljanih formalnostih sem znotraj enega leta postala »uradna« rejnica. Kmalu zatem sva v najin dom sprejela dojenčka, starega 5 tednov, ki ima sedaj dobrih 15 mesecev. Ker je to najin prvi otrok, sva se z velikim veseljem učila nege in ostalega kot vsak starš, ki tako izkušnjo doživlja prvič. Najin vsakdan se je zelo spremenil. Na prvem mestu nama je skrb za otroka, da je deležen vsega, kar potrebuje pri razvoju in v odraščanju.

Hkrati sva s hvaležnostjo sprejela tudi njegovo biološko mamo, s katero smo v stiku enkrat mesečno. Zdaj, ko se že malo bolje poznamo, so stvari bolj preproste. Zelo nama je pomembno, da nama zaupa in je prav tako hvaležna, da skrbiva za njenega otroka. Zaveda se namreč, da mu sama trenutno ne

zmore nuditi tega, kar potrebuje. Upava in želiva, da se bo ta odnos nadaljeval tudi v prihodnje.

Ko pogledam nazaj, ugotavljam, da je veliko lažje, če se lahko na koga obrneš, vprašaš za nasvet ali mnenje. Zelo sem hvaležna za podporo, ki jo prejemam v naši skupini rejnic, nasvete pristojne svetovalne delavke, ki sem jih bila deležna, za njihove pozitivne misli, za njihove izkušnje in spodbudo, ki sem jo dobila, preden sem sprejela otoka. Srečanja, ki jih imamo na CSD, so opora, ki mi da vedeti, da na tej poti nisem sama, s strani naše svetovalne delavke pa vedenje, da se lahko kadar koli obrnem na njo.

Hvaležna sem za poslanstvo rejnice. Ta izkušnja me je zelo pozitivno zaznamovala in s ponosom danes vsakemu svetujem in pomagam pri odločitvi za rejništvo.

REJNIŠTVO V RUSIJI: ZGODOVINSKO OZADJE IN SODOBNOST

Povzetek

Rejništvo je nova oblika ureditve življenja osirotelih otrok v Rusiji, čeprav je v ruski preteklosti že obstajala neka oblika rejniških družin. Danes imajo že nekaj pozitivnih izkušenj na tem področju. Članek zajema teoretično analizo tega problema, zgodovinsko ozadje geneze rejniške družine v Rusiji od leta 1768, glavne značilnosti sodobne rejniške družine v Rusiji, težave, s katerimi se rejniške družine soočajo, in načine njihovega reševanja, pomen države pri oblikovanju instituta rejniške družine in izkušnje na področju pomoči rejniškim družinam s strani države. V sklepih so podane osnovne in najučinkovitejše smernice delovanja rejništva v sodobni Rusiji.

1 Uvod

Rejniška družina v Rusiji je precej nov pojav. Svoj pravni status je dobila leta 1996, ko je bil sprejet Družinski zakonik Ruske federacije. Rejniška družina se razume kot skrb za otroke, ki so sirote, ali za tiste, ki iz različnih razlogov ne morejo živeti v svoji biološki družini. Skrb za otroka se izvaja na osnovi sporazuma z rejniško družino, ki ga sklenejo organi skrbništva oz. ustanove in rejniki za čas, določen s tem sporazumom (Družinski zakonik, 1996). Do začetka 21. stoletja je bilo v Rusiji približno tisoč rejniških družin. Cilj takšne družine je bil otrokom sirotam zagotoviti skrb in psihološko ravnotežje ter primerne pogoje za življenje in razvoj, čustveno podporo ter vse ostale pogoje, ki so pomembni za osebno rast, razvoj in otrokovo ustrezno prilagajanje v

družbi. Danes je v Rusiji več kot 700.000 sirot, od katerih jih ima 90 % žive starše. Približno 2/3 teh otrok je v oskrbi v nadomestnih rejniških družinah.

2 Teoretična podlaga

Psihološke raziskave so prepričljivo dokazale, da je potreba po družini ena temeljnih otrokovih potreb, zato je v primeru odsotnosti otrokove matične družine nova nadomestna družina, rejniška družina, najboljša pomoč takemu otroku. Izkazalo se je, da je družina vir za to, da otrok pridobi temeljne vrednote, družbenozgodovinske izkušnje, predvsem pa izkušnje čustvenega in socialnega odnosa med ljudmi. Rejniška družina tako zavzema osrednjo vlogo v življenju otroka, ki iz različnih razlogov ne more živeti s svojimi biološkimi starši. Družinski način življenja, družinsko vzgojno okolje najlaže »vrne otroka v izpolnjeno življenje« in otrok si tako lahko oblikuje pozitivno podobo o svetu. Hkrati pa številni raziskovalci, ki raziskujejo probleme rejniške družine, menijo, da v Rusiji še ni oblikovan poseben model rejniške družine, primeren za razmere v njihovem okolju. Žal včasih tudi praksa te domneve potrjuje, saj se večkrat zgodi, da se otrok iz rejniške družine vrne nazaj v sirotišnico, kar otroka še bolj poškoduje. Do zdaj v Rusiji ni bila zelo razširjena praksa iskanja in podpiranja rejniških družin, še vedno imajo prednost javni zavodi zaprtega tipa. Zato se jim zdi pomembno opredeliti glavne dejavnike razvoja rejniške družine, oblikovanja pozitivne predstavitve in podobe rejniške družine v družbi in predstaviti tudi potek prilagajanja otroka v rejniško družino.

3 Zgodovina rejniških družin v Rusiji

Zgodovina rejništva v Rusiji sega v daljno preteklost. Praksa ustvarjanja rejniške družine obstaja v ruski zgodovini že od leta 1768. V času carske Rusije je

obstajal zbornik "Srečanje strokovnjakov za otrokove pravice v zvezi z vojno 16. leta", kjer je bilo najti podroben opis tako imenovane umetne družine, ki se je kasneje preimenovala v rejniško družino. Gre za družino, ki jo sestavlja do 8 ljudi. Otroci so v takih družinah lahko ostali do polnoletnosti. Kasneje je bila ta oblika družine pozabljena in oživela je šele v 90. letih 20. stoletja. Danes je družinska oblika vzgoje otrok, ki iz različnih razlogov ne morejo živeti v svoji matični družini, razširjena predvsem na Švedskem, v Nemčiji in mnogih drugih državah Evrope in Amerike. Namestitev otrok, ki so se za krajši čas umaknjeni iz svoje biološke družine v "rejniško" družino, je zelo razširjena zlasti v ZDA.

4 Rejniška družina v današnji Rusiji

V prvih desetih letih obstoja rejniške družine je le malo ljudi vedelo za obliko skrbi za otroke v nadomestni ali rejniški družini. Mnogi niso razumeli njenega namena, mešali so rejniško družino z nekaterimi drugimi oblikami skrbništva in posvojitve. Rezultati anket, vzorčni intervjuji, ankete, ki so jih izvedli študenti zvezne univerze Kazan v obdobju od 2005 do 2012 pričajo o tem dejstvu. Na vprašanje »Ali veste, kaj je rejniška družina«, je večina vprašanih (od 69 do 84 %) odgovorila: ne vem, težko si predstavljam ipd. Potem, ko so se seznanili z idejami in strokovnim konceptom rejniške družine, je veliko anketirancev dejalo, da »je to družina zelo radodarnih ljudi«, »iskreno jih občudujem«, »delajo resna in pomembna dejanja«, to je »družina, ki lahko daje skrb, ljubezen, mamo, očeta, zaščito in vzgojo otroku". Odgovor na vprašanje: »Ali ste pripravljeni sprejeti otroka v družino?« pa je bil podan glede na spol, in sicer so moški v večini (79 %) odgovorili pritrdilno, ženske so pritrdilno

odgovorile v približno 50 %. Razlog za zavrnitev so pojasnile s finančnimi težavami, odgovornostjo za svoje otroke in podobnim.

Veliko ljudi v Rusiji preprosto ni vedelo za rejništvo in delovanje rejniških družin. Otrokova finančna varnost v rejniški družini je bila nizka. V letu družine (2008) so se zato državni organi in mediji posvetili problematiki rejniških družin. Povečal se je dodatek za otroke v rejništvu. Informacije o rejniških družinah so se pojavile na televiziji, radiu, na internetu; dodeljena so bila dodatna finančna sredstva za dejavnost rejništva. To je bil čas, ko se je v ruski družbi začela ustvarjati pozitivna podoba o rejniški družini. Nekatere ruske regije so pokazale veliko pripravljenost in učinkovitost pri oblikovanju instituta rejniške družine že leta 2005 (npr. v regiji Samara). Sirotišnice so se začele zapirati zaradi premeščanja otrok v rejniške družine (v regiji Krasnojarsk, v mestih Lipetzk in Kaluga itd.). V letih 2010–13 se je podobna težnja pojavila po vsej Rusiji. Danes nastajajo javne organizacije za podporo in pomoč rejniškim družinam. Tako so v naselju Polyana v regiji Ryazan zgradili hiše za šestnajst družin, ki vzgajajo rejniške otroke (nastanek rejniških kolonij).

V tej ustanovi so organizirali socialno-psihološko službo, ki nudi pomoč otrokom v rejništvu in rejnikom. To dejavnost opravljajo socialni pedagogi, psiholog, logoped in pravnik.

V letu 2009 je bila tudi v mestu Kazan ustanovljena posebna organizacija rejniških družin z nazivom "Skupaj smo!". Glavni cilj te organizacije je bil nuditi strokovno pomoč otrokom in rejniški družini pri nameščanju sirot in otrok, ki ne morejo živeti s starši, ter dati podporo strokovnim delavcem, ki delujejo v

socialnih zavodih in sodelujejo z rejniškimi družinami. Zanimiv je tudi projekt »Družinski dom«. Ustanovljena je bila javna organizacija, ki ji je bila dodeljena stavba nekdanjega vrtca, v kateri pod eno streho živi 10 rejniških družin po principu »otroške vasi«. Imajo urejene skupne prostore za klubske dejavnosti, športno dvorano, prijetno kavarno, za družine organizirajo skupne počitnice, družinam so nudene psihološka, odvetniška, logopedska pomoč in druge oblike pomoči. Vsi ti strokovnjaki imajo svoje pisarne v okviru te stavbe. Predvidena je tudi dodelitev dveh stanovanj za tiste otroke v rejništvu, ki se bodo odločili za nadaljevanje izobraževanja oziroma za čas, dokler ne bodo našli svojega stanovanja. Mladostniki, ki bodo živeli v teh stanovanjih, bodo povezani z ostalimi družinami in bodo imeli možnost pomoči svetovalnih služb. Tako bodo imeli pred vstopom v samostojnost možnost seznanjati se z vsakodnevnimi veščinami in družinskim življenjem ter pridobivati spretnosti, ki jim bodo pomagale v prihodnosti.

5 Glavne smernice razvoja rejništva v Rusiji danes

Trenutno se rejniška družina v Rusiji obravnava kot ena od glavnih možnosti za vključevanje v družbo otrok sirot in otrok, ki ne morejo živeti v svoji biološki družini. Menijo, da je vzgoja otrok, prikrajšanih za starševsko skrb, ki so v lastni družini doživeli negativne socialne izkušnje in nasilje, pomembno strokovno in pedagoško delo, ki ga je potrebno plačati. Rejniška družina bi morala po eni strani imeti materialno osnovo za svoje delo s strani države, po drugi strani pa bi morala biti odprta za izobraževanje in svetovanje. Družine je potrebno usposobiti in jih pripraviti na sodelovanje s svetovalnimi službami. Ta problem se rešuje na strokovni in državni ravni. Tako je na primer v Republiki Tatarstan

zaradi državne podpore, medresorske interakcije, skupnega dela z mediji in prebivalstvom 89 % otrok sirot in otrok, ki jim je bila odvzeta starševska skrb, že nameščenih v rejniške družine. V Jakutiji se učinkovito izvaja 37 socialnih programov in eden od teh je tudi "Družina za otroka". Več kot 90 % otrok, prikrajšanih za starševsko skrb, živi v rejniških družinah. V Jakutiji se je število rejniških družin v zadnjih petih letih povečalo za 10-krat. Proces prilagajanja otroka v rejniško družino se v sodobni Rusiji rešuje s podporo državnih organov na socialno-pedagoški in psihološki ravni. V ta namen so bili ustanovljeni klubi rejnikov in rejnic, tečaji in »šole za rejnike«; objavljena so metodična gradiva »Pričakovanje otroka v rejniški družini«, »Otroško zdravje« itd. Vsi rejniki, ne glede na izkušnje, dobijo podporo, lahko se posvetujejo s strokovnjakom in izmenjujejo mnenja s specialisti.

Ob vseh pozitivnih posledicah današnjega stanja se izkazujejo tudi nekatere težave, s katerimi se srečuje rejniška družina: rejniki sami ne zmorejo odpraviti otrokovih težav predvsem na področju duševnega zdravja in potrebujejo pomoč. Otroci imajo velikokrat težave zaradi zgodnjega prikrajšanja, čustvene in telesne zlorabe, kronične travmatizacije itd. Rejniki tega dela ne zmorejo in ne znajo opraviti brez pomoči strokovnjakov.

Druga težava, ki se pojavlja v ustaljeni rejniški družini, je pogostokrat nesamozavest rejnikov v smislu starševstva, da se dokažejo kot dobri starši rejniških otrok. Zaradi tega ne postavljajo mej otrokom ali delajo kakšne druge vzgojne napake.

Ko družina premaga začetno stresno situacijo, lahko vzgojo otroka doživlja tudi kot breme.

Poleg tega je v ruski družbi premalo promoviran in priznan humani vidik rejništva. Nekateri družinam očitajo zaslužkarstvo, saj rusko okolje sirotišnice smatra za primernejši model vzgoje otrok sirot, in menijo, da v Rusiji družine ne morejo obravnavati rejniških otrok tako dobro kot v Evropi in Ameriki. To negativno podobo podpirajo tudi množični mediji. Ljudje dobijo premalo informaciji o pozitivnih izkušnjah otrok v rejniških družinah.

Številne družine se pritožujejo nad nenehno in neprimerno socialno kontrolo, predvsem s strani sosedov ali šol do rejniških družin. Rešitev vidijo v tem, da rejniško družino obravnavajo kot poklicno družino, družino, ki "na zahtevo države kompetentno vzgaja državljana".

Rejniki potrebujejo ustrezen nivo izobrazbe že pred vključitvijo v izvajanje rejništva, za rejništvo pa se morajo še posebej usposablјati. V zvezi s tem je v Rusiji urejeno namensko in sistematično delo z družinami. Družinam so na voljo tudi svetovalne službe in strokovnjaki, kot so socialni delavec, socialni pedagog in psiholog, ki nudijo družinam hitro in kvalificirano pomoč v kritičnih situacijah. Organizirano je tudi stalno svetovanje in delo s starši za učinkovito interakcijo z otroki v rejniški družini.

6 Sklepi in predlogi

Danes se je v Rusiji pojavila potreba po spremembi javnega odnosa do rejniških družin, zlasti v množičnih medijih, zato obstaja potreba po ustvarjanju in "oglaševanju" pozitivne podobe rejniških družin.

Rejniška družina je postala sestavni del ruskega sistema vzgojnih institucij za otroke sirote in tiste, ki iz različnih razlogov ne morejo živeti s starši. Menijo, da je izkušnja družinske vzgoje eden najpomembnejših dejavnikov v razvoju

otroka in pri oblikovanju otrokovih kulturnih in moralnih vrednot, pri oblikovanju medosebnih odnosov in pri čustvenih izkušnjah. Strokovni potencial sodobnega instituta rejništva je treba uresničevati prek sistema državne podpore družini in spodbujanja družinske vzgoje. Država si mora prizadevati, da z zakonskimi normativi uredi področje rejništva, predvidi ustrezne strokovne in pedagoške vsebine, ki jih morajo obvladati rejniki. Poskrbeti mora za razvoj utemeljenih metodičnih priporočil glede rejništva, in sicer psihološko, pedagoško in pravno usposabljanje socialnih pedagogov in drugih specialistov za delo z rejniškimi družinami; za sistemsko ozaveščanje prebivalstva in za dvig ugleda in statusa rejništva ter ustanoviti posebne centre za izvajanje psihološko-pedagoške pomoči rejnikom.

Članek je povzet na osnovi objave na internetu. Pripravila ga je Gulnara F. Biktagirova, univerzitetna profesorica na Federal Universe v Kazanu.

Avtorica: Gulnara F. Biktagirova / *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 191 (2015) 1143–1147. Izdala Elsevier. Izbor in strokovni pregled v pristojnosti Organizacijskega odbora WCES 2014.

Ključne besede: družina, rejniška družina, otroci brez starševske skrbi.

Članek prevedla in priredila Maksimiljana Mali

TAJDA KORČE – ZMAGOVALKA ŠOVA SLOVENIJA IMA TALENT 2021

Tajda je drobna 15-letna deklica, krhkega videza, vendar polna energije in odločnosti. Ne le da si je upala na oder in pred žaromete celotne Slovenije, vzdržala je koncentracijo in odlično nastopala prek celotnega šova in na koncu zmagala. Svojo lastno idejo in zamisel o točki za nastop je izpeljala povsem sama in jo do perfekcije izpilila z vztrajnim treningom. Ni imela ekipe strokovnih svetovalcev in podpornikov, kjer bi vsak poskrbel za nek detajl njenega nastopa. Njena podpora so bili le domači, prijatelji in družina, v kateri živi, to je njena rejniška družina.

Tajda, čestitam ti za zmago na talentih! Spoznali smo te kot samozavestno in uspešno mlado dekle, ki je ni strah javnega nastopanja, ki si je zadala svoj cilj in ga dosegla. Super! Kako pa bi se nam ti sama predstavila?

Predstavila bi se kot 15-letno dekle in v resnici nisem preveč samozavestna pa tudi javnega nastopanja me je bilo vedno strah. Z nastopom na Slovenija ima talent sem ta strah kar uspešno prebrodila. Sicer pa mislim, da sem precej tipična 15-letnica.

Kako dolgo se že ukvarjaš s svojo gimnastiko, ki se ji reče kontorocionizem, kdo ti je sploh dal idejo za ukvarjanje s to nenavadno interesno dejavnostjo?

S tem se redno ukvarjam približno leto in štiri mesece. Idejo oziroma navdih sem našla na You Tubu. Hotela sem se naučiti špago in sem potem videla še posnetke drugih gimnastičnih stvari in me je takoj začelo zanimati.

Kako in kdaj si dobila zamisel, da bi nastopala na talentih in kaj te je pri tem najbolj spodbujalo – morda potreba, da uspeš, da se dokažeš, da zmoreš, da komu kaj sporočiš ...?

Zamisel me je prešinila, ko sem na televiziji videla oglas, nato pa sem malo pobrskala na telefonu glede prijave. V bistvu tudi sama ne vem točnega razloga za to odločitev. Samo zamikalo me je in sem se prijavila.

Kdo ti je pomagal pripraviti točko, izbrati glasbo in kostum ter na koga si se ob pripravah na nastope lahko najbolj »naslonila«, ker je bilo verjetno vse skupaj kar precej stresno tudi zate?

Precej mi je pomagala moja eno leto mlajša sestra. Pomagala mi je z idejami, mi povedala, kaj zgleda dobro in kaj ne in pomagala pri izbiri glasbe. V veliko oporo pa mi je bila oziroma vsem nastopajočim tudi ekipa Slovenija ima talent.

Kako je tvoja rejniška družina sprejela tvojo odločitev o nastopu na talentih? So ti dajali podporo in kako?

Mislím, da so bili na začetku kar presenečeni nad mojo idejo in tudi malo v dvomih, vendar so mi dovolili, da se prijavim. Sem pa dobivala njihovo podporo. Besedno pa tudi z glasovi v polfinalu in finalu.

Res si gibčna, kot da nimaš kosti. Ali se te je prijel hudomušen naziv »deklica špaget«? Kako reagiraš na ta vzdevek, saj si v intervjujih dejala, da vzdevkov ne maraš preveč?

Ja, res je. Vzdevkov ne maram. Včasih mi še kdo reče, da nimam kosti, ampak moram reči, da sem se že kar navadila. Na srečo mi večina ljudi ne daje vzdevkov.

Živiš v rejniški družini, svojo rejnico kličeš po imenu. Ona te je tudi spremljala na nastopih. Verjetno si pričakovala vprašanja o rejništvu, o tvoji biološki družini, o vajinem odnosu z rejnico, o tvojem počutju v rejniški družini. Si se na ta vprašanja pripravila? Ali te je kdo vprašal o tem in kaj si odgovorila?

Ja, zavedala sem se, da bom verjetno dobila kakšna vprašanja v zvezi s tem. Tudi na intervjujih so me kdaj vprašali o tem, ampak sem se večinoma odločila, da na ta vprašanja ne bi odgovarjala, ker si potem ljudje v glavi sestavijo različne predsodke in misli, tega pa si nisem želela.

Kakšni so bili odzivi javnosti na tvoje življenje v rejništvu ali si v zvezi s tem dobila kakšne komentarje, odzive ...?

Mislím, da večina ljudi sploh ne pozna rejništva in ga zamenja s posvojitvijo. Se mi pa zdi, da se marsikomu to zdi kot nekaj groznega, kar pa sploh ni.

Kaj pa v šoli, je odnos tvojih sošolcev in sošolk ter tudi učiteljev do tebe po zmagi na talentih kaj drugačen?

Nisem zasledila, da bi bilo kar koli drugače, razen tega, da večina profesorjev ve moje ime na pamet in sošolke me včasih kaj povprašajo o nastopih.

Sedaj si verjetno že malo uredila svoje vtise in občutke po zmagi. Povej, kakšne izkušnje in spoznanja ti je dal ta nastop in še posebej zmaga na talentih? Se je tvoje življenje zelo spremenilo, morda celo spremenilo tvoje cilje za prihodnost?

Mislím, da se moje življenje ni spremenilo. Definitívno pa mi je ostala nepozabna izkušnja. Pa tudi moji cilji ostajajo enaki.

Kaj si najbolj želiš za prihodnost in kje se vidiš čez recimo deset let?

V prihodnosti bi si morda želela nastopiti še kje drugod po svetu, bi pa tudi rada 'živela' od kontortionizma in upam, da bo to tudi možno. Res pa ne vem, kje se vidim čez deset let. Bomo videli, kaj prinese prihodnost.

Tajda, hvala za tvoje odgovore. Veliko uspehov na tvoji poti ti želim in mislim, da ti to lahko zaželim tudi v imenu naših bralcev.

Intervju pripravila Maksimiljana Mali

OBČINA GORJE

Občina Gorje

**Mestna občina
Velenje**

Občina Ig

**Občina Dolenjske
Toplice**

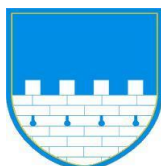
Občina Straža

Občina Lendava

Občina Moravče

Občina Tržič

**Občina Slovenske
Konjice**

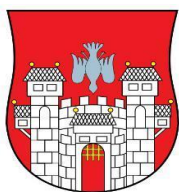
Občina Slovenj Gradec

Občina Šenčur

Občina Koper

**Mestna občina
Maribor**

Občina Ajdovščina

Občina Puconci

**Občina Gornja
Radgona**

Občina Kamnik

Občina Sežana

**Občina Gorenja vas -
Poljane**

**Mestna občina
Murska Sobota**

Spoštovani,

0,5 % dohodnine, ki bi vam jih v vsakem primeru odvedla država, lahko namenite Rejniškemu društvu Slovenije. Izpolnite spodnji obrazec, ga izrežite in pošljite na pristojni finančni urad ali na: Rejniško društvo Slovenije, Benica 1a, 9220 Lendava. S tem se strinjate, da vaše podatke pristojnemu finančnemu uradu posredujemo mi.

Najlepše se zahvaljujemo za vaš prispevek dela dohodnine, s katerim bomo preko prostovoljskega dela pomagali ljudem, ki so se znašli v stiski.

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU:

(ime in priimek davčnega zavezanca)

(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

(poštna številka, ime pošte)

(davčna številka)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

(pristojni finančni urad)

ZAHTEVA

za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oz. naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca	Odstotek (%)
Rejniško društvo Slovenije	76827089	0,5 %

V/Na _____, dne _____ podpis zavezanca/ke: _____

Zahvaljujemo se tudi vsem donatorjem in sponzorjem, ki na različne načine podpirajo delovanje našega Društva.

REJNIŠKI GLASNIK

Številka 56, maj 2022

Kontakti:

rejniskodrustvoslovenije@gmail.com

Uredniški odbor:

Urednica: Maksimiljana Mali

Člani: Katja Dunaj, Jožica Goričan

Lektorici: Majda Vračko Zanič, Darja Kepec

Oblikovanje naslovnice: Iva Nemec

Naklada: 800 izvodov

Tisk: Dravski tisk d.o.o.

Izhaja: občasno

